

ОШ Вук Караџић
32000 Чачак
Цара Душана 25
Тел/фах: 032/ 322-527
Тел. : 032/327-976
Емаил: osvukcacak@gmail.com
[http:// www.osvukkaradzic.edu.rs](http://www.osvukkaradzic.edu.rs)

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ЗА ПЕРИОД 2021-2025. ГОДИНЕ

Септембар, 2021. године

САДРЖАЈ:

Уводни део.....	6
1. Полазне основе рада	8
1.1 Законска документа	8
1.2 Назив, врста, начин реализовања школског програма, трајање и језик на коме се програм остварује.....	10
1.3 Начела израде школског програма.....	10
1.4 Сврха, циљеви и задаци школског програма.....	11
1.5 Стандарди образовања.....	11
1.6 Исходи образовања.....	12
2. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања	13
2.1 Фонд часова.....	13
2.2 Облици образовно-васпитног рада којима се остварају наставни предмети, изборни предмети и активности.....	14
3. Програм образовних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање.....	17
А. Обавезни предмети.....	17
А.1 Српски језик.....	17
Српски језик - 1. раред.....	18
Српски језик - 2. разред.....	23
Српски језик - 3. разред.....	27
Српски језик - 4. разред.....	32
А.2 Енглески језик.....	37

Енглески језик - 1. разред.....	37
Енглески језик - 2. разред.....	46
Енглески језик - 3. разред.....	52
Енглески језик - 4. разред.....	63
А.3 Математика	70
Математика - 1. разред.....	71
Математика - 2. разред.....	75
Математика - 3. разред.....	78
Математика - 4. разред.....	81
А.4 Свет око нас	84
Свет око нас - 1. разред.....	84
Свет око нас - 2. разред.....	89
А.5 Природа и друштво	93
Природа и друштво - 3. разред.....	94
Природа и друштво - 4. разред.....	98
А.6 Ликовна култура.....	101
Ликовна култура - 1. разред.....	102
Ликовна култура - 2. разред.....	105
Ликовна култура - 3. разред.....	107
Ликовна култура - 4. разред.....	110
А.7 Музичка култура	112
Музичка култура - 1. разред.....	113

Музичка култура - 2. разред.....	118
Музичка култура - 3. разред.....	123
Музичка култура - 4. разред.....	128
A.8 Физичко и здравствено васпитање	132
Физичко и здравствено васпитање - 1. разред.....	133
Физичко и здравствено васпитање - 2. разред.....	137
Физичко и здравствено васпитање - 3. разред.....	141
Физичко и здравствено васпитање - 4. разред.....	145
A.9 Дигитални свет.....	148
Дигитални свет - 1. разред.....	148
Дигитални свет - 2. разред.....	151
Б. Обавезни изборни наставни предмети	153
Б.1 Верска настава.....	153
Верска настава - 1. разред.....	153
Верска настава - 2. разред.....	155
Верска настава - 3. разред.....	156
Верска настава - 4. разред.....	158
Б.2 Грађанско васпитање.....	160
Грађанско васпитање - 1. разред.....	160
Грађанско васпитање - 2. разред.....	164
Грађанско васпитање - 3. разред.....	168
Грађанско васпитање - 4. разред.....	173
4. Програм пројектне наставе, допунске, додатне наставе и ваннаставних активности.....	177
4.1 Пројектна настава.....	177
4.2 Допунска настава.....	178

4.3 Додатна настава.....	191
4.4 Ваннаставне активности.....	195
5. План транзиције.....	196
6. Програм "Покренимо нашу децу".....	198
7. Програм културних активности школе.....	198
8. Програм школског спорта и спортских активности.....	201
9. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања.....	203
10. Програм слободних активности.....	217
11. Програм професионалне оријентације.....	219
12. Програм здравствене заштите.....	220
13. Програм социјалне заштите ученика.....	221
14. Програм заштите животне заједнице.....	224
15. Програма сарадње са локалном самоуправом.....	225
16. Програм основне безбедности деце.....	227
17. Програм сарадње са породицом.....	228
18. Програм излета, екскурзија и наставе у природи.....	230
19. Програм школске библиотеке.....	232
20. Програм рада продуженог боравка.....	237
21. Програм прилагођавања придошлих ученика.....	239
22. Програм рада одељењског старешине.....	241
23. Програм развоја инклузивне културе.....	246
24. Ученичке организације.....	250
25. Програм увођења приправника у посао и рад волонтера.....	252
26. Програм стручног усавршавања запослених.....	254
27. Програм рада стручних сарадника.....	255
28. Кључне и опште међупредметне компетенције.....	258
29. Праћење и евалуација Школског програма.....	264

Уводни део

Представљање школе

Назив школе:	Основна школа „Вук Караџић“
Адреса:	Цара Душана 25
Контакт подаци школе:	
– Телефон/факс:	032-327-976 и 032-322-527
– Званични мејл школе:	<u>osvukcacak@gmail.com</u>
– Сајт:	<u>http:// www.osvukkaradzic.edu.rs</u>
ПИБ:	101107685
Име и презиме директора школе:	Милко Иконић
Датум оснивања школе:	1809. године
Датум прославе Дана школе:	08. новембар

Основна школа „Вук Караџић“ је по досадашњим подацима најстарија школа у Чачку. Са радом је почела као четвороразредна школа у приватној згради 1809. године. На иницијативу учитеља и општинских структура 1903.године саграђена је и отворена нова школска зграда (зграда Економске школе) у којој је настављен даљи рад. На предлог Савета за просвету и културу Народног одбора градске општине Чачак на својој 43. седници одржаној 29. 8 1955. године донето је РЕШЕЊЕ којим се Основна школа „Вук Караџић“ у Чачку претвара у „Прву осмогодишњу школу“. Формирање је извршено припајањем ученика и ученица дотадашње Основне школе „Вук Караџић“ и једног дела ученика и ученица I до IV разреда Мушке и Женске гимназије у Чачку. На предлог Савета за просвету НОО Чачак 10. 04. 1959. године доноси се РЕШЕЊЕ којим се школи враћа првобитни назив Основна школа „Вук Караџић“ Чачак. Нова школска зграда која је пројектована за оптималан рад са око 800 ученика саграђена је и пуштена у рад 1963. године и од тада па до данашњих дана настава се одвија у том простору.

Од 1963. године па до данас, дакле 2021. године број ђака је варирао и у једном периоду досегао до 1876 ученика када је школа морала наставу да организује у три смене. Од тада број ученика константно опада, у једном периоду врло изражено, а у последњих неколико година нешто умереније. Данас се настава у школи одвија у знатно повољнијим условима, организована је и кабинетска настава из физике, хемије, биологије, музичког васпитања, информатике и рачунарства, ликовне културе, техничког и информатичког образовања и још неких предмета тако да су услови за рад добри.

На богатом путу својих образовних, културних и васпитних прегнућа школа је оправдала своју намену и истакнуто место у школству Србије. У њеним аналима увек су остајале будућим генерацијама драгоцене поруке и примери озбиљног рада и лепих постигнућа. Школа је временом постала савремена институција која у будућност чврсто ослоњена на вредност које је достигла у периоду које је иза нас.

Резултатима своје праксе, низом новина у раду, које су добила највиша друштвена и стручна признања, школа је на најбољи начин нашла своје место у преображајима нашег друштва корачајући у савремену школу.

Бројни успеси на такмичењима знања и на спортским теренима обележила су успон ове школе, а постигнућа њених наставника и ученика донела су школи и бројна друштвена признања и углед.

Из историјата школе важно је споменути да је школа награђена Вуковом наградом; Орденом заслуга за народ са сребрним зрацима; Октобарском наградом града Чачка, да је школски лист „Вуковац“ био најбољи школски лист у земљи и да је добијено низ савезних признања и награда из појединих наставних области (саобраћаја, техничког образовања, физике, биологије, математике и других). Познате личности које су се школовале у овој школи су биле: Филип Филиповић, Владислав Петковић-Дис, Ратко Митровић, Милица Павловић и многе друге.

Специфичност школе се огледа у организовању програма продуженог боравка у школи, учешћу у бројним пројектима, константним спортским успесима и учешћу великог броја ученика на такмичењима.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

1.1 Законска документа:

1. Закон о основама система образовања и васпитања, („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/18 др. закон, 10/2019 и 6/20);
2. Закон о основном образовању и васпитању, („Сл. гласник РС“, 55/13, 101/17, 27/18 – други закон 10/2019);
3. Закон о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14),
4. Закон о спречавању злостављања на раду („Сл. гласник РС“ бр. 36/10);
5. Закон о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“ бр.101/05);
6. Закон о библиотечкој делатности („Сл. гласник РС“ бр.34/94);
7. Закон о условима за обављање психолошке делатности („Сл. гласник РС“ бр.25/96, 101/05);
8. Закон о здравственој заштити („Сл. гласник РС“ бр.17/92, 18/92, 50/92, 52/93, 25/96);
9. Закон о заштитит података о личности („Сл. гласник РС“ 87/18);
10. Правилник о програму наставе и учења за основну школу, објављеног у "Сл. гласнику – РС – Просветном гласнику" број 88/17, 27/18-др. закон, 10/19 од 27.5.2019. године;
11. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10 од 14. 12. 2017. године);
12. Правилник о допуни Правилника плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања 1/19);
13. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 3/19);
14. Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/18 и 3/19 од 26. 5. 2021.);
15. Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС Просветни гласник“, бр. 5/21);
16. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања, објављен у („Сл. гласнику-РС-Просветном гласнику број 5/19);
17. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС-Просветни гласник“, бр. 6/20);
18. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Сл. гласнику-РС-Просветном гласнику број 11/2019);
19. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 6/20);
20. Правилник о изменама и допунама Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању и звању наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. Гласник РС“ бр. 48/18);
21. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и ескурзије у основној школи („Сл. гласник РС, бр. 30/19);
22. Посебан протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама - Београд 2007. године;

23. Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насеље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 46/19);
24. Правилник о изменама и допунама Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насеље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 104/20);
25. Правилник о изменама и допунама Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насеље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС“, бр. 107/20);
26. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса – српски, математика, природа и друштво – (Сл. гласник Просветни преглед бр. 5 од 7. 06.2011. године);
27. Стандарди квалитета рада васпитно – образовне установе из 2010. године;
28. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 34/2019 од 17. 5. 2019. године);
29. Правилник о ближим условима организовања целодевне наставе и продуженог боравка („Службени гласник РС, бр. 77/2014);
30. Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“ бр. 22/05, 51/08, 88/15);
31. Правилник о стручно-педагошком надзору („Сл. гласник РС“ бр.34/12);
32. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику („Сл. гласник РС“ бр.63/10);
33. Правилник о допуни образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл. гласник РС“, бр. 80/18);
34. Правилник о ближим упуствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл. гласник РС“ бр.76/10);
35. Правилник о ближим упуствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, бр. 74/2018);
36. Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Пр. гласник“ бр. 5/2010);
37. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања (Сл.гласник - Просветни гласник РС -5/1);
38. Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 81/17);
39. Правилник о посебном програму образовања и васпитања, („Службени гласник РС“бр. 110/2020, и бр.85/2021);
40. Правилник о изменама и допунама Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 88/2015)
41. Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи "Службени гласник РС", број 109 од 21. августа 2020.

Интерна документа школе:

1. Статут основне школе „Вук Караџић“ – Чачак, од 11. 03. 2010. год.
2. Развојни план 2020-2025.
3. Извештаји о самовредновању 2018., 2019., 2020., 2021. године
4. Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика ОШ „Вук Караџић“ Чачак од 27. 02. 2011. год.;

1.2. Назив, врста, начин реализовања школског програма, трајање и језик на коме се програм остварује

Основно образовање и васпитање у основној школи остварује се на основу Школског програма.

Школски програм је основни документ школе који се припрема на основу дефинисаног наставног плана и програма. Школским програмом обезбеђује се остваривање наставних планова и програма и потреба ученика и родитеља, школе и локалне заједнице и заснован је на реалним потенцијалима Школе. Школски програм садржи планиране активности и начине рада којима се постиже остваривање циљева и задатака образовања на начин да се промовише интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика. Уз активности које обезбеђују реализацију прописаних наставних планова и програма, Школски програм садржи и активности у оквиру ваннаставних и ваншколских сардџаја по којима се школа препознаје. У планирању Школског програма полазиште нам чине интереси ученика, родитеља и локалног окружења у коме школа живи и ради. Такође, у планирању смо водили рачуна о стварању једнаких услова за квалитетно образовање свих ученика планирајући индивидуализован приступ у раду са ученицима, бригу за безбедност свих ученика и радника школе, бригу о доступности и условима за стицање и развијање различитих вештина, умења и знања свим ученицима и наставницима.

Школски програм Основне школе „Вук Караџић“ у Чачку (у даљем тексту: Школски програм) припремио је Стручни актив за развој школског програма, кога чине сви наставници разредне, предметне наставе, психолог и педагог школе.

Школски програм доноси и усваја Школски одбор на основу наставног плана и програма, а на основу Закона о основама система образовања и васпитања.

Школски програм је документ на основу којег се остварује Развојни план и укупан образовно-васпитни рад у Школи. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Школски програм се реализује кроз разне видове наставе и активности, а у случају пандемије (Ковид 19) и вредног стања уз примену информационих технологија и платформи за учење на даљину Микрософт Тимс и сходно Оперативном плану који се ради на основу Правилника о посебном програму образовања и васпитања.

Школски програм важи од 1. 9. 2021. до 1. 9. 2025. године.

Школски програм остварује се на српском језику.

1.3. Начела израде школског програма

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавања узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

1.4. Сврха и циљеви школског програма

Сврха програма образовања:

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву. Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви основног образовања и васпитања:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика; 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу; 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања; 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности; 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња; 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси; 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења; 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима; 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије; 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења; 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота; 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства; 13) развијање позитивних људских вредности; 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву; 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости; 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине; 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања; 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.5 Стандарди образовања

Стандарди образовања и васпитања дефинисани су чланом 10 Закона и представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;
- 3) стандарди квалитета уџбеника;
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;

5) стандарди компетенција директора.

Стандарди постигнућа ученика за основну школу, ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОБРАЗОВАЊА објављени су у Правилнику о образовним стандардима за крај првог циклуса – српски, математика, природа и друштво – (Сл. гласник Просветни преглед бр. 5 од 7. 06.2011. године)

1.6. Исходи образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1 Фонд часова

Р.Б.	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски као нематерњи језик ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Р.Б.	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А+Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

2 . Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Р.Б.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Редовна настава	20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 данагодишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Р.Б.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1. Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
2. Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
3. Ученик бира један од понуђених изборних програма.
4. Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.
5. Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

Овај правилник се примењује на ученике који уписују први разред почев од школске 2020-2021. Дакле, почев од генерација 2020-2021., Дигитални свет је обавезни предмет у сва четири разреда. За генерације од 2018., реализује се предмет Пројектна настава са по једним часом недељно. У наставку је табеларно приказан правилник за реализацију предмета Пројектне наставе, који важи за трећи и четврти разред.

Р.Б.	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски као нематерњи језик ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО: А		19-21*	684-756*	20-22*	720-792*	20-23*	720-828*	20-23*	720-828*
Р.Б.	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А+Б		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*

Р.Б.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Редовна настава	20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
2.	Пројектна настава ⁵	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Р.Б.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1. Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
2. Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
3. Ученик бира један од понуђених изборних програма.
4. Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.
5. Пројектна настава је обавезна за све ученике.
6. Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

А. Обавезни предмети

А.1 Српски језик

Циљ наставе српског језика је да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника,
- језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности,

- позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	5	180
Други	5	180
Трећи	5	180
Четврти	5	180

Српски језик – 1. разред

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: –разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; –влада основном техником читања и писања ћириличног текста; –разуме оно што прочита; –активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; –препозна песму, причу и драмски текст;	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и

<p>–одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;</p> <p>–уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина;</p> <p>–изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;</p> <p>–препозна загонетку и разуме њено значење;</p> <p>–препозна басну и разуме њено значење;</p> <p>–разликује слово, реч и реченицу;</p> <p>–правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају;</p> <p>–правилно употреби велико слово;</p> <p>–учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;</p> <p>–обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима;</p> <p>–усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима;</p> <p>–усмено описује ствари из непосредног окружења;</p> <p>– бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору;</p> <p>– напамет говори краће књижевне текстове;</p> <p>– учествује у сценском извођењу текста;</p> <p>– пажљиво и културно слуша саговорнике;</p> <p>– слуша, разуме и парафразира поруку;</p> <p>– слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања;</p> <p>– примењује основна правописна правила;</p> <p>– пише читко и уредно;</p> <p>– писмено одговара на постављена питања;</p> <p>– спаја више реченица у краћу целину;</p> <p>– пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила;</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p>диктат). Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. љ, љ; ц, ч; ј, љ).</p> <p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>Народна песма, <i>Ја сам чудо видео</i> Јован Јовановић Змај, <i>Зимска песма</i> Војислав Илић, <i>Пролетња зора</i>/Воја Царић, <i>Пролеће</i>/Мира Алечковић, <i>Ветар сејач</i> Десанка Максимовић, <i>Првак</i>; <i>Хвалисави зечеви</i>/У гостима/Ливадско звонце Гвидо Тартаља, <i>Китова беба</i>/Мрави/Постеља за зеку Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i> (читање у наставцима) Душан Радовић, <i>Јесења песма</i>/Срећна Нова година Љубивоје Ршумовић, <i>Ау што је школа zgodна</i>; <i>Дете/Деца су украс света</i> Стеван Раичковић, <i>Цртанка</i>/Бранислав Лазаревић, <i>Сликар</i> Перо Зубац, <i>Добар друг ти вреди више</i> Драгомир Ђорђевић, <i>Није лако бити дете</i></p> <p>Проза</p> <p>Народна прича, <i>Свети Сава и ђаци</i> Народна прича, <i>Деда и репа</i> /Голуб и пчела Народна басна, <i>Лисица и гавран</i> Доситеј Обрадовић, <i>Два јарца</i>; <i>Две козе</i> Лав Николајевич Толстој, <i>Два друга</i> Драган Лукић, <i>Јоца вози тролејбус</i>/Игор Коларов, <i>Дум-дум Оливер и његов бубањ</i> Ђуро Дамјановић, <i>Дан кад је јутро било слово</i>/Весна Ћоровић Бутрић, <i>Ноћни хошак</i> Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, <i>Загонетке лаке за прваке ђаке</i>, <i>Загонетке</i> Григора Витеза и Бране Цветковића)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>Гвидо Тартаља, <i>Зна он унапред</i> Душан Радовић, <i>Тужабаба</i> Александар Поповић, <i>Неће увек да буде први</i> Бора Ољачић, <i>Први дан у школи</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук</p>
--	-------------------	---

<p>– гласно чита, правилно и са разумевањем; – тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног; – пронађе информације експлицитно изнете у тексту.</p>		<p>Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: <i>Буквар</i> ДОМАЋА ЛЕКТИРА <i>Јован Јовановић Змај</i>, Песме за децу (избор) Избор из басни и сликовница за децу <i>Књижевни појмови:</i> – песма; – прича; – догађај; место и време збивања; – књижевни лик; – изглед, основне особине и поступци; – драмски текст за децу; – шаљива песма; – басна; – загонетка.</p>
	<p>ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Говорење</p> <p>Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање, препричавање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богађење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и језичке игре.</p>
	<p>Слушање</p> <p>Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи. Игре за развијање слушне пажње.</p>	
	<p>Писање</p> <p>Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука. Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање.</p>	
	<p>Читање</p> <p>Књижевни текстови.</p>	

			<p>Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др.</p> <p>Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др.</p> <p>Информативни текстови:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уџбенички: Милан Шипка, <i>Буквар</i>; текстови о знаменитим личностима српске културе; 2. вануџбенички: о правилима учтивог понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе, о животињама итд.
--	--	--	---

Кључни појмови садржаја: почетно читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Почетно читање и писање	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, манипулише сликама, ређа сличице од слова и слика, именује и чита слова, прави речи од слова, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, игра се мењајући гласове у речима	иницијални тест, причање, диктат, читање, домаћи задаци, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима
Књижевност	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске)	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, препознаје књижевна дела, глуми, учествује у причању.	причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима
Језик	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, оцењује	слуша, посматра, открива, решава	домаћи задаци, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.

Језичка култура	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, ређа сличице од слова и слика, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише кратке саставе, вежба у изговору и писању гласова ч, ћ, њ, х, р, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу, активно учествује у причању.	причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, писање кратких састава, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
------------------------	---	---	---	---	--

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Корелација са другим предметима:

Шта чујемо	Музичка култура-На путу до школе
Графомоторичке вежбе-припреме за писање слова	Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој покретљивости
Графомоторичке вежбе-припреме за писање слова	Ликовна култура-Рам за слику
Мој дом	Свет око нас-Породица
Глас, слово, реч, реченица	Музичка култура-Б.Станчић: „Букварци“
На киши- прича по слици	Музичка култура-Б.Станчић: „Иде јесен“
Улога гласа/слова у разликовању изговорене и написане речи	Српски језик-Глас, слово, реч, реченица
Новогодишње жеље-писање честитке	Музичка култура-Новогодишња честитка
Зимски дан-прича у сликама	Музичка култура-Пада снежак
Народна прича Свети Сава и ђаци	Музичка култура-Химна Светом Сави
Мој љубимац-описивање	Свет око нас-Животиње које човек гаји

Литература (за наставнике и ученике):

1. Милић, Душка и Митић, Татјана (2018): Буквар-за први разред. Београд: Логос
2. Митић, Татјана и Милић, Душка (2018): Наставни листови уз буквар. Београд: Логос
3. Станковић-Шошо, Наташа и Костић, Маја (2018): Реч по реч-Читанка за први разред основне школе. Београд: Логос

Српски језик – 2. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – разликује стих и строфу; – уочи стихове који се римују; – објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; – наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму; – изводи драмске текстове; – износи своје мишљење о тексту; – разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; – разликује врсте речи у типичним случајевима; – одређује основне граматичке категорије именица и глагола; – разликује реченице по облику и значењу; 	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Народна песма: <i>Да вам певам што истина није/Мишија моба</i> Народна песма: <i>Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу</i> Јован Јовановић Змај: <i>Пролећница/Хвала</i> Војислав Илић: <i>Први снег</i> Бранко Ћопић: <i>Огласи „Шумских новина“ (одломци), Болесник на три спрата</i> Душан Радовић: <i>Лепо је све што је мало, Мама</i> Драган Лукић: <i>Школа, Равнотежа</i> Мирослав Антић: <i>Тајна</i> Душко Трифуновић: <i>Два јарца</i> Григор Витез: <i>Дохвати ми, тата, мјесец</i> Александар Сергејевич Пушкин: <i>Бајка о рибару и рибици (читање у наставцима)</i></p> <p>Проза Народна прича: <i>Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом</i> Народна прича: <i>Седам прUTOва</i> Народна басна: <i>Бик и зец/Коњ и магарац</i> Доситеј Обрадовић: <i>Пас и његова сенка/Коњ и магаре</i> Десанка Максимовић: <i>Бајка о лабуду</i> Гроздана Олујић: <i>Шаренорепа</i> Градимиr Стојковић: <i>Деда Милоје</i> Мирјана Стефановић: <i>Златне рибице не праве штету</i> Ђани Родари: <i>Кад дедица не зна да прича приче</i> Су Ју Ђин: <i>Свитац тражи пријатеља</i> Феликс Салтен: <i>Бамби (одломак по избору)</i></p> <p>Драмски текстови Александар Поповић: <i>Два писма</i></p>

<p>– поштује и примењује основна правописна правила;</p> <p>– влада основном техником читања и писања латиничког текста;</p> <p>– пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном);</p> <p>– користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање;</p> <p>– правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину;</p> <p>– учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника;</p> <p>– разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај);</p> <p>– изражајно чита ћирилички текст.</p>		<p>Ана Миловановић: <i>Слатка математика</i> Гвидо Тартаља: <i>Оцене</i> Тоде Николетић: <i>Шума живот значи</i> Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.) ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице) 2. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама</i> 3. Десанка Максимовић: <i>Ако је веровати мојој баки, Прстен на морском дну, Бајка о треињи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божић-батини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчићи-палчићи, Кћи вилиног коњица</i> (три бајке по избору ученика) 4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама <i>Ма шта ми рече (Једног дана, Др, Десет љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонјада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца)</i> 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама <i>(Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за деду, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Првоаприлска песма, Ми имамо машићу, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик)</i> 6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, <i>Прича из ормана</i>, Весна Видојевић Гајевић, <i>Бркљача</i>, Дејан Алексић, <i>Једном је један дечко зевнуо</i>. Књижевни појмови: – стих, строфа, рима; – народна успаванка; – басна; – бајка; – тема, место и време збивања, редослед догађаја; – главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); – лица у драмском тексту за децу.</p>
	<p>ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни).</p>

		<p>Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце <i>ли</i> и речце <i>не</i> уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице <i>ОШ, бр., итд., стр.и нпр.</i>).</p>
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.</p>

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Књижевност	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске)	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, манипулише сликама, чита текстове, открива, решава, препознаје књижевна дела, глуми, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима.
Језик	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, решава у реченици одреди субјекат и предикат, препозна именице и глаголе у реченици, одреди род и број именице, активно учествује у причању	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.

Језичка култура	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова	- индивидуални - фронтални - групна - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, манипулише сликама, именује и чита латинична слова, прави речи од латиничних слова, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, писање кратких састава, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
------------------------	---	---	---	--	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Самогласник и сугласник	Музичка култура-Певамо
Прошло, садашње и будуће време	Свет око нас-Седмица
Писање датума	Свет око нас-Месец и година
Ана Миловановић: „Слатка математика“	Математика- Сабирање и одузимање до 100
Писање географских назива	Свет око нас-Насеља
Бројеви	Математика: Сабирање и одузимање до 100
Редни бројеви	Математика: Римски бројеви
Новогодишња честитка	Музичка култура: Јован Адамов: „Новогодишња честитка“
Доситеј Обрадовић: „Коњ и магарац“	Свет око нас: Животиње у мојој околини

Литература (за наставнике и ученике):

1. Станковић Шошо, Наташа и Костић, Маја (2019): Уз речи растемо-Читанка за српски језик за други разред основне школе. Београд: Логос
2. Срдић Јелена (2019): Дар речи-Граматика за други разред основне школе. Београд: Логос
3. Станковић Шошо, Наташа и Срдић, Јелена (2019): Радна свеска. Београд: Логос
4. Милић, Душка и Митић, Татјана (2019): Латиница. Београд: Логос

Српски језик – 3. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - изнесе своје мишљење о тексту; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела; - уочи основне одлике народне бајке; - разликује народну од ауторске бајке; - представи главне особине јунака - уочи основне одлике народне епске песме; - уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; - разликује опис од приповедања у књижевном делу; - покаже примере дијалог а у песми, причи и драмском тексту; - уочи хумор у књижевном делу; - чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитије песму и чита прозни текст; - изводи драмске текстове 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Лирска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток</i> / Десанка Максимовић: <i>Војсња</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће</i> / Ф. Г. Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана</i> / <i>Шта је отац</i> 6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутито мече</i> / Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своме чеду тепа</i> 7. Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i> 8. Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i> 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића</i> <p>Епска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића <p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ла Фонтен: <i>Цврчак и мрав</i> / Езоп: <i>Корњача и зец</i> 2. Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i> 3. Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i> 4. Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i> 5. Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i> 6. Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i> 7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јагње</i> 8. Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i> 9. Ијан Мајкен: <i>Реч -две о Питеру</i> 10. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак)

		<p>11. Народна бајка: <i>Баи-Челик</i> (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: <i>Од читања се расте</i> (читање у наставцима)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>1. Душан Радовић: <i>А зашто он вежба</i> 2. Александар Поповић: <i>Лед се топи</i> 3. Јованка Јоргачевић: <i>Никад два добра</i> 4. Лаза Лазић: <i>Суђење</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1. Бранко Топић: <i>Доживљаји Мачка Тоше</i> 2. Избор из поезије Душана Радовића (<i>Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне паче исповести, Здравница, Плави зец</i> и друге песме) 3. Браћа Грим: <i>Бајке</i> (три бајке по избор у) 4. Астрид Линдгрен: <i>Пути Дуга Чарана</i></p> <p>Књижевни појмови:</p> <p>–лирска песма, химна, епска песма, народна бајка, роман, –поређење, персонификација (на нивоу препознавања), –опис, дијалог, приповедање, епски јунак, драмска радња</p>
<p>- разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; - одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; - примењује основна правописна правила; - јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо</p>	<p>ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортографија</p>	<p>Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник).</p> <p>Управни говор (први и други модел). Неуправни говор.</p> <p>Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки).</p>

		<p>Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и).</p> <p>Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).</p>
<p>- споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; - извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано).</p> <p>Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.).</p> <p>Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире).</p> <p>Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.</p> <p>Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).</p> <p>Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.</p>

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	Наставника	Ученика	
Књижевност	монологска, дијалогска, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, открива, решава, пише кратке саставе, препознаје књижевна дела, глуми, саставља причу, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима.
Језик	монологска, дијалогска, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, у реченици одреди врсту речи, уме да напише реченицу у управном и неуправном говору, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, активно учествује у причању.	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
Језичка култура	монологска, дијалогска, демонстративна и текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	- индивидуални - фронтални - групна - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, прави од речи реченице, открива, решава, пише по диктату, говори, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, домаћи задаци, писане вежбе, активности на часовима.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња,
- компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима :

Српски језик-Градивне именице	Природа и друштво-Материјали
Српски језик-Александар Поповић: „Лед се топи“	Природа и друштво- Вода, лед и водена пара
Српски језик-Народна песма: „Марко Краљевић и бег Костадин“	Природа и друштво- Знамените личности мога краја
Српски језик-Бранко Стевановић: „Занимање Марка Краљевића“	Природа и друштво- Занимања и делатности људи у мом крају
Српски језик-Писање имена народа	Природа и друштво- Оријентишемо се у помоћ географске карте

Литература (за наставнике и ученике):

1. Станковић Шошо, Наташа и Костић, Маја (2019): У свету речи-Читанка за српски језик за трећи разред основне школе. Београд: Логос
2. Станковић Шошо, Наташа и Срдих, Јелена (2019): Радна свеска. Београд: Логос

Српски језик – 4. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>–чита са разумевањем различите врсте текстова; –укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; –разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; –одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; –именује позитивне и негативне особине ликова; –уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); –тумачи идеје књижевног дела; –препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; –уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; –разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; –преприча текст из различитих улога/перспектива; –уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); –уочи супротстављеност лица у драмском тексту; –чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; –изражајно рецитије песму и чита прозни текст; –изводи драмске текстове; –усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p>Поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шаљива народна песма <i>Женидба врапца Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен</i>/Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 6. Добрица Ерић: <i>Завичај/Отаџбина је наша очевина</i>/Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав/Најљубавнија песма</i>/Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 8. Бранко Ћопић: <i>Месец и његова бака</i>/Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 11. Народна песма <i>Милош у Латинима</i> 12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i> <p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна прича о животињама: <i>Међед, свиња и лисица</i> 2. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 3. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 4. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 5. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 6. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 7. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i> 8. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 9. Лав Николајевић Толстој: <i>Врабац и ласте/Два мрза</i> 10. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 11. Весна Алексић: <i>Детективско срце</i> 12. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> <p>Драмски текстови</p>

<p>–повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;</p> <p>–разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику;</p> <p>–одреди основне реченичне чланове;</p> <p>–разликује врсту речи од службе речи у реченици;</p> <p>–поштује и примени основна правописна правила;</p> <p>–правилно пише сва три модела управног говора;</p> <p>–употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање;</p> <p>–употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика;</p> <p>–препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији;</p> <p>–напише разгледницу, честитку, приватно писмо;</p> <p>–прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној;</p> <p>–повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак;</p> <p>–правилно структурира текст;</p> <p>–учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> 2. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i> 3. Дејан Алексић: <i>Слава</i> <p>Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; ● о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; ● о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету ● бонтон. <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: <i>О дугмету и срећи</i> 4. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i> 5. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i> 6. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР</p> <p>(са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка/Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича</i> (одломак) 8. Астрид Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i> 11. Гордана Тимотијевић: <i>Сличице/Владимир из чудне приче</i> 12. Угљеша Шајтинац: <i>Чарна и Несвет</i> 13. Момо Капор: <i>Сања</i> 14. Весна Алексић: <i>Брљиво срце</i> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – шаљива народна песма, прича о животињама, особине народне епске песме, – приповетка, роман за децу, персонификација, – опис природе и ликова, приповедање у 1. и 3. лицу, сукоб драмских лица.
--	--	--

	<p align="center">ЈЕЗИК Грамматика и правопис</p>	<p>Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат.</p> <p>Појам предиката (глаголски предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче...</i>); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца <i>ли</i>; скраћени упитни облик <i>је ли</i> (<i>је л'</i>) према узрочном везнику <i>јер</i>. Предлог <i>са</i> уз заменице (нпр. <i>са мно</i>, <i>с њом</i> и сл.). Писање вишечланих бројева.</p>
	<p align="center">ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалошкој форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.</p>

		<p>Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви).</p> <p>Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју.</p> <p>Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.</p>
--	--	--

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Књижевност	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, открива, решава, препознаје књижевна дела, глуми, активно учествује у причању	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -писање састава -домаћи задаци -контролне вежбе -активност на часу
Језик	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, открива, решава, пише по диктату, у реченици одреди врсту речи и службу речи, уме да напише реченицу у управном и неуправном говору	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -домаћи задаци -контролне вежбе -усмени одговори -активност на часу
Језичка култура	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира,	слуша, посматра, чита текстове, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу,	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -писање састава

(стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.		поставља проблем, оцењује	активно учествује у причању	-домаћи задаци -контролне вежбе -усмени одговори -активност на часу
---	--	---------------------------	-----------------------------	--

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик	<ul style="list-style-type: none"> • рад с подацима и информацијама, • решавање проблема, • сарадња, • компетенције за учење, • одговорно учење у демократском друштву, • естетичка компетенција, • комуникација.
---	--

Корелација са другим предметима:

Српски језик – Писање имена становника држава и насеља	Природа и друштво – Србија и њени су Седи
Српски језик – Писање назива институција, предузећа, установа и манифестација	Природа и друштво – Делатности људи у различитим крајевима Србије
Српски језик – Добрица Ерић: „Отарџбина је наша очевина“	Природа и друштво – Србија моја домовина
Српски језик – Писање вишечланих бројева	Математика – Читање, писање и упоређивање бројева до милион
Српски језик – Владислав Петковић Дис: „Зима“	Музичка култура – Станко Коруновић: „Снег засипа“
Српски језик – Писање историјских догађаја	Природа и друштво – Срби српска држава од почетка 19. века до данас

Литература (за наставнике и ученике):

1. Станковић Шоша, Наташа и Чабрић, Соња (2020): Бескрајне речи-Читанка за српски језик за четврти разред основне школе, Београд: Логос
2. Срдић, Јелена и Петковић, Зорана (2020): Дар речи-Граматика за српски језик за четврти разред основне школе, Београд: Логос
3. Станковић Шоша, Наташа; Срдић Јелена и Петковић, Зорана: (2020): Радна свеска за четврти разред основне школе, Београд: Логос

A.2 Енглески језик

Енглески језик – 1. разред

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.

Усмено изражавање

Ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.

Знања о језику

Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;

- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).

Знања о језику

- препознаје шта је ново научио;
- препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
-поздраве и отпоздраве примењујући најједноставнија језичка средства; - представе себе - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих- дају кратка и једноставна упутства и налоге - броје од 1 - 10 - захвале - кажу колико година имају - разумеју једноставно исказане честитке и реагују на њих - препознају и именују жива бића и предмете - искажу извињење на једноставан начин - препознају и именују предмете- разумеју и дају једноставне исказе у вези са осећањима - разумеју, траже и дају основне информације о себи и другима -разумеју једноставне описе живих бића	1. Welcome	<i>Hello! I'm (Zak). Come with us. Look for (an egg).</i> Основне боје: <i>blue, green, red, yellow</i> Бројеви 1-5 Рецептивно: основни налози за рад у разреду (<i>Come here. Listen. Look. Sing. Quiet, please. Sit down. What's this? What colour is it?</i>)
	2. My birthday	– Предмети и жива бића Боје: <i>pink, purple, orange, black, white</i> Фразе: <i>Happy birthday, thank you</i> Императив: <i>clap, stamp, jump</i> Бројеви: 6-10
	3 At school	Предмети у учионици: <i>pen, pencil, book, ruler, rubber, table, chair</i> Музички инструменти: <i>drum, violin, piano, guitar</i> Активности: <i>climb, play, jump, look</i> Фразе: <i>It's a (red)(pencil). Let's (jump). What's this? Very good.</i> Налози за рад на часу.
	4 Festivals: Halloween	Вокабулар везан за овај празник Фраза: <i>I've got (a)(cat).</i>

<p>-опишу жива бића користећи једноставна језичка средства</p> <p>- разумеју и дају једноставне исказе којима се изражава припадање</p> <p>- честитају Божић, упуте једноставне честитке</p> <p>- разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих</p> <p>- траже и пружају једноставна обавештења о положају у простору</p> <p>-именују просторије</p> <p>- разуме једноставне исказе за изражавање допадања и недопадања и реагује на њих</p> <p>- тражи мишљење и изражава допадање и недопадање једноставним језичким средствима</p> <p>- разумеју свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагују на њих</p> <p>- изразе основне потребе, осете и осећања</p>	5 My family	Чланови породице: <i>family, dad, mum, brother, sister, friend</i> Осећања: <i>happy, sad</i> Занимања: <i>doctor, pilot, teacher, vet</i> Фразе: <i>Who's this? How old is...? Is he/she...</i>
	6 My body	Делови тела: <i>body, arms, legs, hands, head, feet, toes, fingers, face</i> Животиње: <i>hippo, gorilla</i> Акције: <i>Wash your (hands). Wiggle. Click.</i> Придеви: <i>clean, dirty</i> Фразе: <i>I've got (a)(clean)(face).</i>
	7 Festivals: Christmas	Вокабулар и фразе везане за Божић: <i>Happy Christmas! Christmas Day, present, reindeer, Santa, sleigh</i>
	8 My pets	<i>dog, cat, parrot, mouse, tortoise, frog, kitten, puppy, chick, pet</i> <i>big, small</i> <i>boy, girl, hat, baby, cold, hot</i> <i>It's a (small)(cat).</i> <i>He's got (a)(cat).</i>
	9 My house	Кућа и просторије у њој: <i>house, bedroom, kitchen, living room, bathroom, door, window, bed, bath, garden, path, shed</i> Фразе: <i>This is the (living room). Where's (dad)?</i> Кућа и просторије у њој: <i>house, bedroom, kitchen, living room, bathroom, door, window, bed, bath, garden, path, shed</i> Фразе: <i>This is the (living room). Where's (dad)?</i>
	10 Food	<i>Food: meat, fruit, bread, cheese, milk, yoghurt, juice, honey, jelly, salad, chocolate</i> <i>good, bad</i> Фразе: <i>I like / I don't like (milk). Do you like ...? I like (milk); It's (good) for me</i>
	11 Festivals: Easter	Вокабулар везан за Ускрс
	12 I'm excited	Придеви: <i>hungry, thirsty, tired, scared, excited, angry</i> <i>eat, drink</i> Изрази: <i>I'm (excited). He's/She's (tired). Let's have fun. It's a (big) shadow.</i>
	13 Goodbye	<i>Wave goodbye!</i> <i>Don't be sad!</i>

Енглески језик-општи стандарди постигнућа на крају 1. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ
1. Welcome	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p>
2. My birthday разумевање и давање једноставних упутстава и налога; захваљивање; идентификовање предмета и живих бића око нас и описивање према боји; честитање рођендана	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p>
3 At school Давање и тражење основних информација о предметима око нас; разумевање и давање једноставних упутстава и налога, позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуге паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p>
4 Festivals: Halloween Празници: Halloween Учење о британској култури и обичајима; исказивање поседовања	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуге паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p>

	<p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p>
<p>5 My family Представљање себе и других; давање и тражење основних информација о себи и другима; исказивање осећања</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.</p> <p>ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>
<p>6 My body Изражавање припадања описивање живих бића</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p>

<p>7 Festivals: Christmas Празници: Божић Честитање; учење о британској култури и обичајима; описивање предмета</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме. ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.). ПСТ.1.1.11. Уз дуге паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p>
<p>8 My pets Описивање живих бића изражавање поседовања</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме. ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.). ПСТ.1.1.11. Уз дуге паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p>
<p>9 My house Исказивање положаја у простору</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме. ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p>

	<p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>
<p>10 Food Изражавање допадања и недопадања</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>
<p>Festivals: Easter Празници: Ускрс Честитање Ускрса; учење о британској култури и обичајима</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p>

	<p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p> <p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p>
<p>I'm excited Мој одмор Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>
<p>Goodbye Довиђења Поздрављање; консолидовање градива</p>	<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>

Начин остваривања програма:

-**методе рада:** Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалогски, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни

-**облик рада:** Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

-**наставника:** организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

-**ученика:** понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- иницијални, полугодишњи и завршни тест
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглеског језика

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња, компетенције за учење,
- одговорно учешће у демократском друштву,
- естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Српски језик	Препознавање реченице, речи, гласа и слова
Енглески језик – Српски језик	Разликовање реченице као обавештења, питања и заповести изговором (интонацијом)
Енглески језик / Математика	Numbers 1-10 / Бројеви 1-10
Енглески језик / Веронаука	Holidays / Празници
Енглески језик / Свет око нас	My family / Моја породица
Енглески језик / Свет око нас	My home / Амбијент у коме живим
Енглески језик / Ликовна култура	Big- small / Облици и њихови квалитети (велико- мало)
Енглески језик / Свет око нас	Jobs /Занимања
Енглески језик / Физичко васпитање	Keeping fit; exercise routine / Како да будемо здрави, различити облици кретања

Литература (за наставнике и ученике):

1. Linnette Ansel Erocak: Our Discovery Island , Pearson Education Limited, 2012. (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, flashcards, story cards, posters)

Енглески језик – 2. разред

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ

-Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења.

Настава страног језика треба да : - подстакне потребу за учењем страних језика, - подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика, - олакша разумевање других и различитих култура и традиција, - стимулише машту, креативност и радозналост, - подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.

Усмено изражавање

Ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама самостално или уз помоћ наставника.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.

Знања о језику1

Препознаје основне принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Ученик треба да:

- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме говор наставника, кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.).

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставном језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у комуникацији (у пару, у групи, итд.);
- препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења.

Знања о језику2

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика, матерњег и страног у међуљудској комуникацији.

Разумевање говора

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења образовних постигнућа	Стандарди постигнућа ученика
		методe рада	облици рада	наставника	ученика		
WELCOME	Представљање Понављање боја и бројева 1-10	- вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи	-представљају се	иницијално тестирање - усмено испитивање	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ. 1.1.4

				-сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише -објашњава -показује -вреднује рад	-познају и именују боје и бројеве - слушају и разумеју са траке -понављају -посматрају -уочавају	- провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи рад - тест	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.1.
1. MY TOYS	- играчке -бројеви 11-20 -сабирање и одузимање -обнављање боја и бројева 1-10	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише објашњава -показује -вреднује рад	-препознају и именују играчке - боје по диктату -броје, сабирају и одузимају бројеве до 20 - слушају и разумеју са траке -понављају -посматрају -певају	- усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -групни рад -домаћи рад - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.2.1 ПСТ.2.1.1. ПСТ.2.1.2.
2. MY FAMILY	- чланови породице - просторије у кући -Where's my (dad)? - He/ she's in the (bedroom) - He's/ She's young/ old	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише - објашњава -показује -вреднује рад	-препознају и именују чланове породице -препознају и именују просторије -броје - слушају -понављају -певају -посматрају	- усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи рад - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.12 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.4.

3. MY BODY	<ul style="list-style-type: none"> - Усвајање новог вокабулара (Делови тела и покрети телом) - Have you got...? - I've got (two legs) 	<ul style="list-style-type: none"> - рад на тексту - вербална -демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални -индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише -објашњава -показује -вреднује рад 	<ul style="list-style-type: none"> -именују делове тела -броје - описују своје тело - слушају и разумеју са траке -понављају -певају -посматрају -глуме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -групни рад -домаћи рад - тест 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.1. ПСТ.2.2.1.
4. MY FACE	<ul style="list-style-type: none"> - делови лица - big/small, long/short - I've got a (small) mouth - He's/ She's got (long) (hair) - Has he/she got...? - облици (circle, square, triangle, rectangle) - обнављање боја, бројева и делова тела 	<ul style="list-style-type: none"> - рад на тексту - вербална -демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални -индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише - објашњава -показује -вреднује рад 	<ul style="list-style-type: none"> -погоде и именују делове лица -користе He's/ she's got да опишу друга-другицу - Одговарају на питања са Yes/No - слушају и разумеју са траке -понављају -певају -посматрају -глуме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи задатак -групни рад - тест 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.11. ПСТ.1.1.12. ПСТ.2.1.2. ПСТ.2.2.1.
5. ANIMALS	<ul style="list-style-type: none"> - усвајање новог вокабулара (cow, horse, sheep, duck, fox, owl, awake, day, night...) 	<ul style="list-style-type: none"> - рад на тексту - вербална -демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални -индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> -погађају и именују животиње - слушају и разумеју са траке -понављају -певају 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.12. ПСТ.1.1.13. ПСТ.1.2.1.

	- постављање питања Is it...? и давање одговора - описивање животиња коришћењем претходно наученог (It's got..)			-објашњава, -показује -вреднује рад	-посматрају -глуме причу постављају питања и дају одговоре	- активност на часу -домаћи задатак -групни рад - тест	ПСТ.2.1.1. ПСТ.2.1.2.
6. FOOD	- усвајање новог вокабулара (apple, fish, banana, chicken...) - breakfast, lunch, dinner, menu - I like / don't like... - обнављање бројева и боја	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише објашњава, -показује -вреднује рад	-погађају и именују храну говоре о храни коју воле и не воле и храни коју једу за доручак- ручак и вечеру - слушају и разумеју са траке -понављају -певају	- усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи задатак -групни рад - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.13. ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.1. ПСТ.2.1.2.
7. CLOTHES	- усвајање новог вокабулара (одећа) - I'm wearing.. - He's / She's wearing ... - обнављање боја и бројева	- рад на тексту - вербална -демонстративна - интерактивна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише објашњава -показује -вреднује рад	-погађају и именују делове одеће -знају и користе називе боја - описују одећу друга- другарице - слушају и разумеју са траке -понављају -певају -глуме причу	- усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи задатак -групни рад - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.11. ПСТ.1.1.13. ПСТ.1.2.1. ПСТ.1.2.4. ПСТ.2.1.3. ПСТ.2.1.1. ПСТ.2.2.1. ПСТ.2.2.4.

8. WEATHER	- усвајање новог вокабулара (временске прилике: It's rainy, cloudy..) - Do you like (sunny) days? - It's hot/ cold - дани у седмици - Систематизација градива	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише -објашњава -показује -вреднује рад	-говоре о временским приликама, - обнављају стечена знања - слушају и разумеју са траке -понављају -певају -глууме причу	- усмено испитивање - провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи задатак -групни рад - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.11. ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.2. ПСТ.2.1.14. ПСТ.2.2.1.
9. Holidays:	- усвајање новог вокабулара (stocking, Christmas tree, Santa) - боје	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише одговоре -подстиче -показује	- слушају и разумеју са траке -понављају -певају	- усмено испитивање - провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу -домаћи задатак -групни рад	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.2.
Valentine's day	- усвајање новог вокабулара: heart, card, baloon - боје	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -подстиче -показује	- слушају и разумеју са траке -понављају -певају	- усмено испитивање - провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.2.
Easter	- усвајање новог вокабулара: Easter Bunny, egg, chick - боје	- рад на тексту - вербална -дијалогска -демонстративна - интерактивна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи -сугерише -подстиче -показује	- слушају и разумеју са траке -понављају -певају	-домаћи задатак -групни рад	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.2.1. ПСТ.2.1.2.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглеског језика

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња, компетенције за учење,
- одговорно учешће у демократском друштву,
- естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са осталим наставним предметима:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Математика	Shapes (circle, square, triangle, rectangle) / Геометријске фигуре: квадрат, круг, троугао и правоугаоник
Енглески језик / Математика	Sums / Сабирање и одузимање бројева
Енглески језик / Веронаука	Holidays / Празници
Енглески језик / Свет око нас	Days of the week / Дани у седмици
Енглески језик / Физичко васпитање	Keeping fit; exercise routine / Како да будемо здрави, различити облици кретања
Енглески језик / Музичака култура	Animal sounds / Опонашање звукова из околине

Литература (за наставнике и ученике):

1. Our Discovery Island , Pearson Education Limited, 2011 (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, flashcards, story cards, posters)

Енглески језик – 3. разред

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;

- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се
- темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске
- толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ

-Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. Настава страног језика треба да :

- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту, креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на кратак усмени текст¹ у вези са познатим темама.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем кратке (највише до 50 речи) писане и илустроване текстове у вези са познатим темама.

Усмено изражавање

Ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

Ученик у писаној форми изражава кратке поруке (до 30 речи) према познатом узору, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама.

Знања о језику

Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да:

- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- препознаје слова, написане речи и реченице у вези са познатим појмовима;
- поштује правописне знаке приликом читања;
- разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.);
- поставља питања и тражи разјашњења када нешто не разуме.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- пише личне податке (име, презиме и адресу);
- допуњава честитку.

Знања о језику

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења образовних постигнућа	Стандарди
		методе рада	облици рада	наставника	ученика		
WELCOME	Поздрави, упознавање са ликовима из уџбеника (This is...) и причом која га прати. Алфавет. Понављање боја, бројева 1-20, дана у недељи. Спеловање, бројеви 20-50	- рад на тексту - вербална, - демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	- усмерава питањима - даје примере -наводи -сугерише одговоре -подстиче -дискутује -мотивише -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење	представљају се, питања и одговори (име и године), - познају боје и користе их - препознају бројеве 1-20, броје, умеју да саберу и одузму - користе називе предмета у учионици - слушају и разумеју са траке, читају из књиге - глуме причу	- иницијално тестирање, - задаци, вежбе - диктат - домаћи задаци - провера читања - усмено испитивање питања и одговори (н-у) - активност на часу - тест	ПСТ.1.1.1., ПСТ.1.1.2., ПСТ.1.1.3., ПСТ.1.1.4., ПСТ.1.1.5., ПСТ.1.1.7., ПСТ.1.1.8., ПСТ.1.1.9., ПСТ.1.1.10., ПСТ.1.1.11., ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.2.1., ПСТ.1.2.2., ПСТ.1.2.3., ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.1 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4
UNIT 1: NATURE	- Усвајање новог вокабулара (rock, pond, insects, mushrooms...), There is/are..., I'm from (Serbia). ---- Обнављање претходно наученог (боје,	- рад на тексту - вербална -демонстративна	- фронтални -индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче на размишљање -анализира -мотивише -прати рад, -објашњава	- слушају и разумеју текст са траке - читају и разумеју текст из књиге - разговарају – питања и одговори - разумеју и користе упитне облике, одговарају	- задаци, вежбе - диктат - домаћи задаци - ученички пројекти - провера читања - усмено испитивање	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11

	питање How many) увежбавање писања научених речи писање реченица по диктату			-наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење	на питања кратким облицима - употребљавају придеве big/small - препознају и употребљавају називе животиња -глуме причу	- провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу - тест	ПСТ.1.1.12 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.16. ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.1.3.1 ПСТ.2.1.1 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.12 ПСТ.2.1.15 ПСТ.2.1.22
UNIT 2: ME	-описивање физичког изгледа (He's / She's got big glasses, short beard...,) у 1. и 3. лицу једнине и 3. лицу множине, упитан и одричан облик. -увежбавање писања научених речи писање реченица по диктату	- рад на тексту - вербална, - демонстративна	- фронтални - индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи на одговоре -анализира -мотивише -прати рад, -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење	-слушају и разумеју са траке - читају и разумеју из књиге - разговарају – питања и одговор - придеве користе за описе људи, - препознају и користе потврдан и одричан облик have got, одговарају кратко - користе називе за делове лица - броје, користе бројеве	- задаци, вежбе - диктат - домаћи задаци - ученички пројекти - провера читања - провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу - тест	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.14. ПСТ.2.1.22. ПСТ.2.1.4.

UNIT 3: PETS	<ul style="list-style-type: none"> -називи делова тела дивљих животиња -реченична конструкција It's got (a long tail...), одричан и упитан облик - First, then, finally кроз опис животног циклуса жабе и лептира -Have you got a pet? - писање и спеловање нових речи - писање реченица по диктату 	<ul style="list-style-type: none"> - рад на тексту - вербална, - демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче на размишљање -анализира -мотивише -прати рад -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -слушају и разумеју са траке -читају и разумеју текст -ступају у разговор, питања и одговори -препознају и користе потврдан и одричан облик have got/has got -представљају другове, -користе називе боја -користе придеве long/short, big/small -знају и користе називе за делове тела животиња -глуме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - задаци, вежбе - диктат - домаћи задаци - провера читања - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у, у-у) питања и одговори (н-у) - рад у пару, - активност на часу - тест 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.13. ПСТ.1.1.20. ПСТ.1.3.1 ПСТ.2.1.1 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.6 ПСТ.2.1.13. ПСТ.2.1.22. ПСТ.2.3.1
UNIT 4: HOME	<ul style="list-style-type: none"> -називи делова намештаја -положај предмета in/on/under -просторије у дому - распоред ствари у одређеним собама (The ball is under the chair), као и упитан и одричан облик дате реченичне конструкције 	<ul style="list-style-type: none"> - рад на тексту - вербална, - демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче -анализира -мотивише -прати рад, -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања 	<ul style="list-style-type: none"> -слушају и разумеју текст са траке -читају и разумеју текст из књиге -ступају у разговор – питања и одговори -препознају и користе предлоге за место -препознају називе за делове намештаја и користе их 	<ul style="list-style-type: none"> -припрем. тестови, задаци, вежбе - диктат - домаћи задаци - провера читања - усмено испитивање - провера разумевања: питања и одговори (н-у), 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.12 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.17 ПСТ.1.1.20

	- писање и спеловање нових речи и реченичних конструкција - облици: троугао, круг, квадрат и правоуганик - упознавање ученика са појмом мозаика у уметности			-подстиче на логичко мишљење	употребљавају називе за просторије -глуме причу	- активност на часу	ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.13 ПСТ.2.1.14 ПСТ.2.1.22
REVIEW UNITS 3 AND 4	Језичка и граматичка грађа из лекција 3 и 4, и систематизација дате језичке и граматичке грађе	- рад на тексту - вербална, - демонстративна	- фронтални - индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче -прати рад, -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење	- читају и разумеју текст - користе стечена знања из ове две лекције усмено и у писаној форми - примене стечена знања у систематизацији градива кроз вежбе из ове две лекције -глуме причу	- припрем. тестови, задаци, вежбе - домаћи задаци - провера читања - усмено испитивање - активност на часу	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.12 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.17 ПСТ.1.1.20 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.13 ПСТ.2.1.14 ПСТ.2.1.22

<p>UNIT 5: CLOTHES</p>	<p>- делови одеће, - I'm/ He's / She's wearing..., - понављање боја - Is he /she wearing a...? Yes / No answers - кућни послови - обнављање дана у седмици - писање и спеловање нових речи - писање реченица по диктату</p>	<p>- рад на тексту - вербална, - демонстративна</p>	<p>- фронтални - индивидуални - парови - групни</p>	<p>- усмерава питањима - наводи на одговоре - подстиче на размишљање - анализира - мотивише - прати рад - објашњава - наводи на закључке - вреднује рад - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логичко мишљење</p>	<p>слушају и разумеју текст - читају и разумеју текст из књиге - ступају у разговор – питања и одговори - препознају и користе називе делова одеће, описују исте - боје по наредби, сами сугеришу - препознају и користе I'm wearing, описују своју и туђу одећу - говоре о пословима које обављају у свом дому - глуме причу</p>	<p>- припрем. тестови, задаци, вежбе - писмена провера (наставни листићи) - диктат - домаћи задаци - ученички пројекти - провера читања - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у,) питања и одговори (н-у) - групни рад, - активност на часу - тест</p>	<p>ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.12 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.20 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.1.3.1 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.13 ПСТ.2.1.15 ПСТ.2.1.22 ПСТ.2.3.1</p>
<p>UNIT 6: SPORTS</p>	<p>- Спортови - Реченична конструкција I can/ can't, He/ She can/ can't</p>	<p>рад на тексту, вербална, демонстративна</p>	<p>- фронтални - индивидуални - парови - групни</p>	<p>- усмерава питањима - наводи на одговоре - подстиче на размишљање</p>	<p>- слушају и разумеју текст са траке - читају по улогама и и разумеју текст из књиге</p>	<p>- припрем. тестови, вежбе - диктат - домаћи задаци</p>	<p>ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Постављање питања и давање кратких одговора (Can you/ he/ she...? Yes/ No, I can/ can't, Yes/ No, he/she can/ can't) - - писање и спеловање нових речи - писање реченица по диктату 			<ul style="list-style-type: none"> -анализира -прати рад -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -ступају у разговор – питања и одговори -препознају и користе упитан облик Can you?/ Can she/ he...? усмено и у писаној форми; употребљавају потврдне/одричне реченице са can -именују спортове -глууме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - провера читања - усмено испитивање - провера разумевања: дијалог (н-у,) питања и одговори(н'у) - активност на часу 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.20 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4 ПСТ.2.1.13 ПСТ.2.1.15 ПСТ.2.1.22
UNIT 7: FOOD	<ul style="list-style-type: none"> - храна (воће, поврће) - Постављање питања и давање кратких одговора (- He/ She likes/ doesn't like... - Does he/ she like...? - Yes, he/she does./ No, he/she doesn't. - Do you like? - Yes, I do/ No, I don't). 	рад на тексту, вербална, демонстративна	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче на размишљање -анализира -мотивише -прати рад -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад 	<ul style="list-style-type: none"> -слушају и разумеју текст са траке -читају и разумеју текст -ступају у разговор – питања и одговори - слушају, понављају песмицу - препознавају и употребљавају He/ she likes / doesn't like 	<ul style="list-style-type: none"> - припрем. тестови, задаци, вежбе - писмена провера (наставни листићи) - диктат - домаћи задаци - ученички пројекти - провера читања 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.14 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2

	<ul style="list-style-type: none"> - What's your favourite food? - писање и спеловање нових речи - писање реченица по диктату - здрава храна 			<ul style="list-style-type: none"> -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и користе називе воћа и поврћа -глуме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - провера разумевања: питања и одговори (н-у, у-у) - активност на часу 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.1.3.1 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4 ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.3.1
UNIT 8: THINGS WE DO	<ul style="list-style-type: none"> -sleeping, reading, eating, drinking, cleaning, making a rocket, jumping, walking, running, swimming, flying - Постављање питања What are you doing? What is he/ she doing? Are you... (jumping)? и давање кратких одговора: I'm (running), He/she's (swimming) - писање реченица по диктату 	рад на тексту, вербална, демонстративна, еклектичка	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - парови - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче на размишљање -анализира -мотивише -прати рад -објашњава -наводи на закључке -вреднује рад -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -слушају и разумеју текст са траке -читају и разумеју текст -ступају у разговор – питања и одговори - слушају, понављају песмицу препознавају и употребљавају He/ she's swimming / -глуме причу 	<ul style="list-style-type: none"> - припрем. тестови, задаци, вежбе - тест -диктат - домаћи задаци - ученички пројекти - провера читања - усмено испитивање - провера разумевања: питања и одговори - активност на часу 	<ul style="list-style-type: none"> ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.1.13 ПСТ.1.1.17 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4 ПСТ.2.1.12

FESTIVALS: EASTER CHRISTMAS		рад на тексту, вербална, демонстративна, еклектичка	- фронтални - индивидуални - парови - групни	-усмерава питањима -наводи на одговоре -анализира -мотивише -прати рад -објашњава -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логичко мишљење -усмерава питањима -наводи на одговоре -подстиче -мотивише -прати рад,	-слушају и разумеју текст -ступају у разговор – питања и одговори, -користе речи везане за ове празнике - увиђају култ. разлике	-задаци, вежбе - провера разумевања: дијалог (н-у) - ученички пројекти - провера разумевања: дијалог (н-у)	ПСТ.1.1.1 ПСТ.1.1.2 ПСТ.1.1.3 ПСТ.1.1.4 ПСТ.1.1.5 ПСТ.1.1.6 ПСТ.1.1.8 ПСТ.1.1.9 ПСТ.1.1.10 ПСТ.1.1.11 ПСТ.1.1.16 ПСТ.1.2.1 ПСТ.1.2.2 ПСТ.1.2.3 ПСТ.1.2.4 ПСТ.2.1.2 ПСТ.2.1.7 ПСТ.2.1.8 ПСТ.2.2.1 ПСТ.2.2.2 ПСТ.2.2.3 ПСТ.2.2.4
--	--	--	---	---	--	---	--

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглеског језика

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња,
- компетенције за учење,
- одговорно учешће у демократском друштву,
- естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Математика	Shapes / Геометријски облици: квадрат, круг, троугао и правоугаоник
Енглески језик / Музичка култура	Consolidating unit language with a song / Певање песама (учење по слуху)
Енглески језик / Грађанско васпитање	Household chores / Обавезе у кући
Енглески језик / Веронаука	Holidays / Празници

Литература (за наставнике и ученике):

1. Our Discovery Island , Pearson Education Limited, 2011 (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, flashcards, story cards, posters)

Енглески језик - 4. разред

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са
- њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се

- темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске
- толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ

-Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. Настава страног језика треба да :

- -подстакне потребу за учењем страних језика,
- -подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- -олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- -стимулише машту, креативност и радозналост,
- -подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са познатим темама.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава садржаје у вези са познатим темама.

Писмено изражавање

Ученик у писаној форми изражава краће садржаје у вези са познатим темама, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује информације у вези са познатим темама поштујући социокултурне норме комуникације.

Знања о језику¹

Преознаје основне принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учење страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме општи садржај кратких и прилагођених текстова после неколико слушања;

- разуме краће дијалоге (до 5 реплика / питања и одговора), прилагођене приче и песме у оквиру тема предвиђених програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа и адекватно реагује на појединачне делове усмених порука издвајајући битне информације (датум, време, место, особе, количину...);
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.).

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме краћи текст (до 50 речи), написане речи и реченице састављене углавном од познатих језичких елемената (речи и језичке структуре предвиђене програмом);
- разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама;
- разуме и реагује на одговарајући начин на писане поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.).

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- самостално даје информације о себи и окружењу;
- описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре.

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симуираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези са контекстом учионице, активностима у учионици, свакодневним активностима и договорима (у садашњости и будућности), као и догађајима из непосредне прошлости;
- размењује информације о хронолошком и метеоролошком времену;
- учествује у комуникацији (у пару, у групи итд.) поштујући социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге...);
- препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- допуњава и пише реченице и краће текстове (до 5 реченица, односно 20 речи), чију кохерентност и кохезију постиже користећи језичке елементе предвиђене програмом и у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем, користећи познате тематске и језичке елементе;
- препричава текст, пише честитку или разгледницу, поруку, позивницу и др.;
- попуњава формулар или пријаву (име, презиме, улица и број, место и поштански број, датум рођења).

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје и користи предвиђене граматичке садржаје (глаголска времена: садашње, прошло и будуће време у јасно контекстуализованим структурама, односно без теоријског објашњавања и инсистирања на апсолутној граматичкој тачности);
- поштује ред речи у реченици;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења образовних постигнућа	Стандарди
		методе рада	облици рада	наставника	ученика		
Unit 1- Introduction unit	Поздрављање (Hello, Hi, My name is..., What's your name); бројеви од 1 до 100; неодређени члан A/AN; спеловање (How do you spell..?); математика (рачунске операције)	Рад на тексту, Комбиновани рад, Вербалне методе	Фронтални, Индивидуални, Комбиновани	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад.	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, посматрање, уочавање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда домаћих задатака, самовалуација.	-иницијално тестирање, -припрем. тестови, задаци, вежбе, наставни листићи, тест - домаћи задаци - пројекти -провера читања -усмено испитивање -провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. .1.11. 1.1.15.1.1.16. 1.1.18.1.1.20. 1.2.1. 1.2.3. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12.2.1.13. 2.1.15.2.1.19. 2.1.20.2.1.22. 2.1.25.2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.
Unit 2 – Friends and Family	Земље и националности (Where are you from?); предлози за место; породично стабло (My family); дани у недељи (What day is it today?); садашње време глагола BE	Рад на тексту, Комбиновани рад, Вербалне методе	Комбиновани, Фронтални, Индивидуални	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, певање, посматрање,	-припрем. тестови, задаци, вежбе, наставни листићи, тест - домаћи задаци - пројекти	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10.1.1.11. 1.1.12.1.1.13.

	; глаголски облик за припадност HAVE\HAS GOT; присвојни придеви HIS\HER;географија (свет)			ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад.	уочавање, стварање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда домаћих задатака, самоевалуација.	-провера читања -усмено испитивање -провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу	1.1.15.1.1.16. 1.1.17.1.1.18. 1.1.20.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13.2.1.15. 2.1.19.2.1.20. 2.1.22.2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.
Unit 3 –My world	Називи школских предмета(My school); изражавање припадности (HAVE GOT/HAS GOT); боје; придеви-синоними и антоними; делови тела; усвоје нова културолошка знања о школама у Британији(Schools in England and Wales); биологија (животиње)	Рад на тексту, Комбиновани рад, Вербалне методе	Комбиновани, Фронтални, Индивидуални	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад.	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, певање, посматрање, уочавање, стварање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда домаћих задатака, самоевалуација.	-припрем. тестови, задаци, вежбе, наставни листићи - тест - диктат - домаћи задаци -ученички пројекти -провера читања -провера разумевања: питања и одговори (н-у) - активност на часу	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13.1.1.15. 1.1.16.1.1.17. 1.1.18.1.1.20. 1.1.22.1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12.2.1.13. 2.1.14.2.1.15. 2.1.19.2.1.20. 2.1.22.2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.

Unit 4 – Time	Садашње просто време у сва три облика(Present Simple Tense); свакодневне рутине и навике; изражавање тачног времена (What's the time,please?); називи obroka(breakfast,lunch, dinner), спортова(Sports and activities) и музичких инструмената(Music)	Рад на тексту, Комбиновани рад, Вербалне методе	Комбиновани, Фронтални, Индивидуални	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад.	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, певање, посматрање, уочавање, стварање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда домаћих задатака, самовалуација.	-припрем. тестови, задаци, вежбе, наставни листићи - тест - диктат - домаћи задаци -ученички пројекти -провера читања -провера разумевања: Питања и одговори (н-у) - активност на часу	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13.1.1.14. 1.1.18.1.1.20. 1.1.21.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12.2.1.13. 2.1.14.2.1.15. 2.1.16.2.1.17. 2.1.19.2.1.20. 2.1.22.2.1.24. 2.1.25.2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.
Unit 5 – Places	Делови собе(My room), куће(Our house) и града(Her town); изражавање једине и множине (THERE IS/THERE ARE); LOTS OF-израз за множину именица; BY-израз за превозна средства, описивање положаја предмета(у,на,испод.); изражавање способности и умећа(глагол CAN);	Рад на тексту, Комбиновани рад, Вербалне методе	Комбиновани, Фронтални, Индивидуални, У паровима	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, певање, посматрање, уочавање, стварање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда	-припрем. тестови, задаци, вежбе - тест - диктат - домаћи задаци -ученички пројекти -провера читања -провера разумевања: питања и одговори (н-у)	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13.1.1.14. 1.1.18.1.1.20. 1.1.21.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.

	подаци о Британији кроз занимљивости из културе; куће у Британији; историја(места)				домаћих задатака , самоевалуација.	- рад у пару, - активност на часу	2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15.2.1.16. 2.1.17.2.1.19. 2.1.20.2.1.22. 2.1.24.2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.
Unit 6 – People	Делови одеће; придеви за описивање физиког изгледа људи као и њихове гардеробе; HAVE GOT vs. BE; садашње просто и трајно време(Present Continuous Tense vs. Present Simple Tense)-основне разлике у употреби као и у грађењу ова два времена; ликовна уметност(Art)	Рад на тексту, Комбиновани рад	Комбиновани, Фронтални, Индивидуални,	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, учествује у изради пројеката, партнер у комуникацији, вреднује рад	Разговор, слушање, понављање, читање, писање, певање, посматрање, уочавање, стварање, израда пројеката, попуњавање теста, израда паноа, израда домаћих задатака , самоевалуација.	-припрем. тестови, задаци, вежбе -писмена провера (наставни листићи) - тест - диктат - домаћи задаци -ученички пројекти -завршно годишње тестирање -провера читања -усмено испитивање -провера разумевања: питања и одговори (н-у) препричавање - активност на часу	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13.1.1.14. 1.1.18.1.1.20. 1.1.21.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15.2.1.16. 2.1.17.2.1.19. 2.1.20.2.1.22. 2.1.24.2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.2.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглеског језика

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња, компетенције за учење,
- одговорно учење у демократском друштву,
- естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима

Предмет	Садржај
Енглески језик / Српски језик	Adjectives / Придеви
Енглески језик / Српски језик	Plurals / Множина именица
Енглески језик / Српски језик	The Present Simple Tense / Садашње време
Енглески језик / Математика	Numbers / рачунске операције
Енглески језик / Природа и друштво	Geography: the world (countries and nationalities) / Моја домовина, део света
Енглески језик / Природа и друштво	History: Towns and cities / Начин живота у средњем веку
Енглески језик / Природа и друштво	Culture: Sport / Слободно време и рекреација
Енглески језик / Музичка култура	Music: Musical instruments / Музички инструменти
Енглески језик / Грађанско васпитање	Helping each other (project) / тимски рад

Литература:

1. Tom Hutchinson: Project 1, Serbian Edition OUP, 2020.

А.3 Математика

Циљ и задаци

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;

- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;

Фонд часова

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	5	180
други	5	180
трећи	5	180
четврти	5	180

Математика – 1. разред

Циљ: наставе и учења математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - упореди предмете и бића по величини; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; - именује геометријска тела и фигуре; - групише предмете и бића са заједничким својством; - сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика; - разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; 	ГЕОМЕТРИЈА	Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.
	ЛИНИЈЕ	Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж.

<ul style="list-style-type: none"> - црта праву линију и дуж помоћу лењира; - броји унапред и уназад и са прескоком; - прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; - користи редне бројеве; - разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; - користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; - сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; - сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; - растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; - реши текстуални задатак са једном операцијом; - разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; - прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; - измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере; - преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства. 	БРОЈЕВИ	<p>Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. Динар, кованице и новчанице до 100 динара.</p>
	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење дужине нестандартним јединицама мере.</p>

Кључни појмови садржаја: осноси у простору, геометријски облици, број, сабирање и одузимање и мерење.

Наставна област	Начин остваривања Програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Геометрија	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује.	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, примењује стечено знање, прави моделе.	-иницијално проценивање -контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест -домаћи задаци -тестови по нивоима образовних стандарда -активност на часу

<p>Природни бројеви до 100</p>	<p>монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова</p>	<p>-фронтални -индивидуални -у пару -групни</p>	<p>-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност - оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање</p>	<p>-иницијално процењивање -контролне вежбе -полугодишњи тест -домаћи задаци -активност на часу -тестови по нивоима образовних стандарда -завршни тест</p>
<p>Мерење и мере</p>	<p>монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова</p>	<p>-фронтални -индивидуални -у пару -групни</p>	<p>-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност - оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује,</p>	<p>-иницијално процењивање -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -домаћи задаци -тестови по нивоима образовних стандарда -активност на часу</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика: Горе, доле, испод, изнад, испред, иза, између	Српски језик: Моја учионица
Математика: Геометриска тела	Ликовна култура: Облици
Математика: Поређење по висини и дужини	Ликовна култура: Високо-ниско, широко-уско, дуго-кратко
Математика: Једноцифрени бројеви	Српски језик: Глас, слово, реч, реченица
Математика: Редни бројеви	Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима
Математика: Сабирање и одузимање	Физичко и здравствено васпитање: Игре са вођењем, додавањем лопте и гађање у циљ
Математика: Предмети облика квадрата, правоугаоника, круга и троугла	Математика: Геометриска тела
Математика: Тачка	Математика: Права и крива линија
Математика: Бројеви	Српски језик: Два друга, Три прасета, Десет љутих гусара...
Математика: Мерење и мере	Физичко и здравствено васпитање: Ходање кратким и дугим корацима

Литература (за наставнике и ученике):

1. Иванчевић-Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2018): *Математика 1-уџбеник за први разред основне школе-1.део*. Београд: Логос
2. Иванчевић-Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2018): *Математика 1-уџбеник за први разред основне школе-2.део*. Београд: Логос
3. Иванчевић-Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2018): *Математика 1-уџбеник за први разред основне школе-3.део*. Београд: Логос
4. Иванчевић-Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2018): *Математика 1-уџбеник за први разред основне школе-4.део*. Београд: Логос

Математика – 2. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – одреди десетице најближе датом броју; – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; – примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; <p style="text-align: center;">$\frac{1}{n}$</p> <ul style="list-style-type: none"> – одреди делове (облика $\frac{1}{n}$) дате величине; – изрази одређену суму новца преко различитих апоена; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; – прикаже мањи број података у табlici и стубичастим дијаграмом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; 	<p>БРОЈЕВИ</p>	<p>Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација.</p> <p style="text-align: center;">$\frac{1}{n}$</p> <p>Разломци облика $\frac{1}{n}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре; 	<p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи.</p>

– допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;		Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).
– изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине – чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).

Кључни појмови садржаја: сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природни бројеви до 100	монологска, дијалогска, демонстративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, анализира -мотивише, координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, сабира, одузима, множи и дели до 100	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -домаћи задаци -тестови по нивоима образовних стандарда -активност на часу -провере од 15 минута
Геометријски облици	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема-хеуристички приступ	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење, оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда, домаћи задаци -активност на часу -провере од 15 мин.

Мерење и мере	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугод. тест -тестови по нивоима образовних стандарда -домаћи задаци -активност на часу -провере од 15 мин.
----------------------	--	---	---	--	--

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика: Мере за време	Свет око нас: Мерење времена
Математика: Геометрија	Ликовна култура: Облици
Математика: Знак пута	Ликовна култура: Знаци
Математика: Множење бројем један	Српски језик: Љубивоје Ршумовић: „Десет љутих гусара“
Математика: Римски бројеви	Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима
Математика: Сабирање и одузимање	Физичко и здравствено васпитање: Игре са вођењем, додавањем лопте и гађање у циљ
Математика: Дуж	Ликовна култура: Везивање-спајање
Математика: Мерење и мере	Физичко и здравствено васпитање: Ходање кратким и дугим корацима

Литература (за наставника и ученике):

1. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 2- уџбеник за други разред основне школе-1.део. Београд: Логос
2. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 2- уџбеник за други разред основне школе-2.део. Београд: Логос
3. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 2- уџбеник за други разред основне школе-3.део. Београд: Логос
4. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 2- уџбеник за други разред основне школе-4.део. Београд: Логос

Математика – 3. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - подели број бројем прве десетике, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - одреди десетике и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; - уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$; - упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким именицима; - резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; - уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; - чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм) 	БРОЈЕВИ	<p>Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетике са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$ Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика $\frac{m}{n}$. Упоредивање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са једном децималом.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; - конструише троугао и круг; - именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; - разликује врсте углова и троуглова; - одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - опише особине правоугаоника и квадрата; - преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање 	ГЕОМЕТРИЈА	<p>Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.</p>

<p>-чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; -упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); -измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); -примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.</p>	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.</p>
---	--------------------------	---

Кључни појмови садржаја: бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Блок бројева до 1000	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче, дискутује - анализира, мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност - оцењује	- сабира и одузима до 1000 - множи и дели до 1000 - примени стечено знање - броји - упоређује - слуша - запажа	- иницијални тест - домаћи задаци - активности на часу - усмени одговори - тестови по нивоима образовних стандарда - контролне вежбе - полугодишњи тест - провера од 15 мин., - завршни тест
Геометрија	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности, решавање	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче, дискутује - анализира, мотивише - координира, наводи на повезивање и примену знања	- посматра - уочава - именује - упоређује - разликује - примени стечено знање - црта геометријске фигуре	- иницијални тест - домаћи задаци - активност на часу - усмени одговори - тестови по нивоима образовних стандарда - контролне вежбе - полугодишњи тест - годишњи тест

	проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова		-подстиче на логично мишљење, развија кооперативност -оцењује	-одређује обим геометријским фигурама	-провера од 15 мин.
Мерење и мере	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -оцењује	-упоређује -слуша -посматра -именује -упоређује -мери -прави моделе	-иницијални тест -домаћи задаци -активности на часу -усмени одговори -тестови по нивоима образовних стандарда -контролне вежбе -полугодишњи тест -годишњи тест -провера од 15 мин.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика-Ознаке за мерење масе и запремине	Српски језик-Скраћенице
Математика-Читање и писање разломака	Музичка култура-Четвртина ноте
Математика-Мерење времена	Српски језик-Драган Лукић: „Сваког дана“
Математика-Редослед рачунских операција	Српски језик-Бранко Ћопић: „Изокренута прича“
Математика-Мерење запремине течности	Природа и друштво-Вода и друге течности као растварачи

Литература (за наставнике и ученике):

1. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 3- уџбеник за трећи разред основне школе-1.део. Београд: Логос
2. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 3- уџбеник за трећи разред основне школе-2.део. Београд: Логос
3. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 3- уџбеник за трећи разред основне школе-3.део. Београд: Логос
4. Иванчевић Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2019): Математика 3- уџбеник за трећи разред основне школе-4.део. Београд: Логос

Математика – 4. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; – састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика $(m, n \leq 10)$; – упореди разломке облика са једнаким бројоцима или именицима; – сабере и одузме разломке са једнаким именицима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема; – именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадрата и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења. 	БРОЈЕВИ	<p>Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0. Разломци облика $(m, n \leq 10)$. Упоредивање разломака са једнаким бројоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.</p>
	ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка.
	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење површине ($m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a$). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрата и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3). Запремина квадрата и коцке.</p>

Кључни појмови садржаја: природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Бројеви	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање	-иницијални тест -домаћи задаци -активност на часу -писмени задатак -усмени одговори -контролне вежбе -тестови по нивоима образовних стандарда -провере од 15 мин., -полугодишњи тест -завршни тест
Геометрија	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, закључује, примењује стечено знање, прави моделе	-иницијални тест -домаћи задаци -рад на часу -писмени задатак -усмени одговори -контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провере од 15 мин.
Мере и мерење	монолошка, дијалогска,	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи	слуша, посматра, уочава, именује,	-иницијални тест -домаћи задаци

	демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко-математичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-у пару -групни	-ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	повезује,упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује	-рад на часу -писмени задатак -усмени одговори -контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.
--	---	--------------------	---	--	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика – Читање, писање и упоређивање бројева до милион	Српски језик – Бројеви
Математика – Површина квадра и коцке	Ликовна култура – Површина-Простор
Математика – Запремина коцке и квадра	Ликовна култура – Облици
Математика – Разломци	Српски језик – Бранислав Црнчевић: „Кад би мени дали један дан“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Тахировић Ранковић, Сенка и Иванчевић Илић, Ива (2020): Математика 4-уџбеник за четврти разред основне школе-1.део. Београд: Логос
2. Тахировић Ранковић, Сенка и Иванчевић Илић, Ива (2020): Математика 4-уџбеник за четврти разред основне школе-2.део. Београд: Логос
3. Тахировић Ранковић, Сенка и Иванчевић Илић, Ива (2020): Математика 4-уџбеник за четврти разред основне школе-3.део. Београд: Логос
4. Тахировић Ранковић, Сенка и Иванчевић Илић, Ива (2020): Математика 4-уџбеник за четврти разред основне школе-4.део. Београд: Логос

А.4 Свет око нас

Циљ и задаци

Циљ наставног предмета *свет око нас* јесте да ученици упознају себе, своје окружење и развију способности за одговоран живот у њему.

Задаци наставног предмета *свет око нас* су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечје радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју.

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	2	72
други	2	72

Свет око нас – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ		САДРЖАЈИ
- препозна и исказе радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правремено и примерено ситуацији исказе своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет;	НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ	Ја и други	Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима.

<ul style="list-style-type: none"> - се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; - придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; - сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља; - чува своју, школску и имовину других; - прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; - својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; - примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице; - снађе се у простору помоћу просторних одредница: напредназад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; - одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра; - посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво-глатко; - учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене; - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; 		Породични дом, школа	<p>Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи.</p> <p>Права и обавезе чланова група.</p> <p>Правила понашања појединаца и групе.</p> <p>Празници: породични, школски.</p>
	Здравље и безбедност	<p>Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор.</p> <p>Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру).</p> <p>Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).</p>	
	Оријентација у простору и времену	<p>Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горедоле и карактеристичне објекте.</p> <p>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.</p>	
	Човек ствара	<p>Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада).</p> <p>Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпавоглатко).</p>	
	Разноврсност природе	<p>Сунчева светлост и топлота.</p> <p>Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање.</p> <p>Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег.</p> <p>Облици појављивања воде у непосредном окружењу.</p> <p>Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале.</p> <p>Изглед земљишта: равница, брдо, планина.</p> <p>Изглед земљишта у непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност;</p> <p>Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом. 			<p>Изглед и делови тела биљака. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. Човеково тело – делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p>
--	--	--	--

Кључни појмови садржаја: оријентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћена остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Ми и наше окружење	<ul style="list-style-type: none"> -дијалoшка -демонстративна -илустративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> -мотивише, подстиче и охрабрује ученика, -пружа помоћ ученику објашњава, указује на неправилности, разговара иницира, описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, именује -записује, упоређује, истражује 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -усмени одговори -доношење материјала за рад на часу -израда домаћих задатака -тестови по нивоима образовних стандарда, -активности на часу -полугодишњи тест
Кретање и сналажење у простору и времену	<ul style="list-style-type: none"> -дијалoшка -илустративна -демонстративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> -прати напредовање ученика -мотивише, чита, пише, пружа помоћ ученику -објашњава, указује на неправилности, иницира, описује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра, процењује описује, групише, закључује, практично примењује, црта игра по улогама, именује -записује, упоређује експериментише, 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -израда домаћих задатака -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда, -полугодишњи тест

			показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте	моделује оријентише се, бележи прати, вежба, истражује сакупља, ствара осмишљава, реализује	
Жива и нежива природа	-демонстративна -илустративна -дијалогска -текстуална -истраживачка -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-прати напредовање ученика -мотивише, подстиче и охрабрује ученика, -води наставни процес, изговара чита, пише, подстиче -пружа помоћ ученику -објашњава, указује на неправилности, разговара иницира, описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте	-посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, црта -записује, упоређује експериментише, бележи прати, истражује сакупља, ствара осмишљава	-иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -полугодишњи тест -активност на часу -усмени одговори -израда домаћих задатака, -тестови по нивоима образовних стандарда
Материјали и њихова употреба	-дијалогска -демонстративна -илустративна -експериментална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-прати напредовање ученика -мотивише, подстиче и охрабрује ученика, -води наставни процес, изговара чита, пише, подстиче -пружа помоћ ученику -објашњава, иницира, описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте	-посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, црта именује -записује, упоређује експериментише, моделује истражује сакупља, ствара осмишљава, реализује	-иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -полугодишњи тест -активност на часу -домаћи задатак -усмени одговори, -тестови по нивоима образовних стандарда

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета света око нас:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву.</p>
--	---

Корелација са другим предметима:

Свет око нас: Школа	Музичка култура: Школско звоно
Свет око нас: У насељу поштујемо правила понашања	Српски језик: Није тешко бити фин
Свет око нас: Сналажење у времену	Математика: Претходник-следбеник
Свет око нас: Сналажење у простору	Математика: Напред, назад, лево, десно
Свет око нас: Од куће до школе	Музичка култура: Н. Хиба: „Саобраћајац“
Свет око нас: Показујем осећања	Грађанско васпитање: Основна осећања и како се препознају
Свет око нас: Материјали	Ликовна култура: Меко-тврдо, глатко-храпаво
Свет око нас: Облици појављивања воде у природи	Музичка култура: Народна песма: „Ситна је киша падала“
Свет око нас: Чувајмо природју	Свет око нас: У насељу поштујемо правила понашања
Свет око нас: Домаће животиње	Српски језик: Занимљиви текстови о животињама из енциклопедија
Свет око нас: Непогоде и опасности	Свет око нас: Опасности у кући
Свет око нас: У природи је све повезано	Музичка култура: Народна песма: „Киша пада“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков-Симић, Гордана (2018): Свет око нас 1- уџбеник. Београд: Логос
2. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков-Симић, Гордана (2018): Свет око нас 1- радни листови. Београд: Логос

Свет око нас – 2. разред

Циљ: наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; – оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; – се понаша тако да уважава различитости других људи; – прихвати последице када прекрши правила понашања групе; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; – препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; – одреди тип насеља на основу његових карактеристика; – повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; – одржава личну хигијену – руку, зуба и чулних органа; – примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; – безбедно поступа пре и током временских непогода; – истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; – одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; – пронађе нову намену коришћеним предметима; 	НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ	Други и ја	<p>Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља.</p> <p>Права и обавезе чланова група.</p> <p>Однос потреба и жеља.</p> <p>Правила понашања појединаца и група.</p> <p>Породични, школски и празници насеља.</p>
		Култура живљења	<p>Симболи Републике Србије: грб, застава и химна.</p> <p>Типови насеља: село, град.</p> <p>Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број оброка, боравак у природи и физичка активност.</p> <p>Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства).</p> <p>Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза).</p> <p>Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз).</p> <p>Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.</p>
		Човек ствара	<p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада.</p> <p>Еластичност материјала.</p> <p>Својства материјала одређују њихову употребу.</p> <p>Нова намена предмета направљених од различитих материјала.</p> <p>Занимања људи у граду и селу.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – наводи примере различитих облика кретања у окружењу; – одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; – измери растојање које тело пређе током свог кретања; – пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; – именује занимања људи у свом насељу са околином; – одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; – забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена; – разликује облике рељефа у свом насељу и околини; – разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; – идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; – повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; – разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; – разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; – наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; – штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; – разврста отпад на предвиђена места; – негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; – препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; – повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; – изведе једноставне огледе пратећи упутства; – повеже резултате рада са уложеним трудом. 		<p>Кретање и оријентација у простору и времену</p>	<p>Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи).</p> <p>Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равной подлози и пређено растојање тела.</p> <p>Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката.</p> <p>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба.</p> <p>Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.</p>
		<p>Разноврсност природе</p>	<p>Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице.</p> <p>Рељеф у насељу и околини.</p> <p>Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала).</p> <p>Површинске воде у насељу и околини.</p> <p>Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства).</p> <p>Функције (улога) делова тела живих бића.</p> <p>Разноврсност биљака у окружењу (зелјасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске).</p> <p>Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи).</p> <p>Значај биљака и животиња за човека.</p> <p>Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p> <p>Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот.</p> <p>Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.</p>

Кључни појмови садржаја: природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Други и ја	-дијалoшка -демонстративна -илустративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативностоцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
Кретање и сналажење у простору и времену	-дијалoшка -илустративна -демонстративна -експериментална -текстуална -учење путем открића	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	слуша, посматр, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, групиш, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
Жива и нежива природа	-демонстративна -илустративна -дијалoшка -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	слуша, посматр, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групиш	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
Материјали и њихова употреба	-дијалoшка -демонстративна	-фронтални -индивидуални	усмерава, наводи на повезивање и примену знања,	слуша, посматра, уочава, именује,	иницијални тест, домаћи задаци,

-илустративна -експериментална -учење путем открића -писаних радова	-у пару -групни	ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, прави моделе	контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
--	--------------------	--	--	--

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета света око нас:	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учење у демократском друштву.
---	---

Корелација са другим предметима:

Свет око нас: Поново у школи	Српски језик: Драган Лукић: „Школа“
Свет око нас: Понашамо се безбедно у саобраћају	Музичка култура: Семафор
Свет око нас: Временска лента	Српски језик: Прошло, садашње и будуће време
Свет око нас: Кретање	Физичко и здравствено васпитање: Трчање са променом правца кретања
Свет око нас: Шта утиче на кретање тела	Физичко и здравствено васпитање: Трчање преко препрека
Свет око нас: Јесен	Музичка култура: Стигла јесен
Свет око нас: Рељеф	Ликовна култура: Правимо рељеф и необичне облике
Свет око нас: Колико је сати?	Музичка култура: Миодраг Бркић: „Колико је сати“
Свет око нас: Промене које доносе годишња доба	Српски језик: Ј.Јовановић Змај: „Пролећница“
Свет око нас: Саобраћај	Музичка култура: Миња Субота: „Телефонијада“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков Симић, Гордана (2019): Свет око нас-уџбеник за други разред основне школе. Београд: Логос

A.5 Природа и друштво

Циљ и задаци

Циљ наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Задаци овог наставног предмета су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и учачавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања, рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести и разумевање основних елемената одрживог развоја.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Трећи	2	72
Четврти	2	72

Природа и друштво– 3. разред

Циљ: наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<p>–идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; -одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; -илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; -примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; -повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; -повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; -примени правила безбедног понашања у саобраћају; -разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; -повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; -очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; -прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;</p>	<p>МОЈ КРАЈ</p>	<p>Природа, човек, друштво</p>	<p>Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом крају. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. <p>Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).</p>

<p>-илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;</p> <p>-примени поступке (мере) заштите од заразних болести;</p> <p>-се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;</p> <p>-опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;</p> <p>-идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;</p> <p>-користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;</p> <p>-прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;</p> <p>-повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;</p> <p>-доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;</p> <p>-разликује природне и вештачке изворе светлости;</p> <p>-повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости;</p> <p>-повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;</p> <p>-разликује повратне и неповратне промене материјала;</p> <p>-уочи сличности и разлике међу течностима - тече, променљивост облика; провидност, боја, густина;</p> <p>-одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;</p>		<p>Оријентација у простору и времену</p>	<p>Главне стране света.</p> <p>Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије" перспективе.</p> <p>План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци).</p> <p>Мој крај на географској карти Републике Србије.</p> <p>Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</p>
		<p>Прошлост</p>	<p>Историјски извори (материјални, писани и усмени).</p> <p>Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају.</p> <p>Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја.</p> <p>Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.</p>
		<p>Кретање</p>	<p>Кретање тела по путањи (правилнијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела.</p> <p>Дејство Земљине теже – падање тела.</p> <p>Утицај облика тела на брзину падања.</p> <p>Извори светлости (природни и вештачки).</p> <p>Како настаје сенка – облик и величина сенке.</p> <p>Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи.</p> <p>Звук као информација. Заштита од буке.</p>
		<p>Материјали</p>	<p>Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање).</p> <p>Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна).</p> <p>Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања.</p> <p>Топлотна проводљивост материјала.</p> <p>Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термосбоца).</p> <p>Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.</p>

<p>-објасни како рециклажа помаже очувању природе; -изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; –представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); -повеже резултате рада са уложеним трудом.</p>			
---	--	--	--

Кључни појмови садржаја: крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природа, човек, друштво	<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -монологска -илустративна -писаних радова -експериментална -демонстративна -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални - рад у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује, анализира -мотивише-координира -наводи на повезивање и примену знања -организује и усмерава извођење огледа, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -описује -сакупља -истражује -закључује -прави 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -провера од 15 мин. -тестови по нивоима образовних стандарда -активности на часу
Оријентација у простору и времену	<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -монологска -експериментална -илустративна -демонстративна -решавања проблема -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални - рад у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -мотивише, координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -описује -сакупља -истражује -закључује -бележи -прави 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -провера од 15 мин. -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда

Прошлост	-дијалoшка -монолошка -текст -демонстративна -илустративна -решавања проблема -писаних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -грпни	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише-координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује -закључује -бележи -прави	-иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.
Кретање	-дијалoшка -експериментална -илустративна -демонстративна -монолошка -писаних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава,наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује -закључује -бележи -прави	-иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.
Материјали	-дијалoшка -монолошка -експериментална -илустративна -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује -закључује -бележи -прави	-иницијални тест -актвност на часу -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета природа и друштво:

- рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња,
- одговоран однос према здрављу, компетенција за учење,
- естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учење у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Природа и друштво-Саобраћај у мом крају	Српски језик-Десанка Максимовић: „Вожња“
Природа и друштво-Реке и потоци	Српски језик-Григор Витез: „Какве је боје поток“
Природа и друштво-Оријентишемо се помоћу географске карте	Српски језик-Љубивоје Ршумовић: “Домовина се брани лепотом“
Природа и друштво-Оријентишемо се у времену	Математика-Мерење времена
Природа и друштво-Промена материјала	Ликовна култура-Мењамо започети облик

Литература (за наставнике и ученике):

1. Шикл Ерски, Андријана и Мунитлак, Марина (2019): Природа и друштво- уџбеник за трећи разред основне школе Београд. Логос
2. Шикл Ерски, Андријана и Мунитлак, Марина (2019): Природа и друштво-радна свеска за трећи разред основне школе Београд. Логос

Природа и друштво – 4. разред

Циљ: наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; – одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; – повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; 	МОЈА ОТАЦБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Природне и друштвене одлике Србије	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).

<p>– у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;</p> <p>– повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем;</p> <p>– планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје;</p> <p>– затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима у дигиталном окружењу;</p> <p>– идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаривањем;</p> <p>– испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола;</p> <p>– наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије;</p> <p>– наведе примере употребе магнета у свакодневном животу;</p> <p>– наведе примере превенције и заштите од пожара;</p> <p>– прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности;</p> <p>– опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација;</p> <p>– представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.);</p> <p>– пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних);</p> <p>– повеже резултате рада са уложеним трудом;</p> <p>– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;</p> <p>– учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.</p>		<p>Човек – природно и друштвено биће</p> <p>Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.</p>
		<p>Материјали</p> <p>Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.</p>
		<p>Прошлост Србије</p> <p>Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).</p>

Кључни појмови садржаја: отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природне и друштвене одлике Србије	-дијалoшка -решавање проблема -илустративна -демонстративна -монолошка -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира -мотивише-координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе -полугодишњи тест, домаћи задаци -тестови по нивоима образовних стандарда, завршни тест -провера од 15 мин.
Човек – природно и друштвено биће	-дијалoшка -решавање проблема -илустративна -монолошка -писаних радова -демонстративна	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстицање, дискутује -анализира, мотивише-координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест, активности на часу, усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -полугодишњи тест -завршни тест -тестови по нивоима образовних стандарда, провера од 15 мин.
Материјали	-дијалoшка -експериментална -решавање проблема -илустративна -монолошка -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује, анализира -мотивише-координира -наводи на повезивање и примену знања, организује и усмерава извођење огледа, оцењује	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе, домаћи задаци -полугодишњи тест -годишњи тест, провера од 15 мин. -тестови по нивоима образовних стандарда
Прошлост Србије	-дијалoшка -монолошка -решавање проблема -илустративна -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише -подстицање, дискутује -анализира, мотивише-координира, наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања, оцењује	-посматра, описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест, активности на часу, усмени одговори -контролне вежбе, домаћи задаци -полугодишњи тест -завршни тест, провера од 15 мин. -тестови по нивоима образовних стандарда

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета природа и друштво:	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, дговорно учешће у демократском друштву.
--	--

Корелација са другим предметима:

Природа и друштво – Рачунање времена	Математика – Математички изрази
Природа и друштво – Живот у далекој прошлости	Српски језик – Народн песма: „Јетрвице адамско колено“
Природа и друштво – Српска држава за време владавине династије Немањића	Српски језик – Јован Деретић: „Културна историја Србије“ (одломак)
Природа и друштво – Пубертет	Физичко и здравствено васпитање – Исхрана

Литература (за наставнике и ученике):

1. Кандић, Александар; Субаков Симић, Гордана; Васић, Жељко; Петровић, Ивана и Матејић, Иван (2020): Природа и друштво – уџбеник за четврти разред основне школе Београд. Логос
2. Кандић, Александар; Субаков Симић, Гордана; Васић, Жељко; Петровић, Ивана и Матејић, Иван (2020): Природа и друштво – радна свеска за четврти разред основне школе Београд. Логос

А.6 Ликовна култура

Циљ и задаци

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;

- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36
Други	2	72
Трећи	2	72
Четврти	2	72

Ликовна култура – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; – пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; – одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; – црта на различитим подлогама и форматима папира;	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ	Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. Уметничка занимања и производи. Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...) Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.

<ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; – обликује једноставне фигуре од меког материјала; – одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; – преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; – изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; – преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену; – изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука; – повеже одабрану установу културе са њеном наменом; – поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе. 	ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	<p>Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто).</p> <p>Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно).</p> <p>Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.</p>
	ОБЛИКОВАЊЕ	<p>Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала.</p> <p>Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекината, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор.</p> <p>Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор.</p> <p>Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...).</p> <p>Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...</p>
	СПОРАЗУМЕВА ЊЕ	<p>Читање визуелних информација.</p> <p>Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова.</p> <p>Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова.</p> <p>Традиција. Празници и украшавање.</p> <p>Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик и линија.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Ликовна култура и окружење	-демонстративна -дијалогска -хеуристичка -илустративна -монологска	-индивидуални -фронтални -групни -рад у пару	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -опипава -објашњава -црта, слика -изражава -ствара -ваја	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Односи у видном пољу	-демонстративна -дијалогска -кооперативна -илустративна -монологска	-индивидуални -фронтални -групни -индивидуални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -дискутује -комуницира -закључује -црта, слика	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-демонстративна -дијалогска -кооперативна -монологска -илустративна	-индивидуални -фронтални -групни -рад у пару	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-слуша -разговара -црта	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:	рад с подацима и информацијама, решавање, проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.
---	---

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура: Светлост и сенка	Свет око нас: Сунце
Ликовна култура: Традиција украшавања	Свет око нас: Празници и обичаји
Ликовна култура: Уметничка занимања	Свет око нас: Човек ради и ствара
Ликовна култура: Знаци	Математика: Знаци
Ликовна култура: Лепо писање	Српски језик: Штампана и писана слова
Ликовна култура: Кретање облика	Физичко и здравствено васпитање: Игре са коришћењем научених облика ходања и трчања
Ликовна култура: Линијама градимо цртеж	Математика: Права, крива, изломљена, отворена и затворена линија

Литература (за наставнике и ученике):

1. Мићић, Милутин и Мићић, Гордана (2018): Ликовна култура 1-уџбеник за први разред основне школа. Београд: Логос

Ликовна култура – 2. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; 	ОБЛИЦИ	Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу). Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...) Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).
	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта).

<ul style="list-style-type: none"> – тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; – пружи основне информације о одабраном музеју; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити. 	ПРОСТОР	<p>Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити).</p>
--	----------------	---

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Облици	-монолошка -учење путем открића -дијалогска -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-монолошка -демонстративна -практичан рад -дијалогска	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -оцењује	-посматра -открива, запажа -пише, црта -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Ликовне игре	-дијалогска -монолошка -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -показује -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Простор	-дијалогска -монолошка -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -показује -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура: Символи	Свет око нас: Поштујемо симболе наше државе
Ликовна култура: Развој писма	Српски језик: Научили смо штампана слова латинице
Ликовна култура: Луткарска представа	Српски језик: Александар Сергејевич Пушкин: „Бајка о рибару и рибици“
Ликовна култура: Знаци	Математика: Знаци пута и подељено
Ликовна култура: Слова можемо писати, цртати, сликати и обликовати	Српски језик: Штампана и писана слова латинице
Ликовна култура: Маштам-стварам	Музичка култура: Свирам и стварам
Ликовна култура: Кретање облика у простору	Физичко и здравствено васпитање: Скакање и поскакивање
Ликовна култура: Лепа реч и гвоздена врата отвара	Српски језик: Научили смо писана и штампана слова латинице
Ликовна култура: Приче	Српски језик: Приче у сликама

Литература (за наставнике и ученике):

1. Мићић, Милутин и Мићић, Гордана (2019): Ликовна култура-уџбеник за други разред основне школе. Београд: Логос

Ликовна култура - 3. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; -повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;	МАТЕРИЈАЛИ	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре.

<p>-преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;</p> <p>-изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;</p> <p>-користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>-протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;</p> <p>-укаже на сличности разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;</p> <p>-изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;</p> <p>-распоређи облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;</p> <p>-разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;</p> <p>-учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;</p> <p>-разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.</p>		Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.</p> <p>Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет.</p> <p>Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...</p>
	КОМПОЗИЦИЈА	<p>Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа.</p> <p>Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.</p>
	ПРОСТОР	<p>Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама...</p> <p>Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Материјали	<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна -монолошка -експериментална -илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални -рад у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава, наводи, ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -открива -запажа -примењује тражену технику 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Споразумевање	-дијалoшка -молошка -демонстративна -илустративна	-индивидуални -фронтални - рад у пару - груни	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Композиција	-дијалoшка -демонстративна -илустративна -експериментална -молошка	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Простор	-дијалoшка -демонстративна -молошка -илустративна	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња, компетенција за учење,
- естетичка компетенција, комуникација,
- одговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура-Топле и хладне боје	Музичка култура-Изгубљено пиле
Ликовна култура-Ликовне приче	Српски језик- Писање празника
Ликовна култура-Кретање	Природа и друштво-Кретање тела по путањи
Ликовна култура-Уметнички занати	Природа и друштво-Занимања и делатности људи у мом крају
Ликовна култура- Композиција светла и сенки	Природа и друштво-Светлост и сенка

Литература (за наставнике и ученике):

1. Мићић, Милутин и Мићић, Гордана (2019): Ликовна култура-уџбеник за трећи разред основне школе. Београд: Логос

Ликовна култура – 4. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити. 	КОМПОЗИЦИЈА	<p>Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер).</p> <p>Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални.</p> <p>Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.</p>
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Хералдика – застава, грб, печат.</p> <p>Пиктограми.</p> <p>Споразумевање сликом.</p>
	НАСЛЕЂЕ	<p>Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји.</p> <p>Познати уметници и најзначајнија дела.</p>
	СЦЕНА	<p>Сценографија за позориште, филм и телевизију.</p> <p>Елементи сценографије.</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Композиција	<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна -монолошка -илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални -у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> --усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -открива -запажа -примењује тражену технику 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Споразумевање	-дијалогска -демонстративна -монологска -илустративна	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Наслеђе	-дијалогска -демонстративна -монологска -илустративна -учење путем открића	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Сцена	-дијалогска -демонстративна -игровна активност -илустративна -монологска	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња, компетенција за учење,
- естетичка компетенција, комуникација,
- одговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура – Сцена	Музичка култура – Музичке сцене
Ликовна култура – Споменици природе у Србији	Природа и друштво – Национални паркови Србије
Ликовна култура – Споменици културе у Србији	Природа и друштво – Културна баштина Србије
Ликовна култура – Печат	Српски језик – Разгледница

Литература (за наставнике и ученике):

1. Мићић, Милутин и Мићић, Гордана (2020): Ликовна култура – уџбеник за четврти разред основне школе. Београд: Логос

A.7 Музичка култура

Циљ и задаци

Циљ

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Садржаје музичке културе чине следеће активности: извођење (певање/свирање), слушање и стварање музике.

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	1	36
други	1	36
трећи	1	36
четврти	1	36

Музичка култура – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; – разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; – препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; – повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; – поштује договорена правила понашања при слушању музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори).</p> <p>Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...).</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок).</p> <p>Тишина и одсуство звука.</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...).</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изговара у ритму уз покрет бројалице; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет – плескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу.</p> <p>Звучне ономотопеје и илустрације.</p> <p>Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера.</p> <p>Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и солцрвено).</p> <p>Дечји ритмички инструменти и начина свирања на њима.</p>

<p>– свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;</p> <p>– повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;</p> <p>– објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>– направи дечје ритмичке инструменте;</p> <p>– ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.</p>	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Свирање графички представљеног ритма.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала.</p> <p>Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом.</p> <p>Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша.</p> <p>Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука.</p> <p>Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре.</p> <p>Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима.</p> <p>Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу.</p> <p>Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.</p>
---	---------------------------------	---

Кључни појмови садржаја: тон, покрет, мелодија, ритам и извођење.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне Светосавска химна Државна химна Школска химна</p> <p>Народне песме Ерско коло Васино коло Копа цура виноград Синоћ кад је пао мрак Кад те видим на сокаку – староградска</p>	<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме На крај села жута кућа Ми идемо преко поља Игра коло Ја посејах лан Јеж</p>

Ој Бадњаче, Бадњаче
Чаробна фрула – Бора Дугић

Песме за децу

Како се прелази улица – Бранко Милићевић
Седмица – Миња Субота
Ивин воз – Влада и Гиле
Ал је леп овај свет – Стеван Ст. Мокрањац и Александар Кораћ
Учимо да бројимо – Бранко Милићевић
Слон лепотан Дондолан – Драган Лаковић
Бубамара – Никола Вукомановић
Заклео се бумбар – Мирко Шоуц
Страшан лав – С. Барић
Успорите поред школе – хор Чаролија
Пажљивко – хор Чаролија
Другарство – Драган Лаковић
Све је пошло наопачке – Миодраг Илић-Бели
Јануарске звезде – Миодраг Илић-Бели
Успаванка за Аћима – Миодраг Илић-Бели
Успаванка – Бранко Милићевић
Најлепша мама на свету – Александар Кораћ
Пролеће у шуми – дечја песма из Финске
Кад си срећан – дечја песма
Деца су украс света – Миња Субота
Лептирићу шаренићу – дечја песма
Ишли смо у Африку – Миња Субота
Нек свуд љубав сја – дечја песма из Белгије

Домаћи композитори

Медведова женидба – Л. Димитријевић
Смејалица – Дејан Деспић
У Будиму граду – Стеван Ст. Мокрањац
Песма о одјеку – Миодраг Илић-Бели

Страни композитори

Скерцандо – Карл Орф
Радецки марш – Јохан Штраус

Ситна је киша падала
Божић, Божић благи дан

Дечје песме

Коњ има чет'ри ноге – Зорислава М. Васиљевић
Петлић – Емил Главник
Зец копа репу – Зорислава М. Васиљевић
Пекарчић – Љ. Шкарица
Јежева успаванка – Никола Вукомановић
Саобраћајац – Надежда Хиба
Рођенданска песма – непознати аутор
Авантуре малог Ју Ју – Петар Бергамо
Ау, што је школа згодна – Миња Субота
Није лако бубамарцу – Арсен Дедић
Брате Иво – непознати аутор
Букварци – Божидар Станчић
Ускршња песма – Светлана Милић
Ивин воз – Александар Кораћ
Звук и тон – Зорислава М. Васиљевић
Телефонијада – Јован Адамов
Деда Мразе, не скрећи са стазе – Александар Кораћ
Први снег – Божидар Станчић
Пада снежак – Станко Коруновић

Музичке игре

Рибар – Владимир Томерлин
Иде маца поред тебе – Зорислава М. Васиљевић
Зец и репа – Зорислава М. Васиљевић
Песма у колу – словачка народна песма
Берем, берем грожђе
Васино коло
Медвед бере јагоде
Коларићу панићу
Плива патка преко Саве
Дуње ранке

Бројалице

<p>Хумореска – Антоњин Дворжак Бумбаров лет – Николај Римски-Корсаков Карневал животиња (Слон, Кенгури, Кавез за птице, Кокошке и петлови) – Камиј Сен-Санс Валцер, оп. 69 бр. 2 – Фредерик Шопен Успаванка – Јоханес Брамс Крцко Орашчић (Кинески плес, Игра шећерне виле) – Чајковски Абецеда – Волфганг А. Моцарт Пчелица – Франц Шуберт Менует, Ге-дур – Бах Док месец сја – Жан Батист Лили Звончићи – Џејмс Пјерпонт</p>	<p>Мачка, Ишо меда у дућан Лептир и цвет, Два се петла побише Еци пеци пец Ен тен тини, Ко ко ко ко да Ластавица Бумбари, Дечак и птица</p> <p>Свирање на дечјим инструментима Иде мали меца – Д. Марковић Пада Снежак – Станиша Коруновић Ен тен тини, Боц, боц иглицама На крај села жута кућа Плива патка преко Саве Пишем, пишем петнаест Магарац и кукавица</p> <p>Модел Добро јутро, добар дан – Татјана Дробни Ресаво, водо ладна Ми идемо преко поља Фабрика бомбона – Мирјана Живковић Сол ми дај</p>
---	---

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

Стваралаштво може бити заступљено кроз:

- импровизацију игре/покрета на одређену музику,
- израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала,
- музичке импровизације,
- музичка питања и одговоре,
- компоновање мелодије на задати текст,
- илустрацију доживљаја музике,
- одабир познатог музичког у односу на литерарни садржај.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Извођење музике	-демонстративна -дијалогска -игровне активности -монологска	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-уочава -слуша -пева -истражује -свира	-иницијално процењивање -усмено излагање -певање песама -активност на часу -домаћи задаци -практични рад (прављење инструмената)
Слушање музике	-демонстративна -илустративна -дијалогска -игровне активности -монологска	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, -развија кооперативност, оцењује	-слуша -уочава -истражује -закључује	-иницијално процењивање -усмено излагање -активност на часу -домаћи задаци
Музичко стваралаштво	-демонстративна -дијалогска -игровне активности -монологска	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-слуша -уочава -истражује -закључује	-усмено излагање -певање песама -активност на часу -домаћи задаци

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Музичка култура: Направи музичке инструменте	Ликовна култура: Стварање нових предмета
Музичка култура: Радознали бумбар	Српски језик: Приче по низу слика
Музичка култура: извођење музике	Српски језик: основе читања и писања - подстицање ученика да опажају, посматрају, описују; правилно изговарање текста, вежбе дикције и дусања; богаћење речника; уочавање и разумевање фабуле у песми; речи којима се подражавају звуци; укштенице

Музичка култура: слушање и стварање музике	Физичко васпитање: природни облици кретања - развој моторике, утврђивање игроликих кретних искустава; развој ритмичког кретања у заједничком деловању
Музичка култура: Распевана фарма	Свет око нас: Животиње које гаји човек
Музичка култура: Музички бонтон	Српски језик: Лепо понашање
Музичка култура: Божић, Божић благи дан	Свет око нас: Обичаји
Музичка култура: Д. Радић: „Сунчање“	Свет око нас: Сунце

Литература (за наставнике и ученике):

1. Михајловић-Бокан, Драгана и Ињац, Марина (2018): Музичка култура 1-уџбеник за први разред основне школе. Београд: Логос

Музичка култура – 2. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; – разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – издвоји основне музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња.</p> <p>Композиције које илуструју различита осећања.</p> <p>Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења.</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок).</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика.</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Музички бонтон.</p>

<p>– примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;</p> <p>– свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;</p> <p>– повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама;</p> <p>– повезује ритам са графичким приказом;</p> <p>– објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;</p> <p>– учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>– направи дечје ритмичке инструменте;</p> <p>– осмисли покрете уз музику;</p> <p>– осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука;</p> <p>– осмисли одговор на музичко питање;</p> <p>– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај;</p> <p>– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;</p> <p>– користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).</p> <p>Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (<i>a¹</i> бела, <i>xa¹</i> љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.</p> <p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.</p>
---	--	---

Кључни појмови садржаја: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне</p> <ol style="list-style-type: none"> Светосавска химна Државна химна Школска химна <p>Народне песме</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Кад се Ђира оженио</i> <i>Чардаш</i> 	<p>Химне</p> <p>Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање)</p> <p><i>Дуње ранке</i> <i>Дечја поскакуша</i></p>

3. *Ој Мораво*
4. *Банатско коло*
5. *Дивна, Дивна*
6. *Моравац коло*

Песме за децу

1. П. Ступел: *Пахуљице*
2. А. Кораћ: *Молимо за фину тишину*
3. А. Кораћ: *Радост Европе*
4. М. Субота: *Другарство*
5. Н. Херцигоња: *Шапутање*
6. М. Шоуц: *Заклео се бумбар*
7. Б. Коцкица: *Ласте*
8. Хор Колибри: *Тротинет*
9. Хор Колибри: *Љубав је то*
10. Д. Лаковић: *Дај ми крила један круг*
11. Хор Колибри: *Најлепша је земља моја*
12. Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама*
13. С. Барић: *Трепти звезда плавим оком*
14. Р. Милосављевић: *Примили смо вести тазе*
15. Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо*
16. М. Бајагић: *Мали слонов*
17. Д. Лаковић и хор Колибри: *Здравица*

Домаћи композитори

1. С. Христић: *Грлица, Охридска легенда*
2. С. Бинички: *Марш на Дрину*
3. П. Коњовић: *Сељачка игра*
4. М. Ђурђевић: *Анђели певају*
5. Љ. Манасијевић: *Од Бога је речено*

Страни композитори

1. Н. Римски Корсаков: *Бумбаров лет* (The King`s Singers)
2. Ј. Штраус: *Анина полка*
3. Ф. Ж. Госек: *Гавота*
4. К. Сен Санс: *Карневал животиња* (Марш лавова, Акваријум, Птице, Магарци)

Шетња

Зелени се јагодо
Коларићу Панићу
Лепана Анка
Вишњицица род родила
С` оне стране Дунава
Медвед бере јагоде
Седи Ћира на врх сламе
Ој, Јело, Јелице
Кад смо били бебе
Божјића песма
Ој, Бадњаче, Бадњаче
Помози нам Вишњи Боже

Дечје песме

М. Милојевић: *На ливади*
Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо*
М. Бајагић: *Мали слонов*
М. Субота: *Телефонијада*
З. Христић: *Бус*
Д. Лаковић: *Ечке, течке*
Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама*
Ст. Коруновић: *Јесен*
Ст. Коруновић: *Ала веје, веје*
Хор Колибри: *Преко брда, преко брега*
Ц. Пјерпонт: *Звончићи*
Ж. Б. Лили: *Док месец сја*
Р. Томерлин: *Рибар*
Б. Мандић: *Свиња*
Б. Мандић: *Јелен*
Б. Мајданац: *Имитатори*
Ст. Коруновић: *Пролећна песма*
В. Астрацијева: *Пролеће (Висабаба мала)*
В. А. Моцарт: *Француска песма*
Музичке игре
Перпетум цезиле: *Киша*
Н. Хиба: *Лептир*
М. Петров: *Загонетка*

<p>5. П. И. Чајковски: <i>Валцер, Успавана лепотица</i> 6. Ј. Брамс: <i>Мађарска игра бр. 5</i> 7. Л. Андерсон: <i>Синкопирани сат</i> 8. П. И. Чајковски: <i>Шпанска игра, Лабудово језеро</i> 9. П. И. Чајковски: <i>Игра свирала</i> 10. А. Бородин: <i>Половецке игре, Кнез Игор</i> 11. А. Понкијели: <i>Игра сатова, Ђоконда</i> 12. Е. Григ: <i>У дворани планинског краља</i> 13. Х. Манцини: <i>Пинк Пантер</i>, тема 14. Р. Шуман: <i>Дивљи јахач</i></p>	<p>В. Томерлин: <i>Семафор</i> Свирање на дечјим инструментима Народна песма: <i>С оне стране Дунава</i> Народна песма из Шумадије: <i>Шетња (Пођи Миле у наш крај)</i> Српска народна песма из Хрватске: <i>Ој, Јело, Јелице</i> Народна песма: <i>Седи Ђира на врх сламе</i> Ж. Б. Лили: <i>Док месец сја</i> В. А. Моцарт: <i>Француска песма</i> Ст. П. Коруновић: <i>Јесен (Нестало је лета)</i> Џ. Пјерпонт: <i>Звончићи</i> В. Астрадијева: <i>Пролеће (Висибаба мала)</i> М. Милојевић: <i>На ливади</i> Модел Народна песма: <i>Дошла ми бака</i> Народна песма: <i>Ресаво водо 'ладна</i> Народна песма: <i>Ми идемо преко поља</i> Народна песма: <i>Фалила ми се</i> Народна песма: <i>Сол ми дај</i> Народна песма: <i>Лазара мајка учила</i> З. М. Васиљевић: <i>Синоћ је куца лајала</i> М. Живковић: <i>Сићи мацо</i></p>
--	---

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Слушање музике	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна - илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - рад у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - пева - илуструје 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу
Извођење музике	<ul style="list-style-type: none"> - дијалошка - демонстративна - игровне активности - монолошка 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - рад у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - пева - илуструје - свира 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу

			- координира, развија кооперативност, оцењује		
Музичко стваралаштво	- дијалoшка - демонстративна - игровне активности - монолошка	- фронтална - индивидуална - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје - прави	- иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.
---	---

Корелација са другим предметима:

Музичка култура: Направи музичке инструменте	Ликовна култура: Стварање нових предмета
Музичка култура: Радознали бумбар	Српски језик: Приче по низу слика
Музичка култура: извођење музике	Српски језик: основе читања и писања - подстицање ученика да опажају, посматрају, описују; правилно изговарање текста, вежбе дикције и дусања; богаћење речника; уочавање и разумевање фабуле у песми; речи којима се подражавају звуци; укрштенице
Музичка култура: слушање и стварање музике	Физичко васпитање: природни облици кретања - развој моторике, утврђивање игроликних кретних искустава; развој ритмичког кретања у заједничком деловању
Музичка култура: Распевана фарма	Свет око нас: Животиње које гаји човек
Музичка култура: Музички бонтон	Српски језик: Лепо понашање
Музичка култура: Божић, Божић благи дан	Свет око нас: Обичаји
Музичка култура: Д. Радић: „Сунчање“	Свет око нас: Сунце

Литература (за наставнике и ученике):

1. Михајловић Бокан, Драгана и Ињац, Марина (2019): Музичка култура-уџбеник за други разред основне школе. Београд: Логос

Музичка култура – 3. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> -описује своја осећања у вези са слушањем музике; -примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; -изговара бројалице у ритму, уз покрет; -пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; -наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; -разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; -повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; -препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; 	<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p>	<p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича.</p> <p>Филмска музика.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Дигитализација.</p>
<ul style="list-style-type: none"> -повезује почетне тонове песама– модела и једноставних наменских песама са тонском висином; -комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; -свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; -осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу ; -осмисли музички одговор на музичко питање; -осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; -изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p>	<p>Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање.</p> <p>Правилна дикција.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера</p> <p>Певање песама уз покрет.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од ха до це²</p> <p>Певање и свирање песама из нотног текста.</p> <p>Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима.</p> <p>Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p>

<p>-коментарише своје и туђе извођење музике; -самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; -учествује у школским приредбама и манифестацијама.</p>		<p>Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од ce^1 до ge^1). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњаљка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).</p>

Кључни појмови садржаја: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне 1. Државна химна 2. Светосавска химна 3. Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре Народно коло, <i>Нишки вез</i> <i>Зелени се, јагоро</i> <i>Девојчица платно бели (игра)</i> <i>Еј, дуку, дуку</i> <i>Ми смо браћа терзије</i> <i>Поскакуша</i> Немања Радуловић, <i>Нишка бања</i> Бора Дугић, <i>Чаробна фрула (избор)</i></p> <p>Песме за децу Станојло Рајичић, <i>Бумбари и пчеле</i> Немачка дечја песма, <i>Клепеће млин</i> Традиционална песма из Финске, <i>Пролећна песма</i> Зоран Христић, <i>Бус</i></p>	<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање) <i>Разгранала грана јоргована</i> <i>Савила се бела лоза винова</i> <i>Ја посејам лубенице</i> <i>Дивна, Дивна</i> <i>Девојчица платно бели/Овако се...</i> <i>У ливади под јасеном</i> <i>Лепе ли су, нано</i> <i>На крај села жути кућа</i> <i>Људи ликујте</i></p> <p>Дечје песме Никола Херцигоња, <i>Шапутање</i> Бора Мајданац, <i>Имитатори</i> Хор Колибри, <i>Лептирићу, шаренићу</i></p>

Драгана Михајловић Бокан, *Гурманска песма*
 Сунцокрети, *Текла вода*
 Хор Колибри, *Писмо Деда Мразу*
 Леонтина Вукомановић, *Све што деца расту више*
 Драган Лаковић, *Нема земље Дембелџије*
 Хор Колибри, *Најлепша мама на свету*
 Влада и Гиле, *Јуца и куца*
 Бранко Милићевић, *Јеж*
 Бранко Милићевић, *Успаванка*
 Драган Лаковић, *Бака*
 Хор Колибри, *Рена*
 Миро Унгар, *Тата ти ме волиш*
 Мића и Аћим, *Песма о одјеку*
 Бранко Милићевић, *Слатки геније*
 Бранко Милићевић, *Бранкови гусари*

Домаћи композитори

Александар Обрадовић, *Свита кроз свемир*
 Стеван Ст. Мокрањац, *II руковет*
 Златан Вауда, *Јежева кућа* (дечја опера)

Страни композитори

Николај Римски Корсаков, *Бумбаров лет*
 Габријел Форе, *Лептир*
 Петар Илић Чајковски, *Игра малих лабудова*
 Роберт Шуман, *На дрвеном коњу*,
 Роберт Шуман, *Дивљи јахач*
 Петар Илић Чајковски, *Валцер цвећа*
 Камиј Сен-Санс, *Карневал животиња* (Лабуд, Антилопе, Фосили,
 Корњаче)
 Лудвиг ван Бетовен, *За Елизу*,
 Антонио Вивалди, *Пролеће*, први став
 Антонио Вивалди, *Зима*, трећи став

Божидар Станчић, *Вејавица*
 Александар Кораћ, *Питала деца медведа Брунда*
 Константин Бабић, *Гаца*
 Александар Обрадовић, *Хвалисави зечићи*
 Симеон Мишев, *Дино Саурус*
 Никола Петин, *Бере медвед јагоде*
 Мирко Шоуц, *Деда Мраз*
 Мирко Шоуц, *Сањалица маца*
 Хор Колибри, *Сервис за прање зуба*
 Миња Субота, *Ишли смо у Африку*
 Миодраг Илић Бели, *Здраво војско*
 Вера Миланковић, *Ми, до и река*
 Вера Миланковић, *Сирене*
 Миња Субота, *Поврђијада, Поздрав из Србије*
 Јован Адамов, *Сила ником није мила*
 Бранко Милићевић, *Чисте руке*
 Бранко Милићевић, *Лет, лет бубамаро*

Музичке игре

Девојчица платно бели/Овако се коло игра
 Владимир Томерлин, *Кукавица*
 Станко Коруновић, *Бака Мара*
 Дечја песма из Енглеске, *Шта радимо ујутру*
 Габријела Грујић *Жаба и жир*
 Вукомановић, *Буји паји*
 Народна игра *Ми смо браћа терзије*
 Владимир Томерлин, *Брзојав*
 Драган Лаковић, *Песма о млеку*
 Седморица младих, *Јуца и куца*

Свирање на дечјим инструментима

Народно коло, *Ерско коло*
 Црногорска народна песма *Под оном*
 Џејмс Пјерпонт, *Звончићи*
 Народна песма, *Жута кућа*
 Станко Коруновић, *Иду, иду мрави*
 Божидар Станчић, *Школско звоно*

<p>Филмска музика</p> <p>Disney medley by Voca people https://www.youtube.com/watch?v=VwnMFgy3oz0 Мапет шоу: Манамана, https://www.youtube.com/watch?v=8N_tupPBtWQ Cinderella, Sing sweet nightingale https://www.youtube.com/watch?v=XgHYCuTPI_o Disney's Sleeping Beauty, Once Upon A Dream https://www.youtube.com/watch?v=15Z21XqNdpY Minions, Banana song, https://www.youtube.com/watch?v=sFukyIIM1XI Madagascar, I like To Move It, https://www.youtube.com/watch?v=hdcTmrvDO0I Камиј Сен-Санс, Карневал животиња - Фосили, https://www.youtube.com/watch?v=Hlec1tmddHI Вивалди, Пролеће, https://www.youtube.com/watch?v=NnURkV1Ou_w Wolfgang Amadeus Mozart, Wiegenlied (Lullaby), K.350 https://www.youtube.com/watch?v=vXRzq_8bJ3c Моцарт група, Турски марш https://www.youtube.com/watch?v=UzYGyCWeEGo Едвард Григ, In the hall of the mountain king (пример за нотна трајања и такт) https://www.youtube.com/watch?v=Wk43IDUQmTk Мапет шоу, Ода радости, https://www.youtube.com/watch?v=VnT7pT6zCcA Мапет шоу, На лепом плавом Дунаву, https://www.youtube.com/watch?v=jd8nfEdo59I</p>	<p>Модел</p> <p><i>Синоћ је куца лајала</i> <i>До, до, шта је то</i> <i>Ресаво, водо 'ладна</i> <i>Ми идемо преко поља</i> <i>Фабрика бомбона / Фалила ми се</i> <i>Сол ми дај</i> <i>Лазара мајка учила / грдила</i> <i>Синоћ мајка оженила Марка</i> Мирјана Живковић: <i>Сиђи мацо</i> Ричард Роџерс, <i>Солмизација</i> Дорина Радичева, <i>Дорица, Рената, Милица</i></p>
--	---

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
Слушање музике	<ul style="list-style-type: none"> - дијалогска - демонстративна - илустративна - монолошка 	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - рад у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија - кооперативност, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - пева - илуструје 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - активност на часу - контролне вежбе - домаћи задатак - усмено одговарање

Извођење музике	- дијалoшка - демонстративна - игровне активности - монолошка	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	-слуша -свира -истражује -уочава	- иницијално процењивање - активност на часу - домаћи задатак - контролна вежба - усмено одговарање
Музичко стваралаштво	- дијалoшка - демонстративна - игровна активност - илустративна - монолошка	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	-креира	- иницијално процењивање - активност на часу - контролне вежбе - домаћи задатак - усмено одговарање

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Музичка култура-Ноте	Математика-Упоредивање разломака
Музичка култура-Јачина тона	Природа и друштво-Кретање ствара звук
Музичка култура-Музички бонтон	Природа и друштво-Заштитимо се од буке
Музичка култура-Химна Светом Сави	Српски језик-Народна приповетка:“Свети Сава и сељак без среће“
Музичка култура-Боже правде	Природа и друштво-Оријентишемо се помоћу географске карте

Литература (за наставнике и ученике):

1. Михајловић Бокан, Драгана и Ињац, Марина (2019): Музичка култура-уџбеник за трећи разред основне школе. Београд: Логос

Музичка култура – 4. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама. 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.</p>
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (<i>Andante. Moderato. Allegro</i>). Боја (различити гласови и инструменти).</p> <p>Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму <i>це¹-це²</i>. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. <i>Це-дур</i> лествица. Репетиција, прима и секунда волта.</p>

	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.
--	-------------------------	---

Кључни појмови садржаја: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре <i>Ој, девојко, душо моја</i> <i>Ој, јабуко тедена!</i> <i>Дођи, Миле, у наш крај</i> <i>Маглица се пољем повијала</i> <i>Чобан тера овчице</i> <i>Лападу</i> (дечје игра из Финске) <i>Тита, тита лобода</i> (традиционална народна дечја игра) <i>Пљескалица</i> (традиционална народна дечја игра)</p> <p>Песме домаћих и страних аутора Александар Кораћ, <i>Дете није дете</i> Драгана Михајловић Бокан, <i>Протестна песма</i> Хор Колибри, <i>Десет љутих гусара</i> Хор Колибри, <i>Бора из суседног шора</i> Група аутора (Влада Алексић, Љуба Нинковић, Милорад Мандић), <i>С' оне стране дуге</i> Владимир Шаински, <i>Крокодил Гена</i> Војин Комадина, <i>Незгода</i> Војин Комадина, <i>Опера Мачкин дом</i> Микан Обрадовић, <i>Добро вече, кошенице</i></p>	<p>Химне <i>Државна химна</i> <i>Светосавска химна</i> <i>Школска химна</i></p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање) <i>Кад се Ћира оженио</i> <i>Лепо ти је рано уранити</i> <i>Чобан тера овчице</i> <i>Банаћанско коло</i> <i>Пљескалица</i> <i>Тита, тита, лобода</i> <i>Ајд' на рogaљ, момче</i> <i>Лепо ти је рано уранити</i> <i>У ливади под јасеном</i> <i>Поранила девојчица</i></p> <p>Дечје песме Фрањо Лучић, <i>Полустепен</i> А. Власак, <i>Лествица</i> Никола Херцигоња, <i>Мали ђачки валцер</i> Војислав Илић, <i>Певајмо</i> Срђан Барић, <i>Срећна Нова година</i> Арсен Дедић, <i>Кад би сви људи на свету</i> Божидар Станчић, <i>Данас</i> Врапчићи, <i>Ти и ја</i> Песма из Енглеске, <i>На слово</i> Моцарт, <i>Блистај, блистај</i></p>

<p>Никола Грегловић, <i>Моја бака</i> Антон Погачар, <i>Крушка</i> Јапанска дечја песма, <i>Шушти, шушти бамбусов лист</i> Страни композитори Јохан Себастијан Бах, <i>Арија</i> Фредерик Шопен, <i>Полонеза А-дур</i> Фредерик Шопен, <i>Валцер а-мол</i> Сен Санс, <i>Карневал животиња (Пијанисти. Кукавица. Дугоухе личности. Финале)</i> Петар Иљич Чајковски, <i>Годишња доба</i> Сергеј Рахмањин, <i>Италијанска полка</i> Сергеј Прокофјев, <i>Пећа и вук</i> Јохан Штраус, <i>Трич трач полка</i> Јохан Штраус, <i>Радецки марш</i> Јохан Штраус, <i>На лепом, плавом Дунаву</i> Николо Паганини, <i>Капричо бр. 9</i> Андре Гретри, <i>Магарац и кукавица</i> Лирој Андерсон, <i>Санкање</i> Примењена музика Никола Херцигоња, <i>Шапутање</i>, https://www.youtube.com/watch?v=5q1LS5Zbzrs Петар Иљич Чајковски, <i>балет Лабудово језеро, Игра малих лабудова</i>, https://www.youtube.com/watch?v=Xd2nTXsivHs Петар Иљич Чајковски, <i>балет Крцко Орашчић, Игра шећерне виле</i>, https://www.youtube.com/watch?v=mQqbnMSm2aQ&t=4s и https://www.youtube.com/watch?v=qC3ZIV0ppAc https://www.youtube.com/watch?v=4t0jDUQ2aJ4 Волфганг Амадеус Моцарт, <i>Француска песма</i>, https://www.youtube.com/watch?v=TXhazjvazRs Жорж Бизе, <i>Кармен свита, Цигански плес</i> https://www.youtube.com/watch?v=eA7Y5bWVDzI Ђоакино Росини, <i>опера Севилски берберин, Арија Фигара</i>, https://www.youtube.com/watch?v=mP5bXCVxSp0 Жорж Бизе, <i>опера Кармен, Марш уличних дечака</i> https://www.youtube.com/watch?v=JctVMYvH9KY Пол Дика, <i>Чаробњаков ученик</i>, https://www.youtube.com/watch?v=cgyVZK5yN1E</p>	<p>Карл Орф, <i>Композиција за два металофона</i> В. Вукадиновић, <i>Сладолед</i> Ричард Роцерс, <i>Солмизација</i> (песма из филма „Моје песме, моји снови”) Војкан Борисављевић, <i>Мени су просто сипали знање</i> Хор Колибри, Тамбурица 5 и Бора Дугић, <i>На леду</i> Хор Колибри, <i>Бака и они други</i> Непознати аутор, <i>Завичају мој</i> Бранко Милићевић, <i>Ласте</i> Бранко Милићевић, <i>Добар друг ти вреди више</i> Божидар Станчић, <i>Полазак у школу</i> Војкан Борисављевић <i>Генерале, сило љута</i> Милоје Милојевић, <i>На ливади зеленој</i> Музичке игре Миодраг Илић Бели, <i>Шта да раде дланови</i> <i>Веселјак</i> (бројалица) <i>Пошла кока на пазар</i> (бројалица) <i>Бим бам</i> (тапшалица) https://www.youtube.com/watch?v=DScgmrHv6wg Маријана Симић, <i>Седам</i> (тапшалица) https://www.youtube.com/watch?v=5y0sVCmMX0k <i>Форте, пиано</i> https://www.youtube.com/watch?v=IUYEvCly8Fo Свирање на дечјим инструментима Народна из Србије, <i>На крај села жути кућа</i> Народна из Србије, <i>У Милице</i> Македонска народна песма, <i>Дафина</i> Народна из Србије, <i>Веселјак</i> Народна из Србије, <i>Пошла кока на пазар</i> В. Вукадиновић, <i>Сладолед</i></p>
---	---

<p>Јохан Штраус, На лепом, плавом Дунаву, https://www.youtube.com/watch?v=F7fj1BtJf8</p> <p>Камиј Сен-Санс, <i>Карневал животиња</i> – <i>Фосили</i>, https://www.youtube.com/watch?v=Hlec1tmddHI</p> <p>Хенри Манцини, <i>Пинк пантер...</i> (бумвекери), https://www.youtube.com/watch?v=cG0jprCQ6Ak</p> <p>Џон Вилијамс, <i>филм Хари Потер, Дијагонална улица</i>, https://www.youtube.com/watch?v=z-WEzhyc3DY</p> <p>Мапет шоу, <i>На лепом, плавом Дунаву</i>, https://www.youtube.com/watch?v=jd8nfEdo59I</p> <p>Елтон Џон, Краљ лавова, <i>Круг живота</i>, https://www.youtube.com/watch?v=8zLx_JtcQVI</p> <p>Кристијан Коскинен, <i>филм Мавка, Шумска песма</i>, https://www.youtube.com/watch?v=effkoBQqm7g</p>	
--	--

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Слушање музике	- дијалогска - демонстративна - монолошка - илустративна	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе
Извођење музике	- дијалогска - игровна активност - демонстративна - монолошка	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - уочава - свира	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе
Музичко стваралаштво	- игровне активности - демонстративна - монолошка - дијалогска	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- креира	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.
---	---

Корелација са другим предметима:

Музичка култура – Боже правде	Природа и друштво – Симболи државе
Музичка култура – Народни инструменти	Природа и друштво – Живот у далекој прошлости
Музичка култура – Завичај мој	Природа и друштво – Србија - моја домовина
Музичка култура – Музика из филма	Ликовна култура – Сцена

Литература (за наставнике и ученике):

1. Михајловић Бокун, Драгана и Ињац, Марина (2020): Музичка култура – уџбеник за четврти разред основне школе. Београд: Логос

А.8 Физичко и здравствено васпитање**Циљ и задаци**

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	3	108
Други	3	108
Трећи	3	108
Четврти	3	108

Физичко и здравствено васпитање – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; – примењује правилну технику дисања приликом вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања на просторима за вежбање; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	<ul style="list-style-type: none"> Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање са реквизитом, – ходање са променом, правца и смера. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја, – игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.
		Скакање и прескакања	<ul style="list-style-type: none"> Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.

<ul style="list-style-type: none"> – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија фер и бодри учеснике у игри; – прихвати сопствену победу и пораз; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; – уочи промену у расту код себе и других; – уочи разлику између здравог и болесног стања; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – схвати значај коришћења воћа у исхрани; – правилно се понаша за столом. 		Бацања и хватања	Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.
		Пузања, вишења, упори и пењања	Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори
		Вежбе на тлу	Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.
		Вежбе равнотеже	Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.
		Вежбе са реквизитима	Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластисом
		Плес и ритмика	Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечји поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.
		Полигони	Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер.
	Здравствено васпитање	Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље.	

			Ко све брине о мом здрављу? Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.
--	--	--	--

Кључни појмови садржаја: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура. **Кључни појмови:** васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалошка, - демонстративна, - практичних активности, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Моторичке вештине	- монолошка, - дијалошка, - демонстративна, - практичних активности, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалошка, - демонстративна, - практичних активности, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:	сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање: Упознај своје тело	Свет око нас: Делови тела човека
Физичко и здравствено васпитање: Моје здравље	Свет око нас: Чувајмо своје здравље
Физичко и здравствено васпитање: Народно коло	Музичка култура: Словачка народна песма: „Песма у колу“
Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима	Музичка култура: Бројалица: Ен, тен тини
Физичко и здравствено васпитање: Ходање по линији	Математика: Права и крива линија
Физичко и здравствено васпитање: Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музику пратњу	Музичка култура: Народна песма: „Зека копа рупу“
Физичко и здравствено васпитање: Игре са ластишима	Математика: Сабирање и одузимање

Литература (за наставнике и ученике):

1. Љубинко Милановић: Збирка 300 игара за најмлађе, Завод за уџбенике, Београд, 2004.
2. Љубинко Милановић, Милован Стаматовић: Методика наставе физичког васпитања, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
3. Габриела Крагујевић, Физичко васпитање, Приручник за учитеље, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Физичко и здравствено васпитање – 2. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – правилно дише током вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	<p>Ходање и трчање</p> <ul style="list-style-type: none"> Ходање: <ul style="list-style-type: none"> – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање опружањем стајне ноге, – ходање са реквизитом, – ходање са променом правца и смера, – ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: <ul style="list-style-type: none"> – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем.
		<p>Скакања и прескакања</p> <ul style="list-style-type: none"> Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: <ul style="list-style-type: none"> игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.

<ul style="list-style-type: none"> – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању; 			
		Бацања и хватања	<p>Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са okreом за 360⁰. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање).</p>
		Пузања, вишења, упори и пењања	<p>Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180⁰, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацама уз косу површину. Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама.</p>
		Вежбе на тлу	<p>Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом.</p>

			<p>Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>
		Вежбе равнотеже	<p>Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама.</p> <p>Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90⁰ и 180⁰. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180⁰. Одељенско такмичење.</p>
		Вежбе са реквизитима	<p>Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластисом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита</p>
		Плес и ритмика	<p>Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију Основни ритмички покрети са реквизитима. Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом</p>

	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Полигони	Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
		Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно.
		Здравствено васпитање	Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.

Кључни појмови садржаја: базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Моторичке вештине	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, координира - развија кооперативност - оцењује	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава, дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - поштовање правила - активност на часу

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање: Моје здравље	Свет око нас: Чувајмо своје здравље
Физичко и здравствено васпитање: Народно коло	Музичка култура: Народна песма: „Пролећно коло“
Физичко и здравствено васпитање: Мишићи, зглобови и кости мога тела	Свет око нас: Сваки део тела има своју улогу
Физичко и здравствено васпитање: Ходање по линији	Математика: Права и крива линија, дуж
Физичко и здравствено васпитање: Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музику пратњу	Музичка култура: Трајање тонова
Физичко и здравствено васпитање: Игре са ласташима	Математика: Множење и дељење

Литература (за наставнике и ученике):

1. Љубинко Милановић: Збирка 300 игара за најмлађе, Завод за уџбенике, Београд, 2004.
2. Љубинко Милановић, Милован Стаматовић: Методика наставе физичког васпитања, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
3. Габриела Крагујевић, Физичко васпитање, Приручник за учитеље, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Физичко и здравствено васпитање – 3. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; 	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p>	<p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације.

<ul style="list-style-type: none"> - одржава равнотежу у различитим кретањима; - коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - правилно држи тело; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени правила игре; -навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; - прати промене у тежини и висини код себе и других; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - користи здраве намирнице у исхрани; - повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању. 			Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ	Атлетика	Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником
		Спортска гимнастика	Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.
		Основе тимских, спортских и елементарних игара	Између четири ватре Мини-рукомет. Футсал – „мали фудбал“.

		Плес и ритимика	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова“. Народно коло из краја у којем се школа налази.	
		Пливање	Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.	
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј“ (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.	
			Здравствено васпитање	Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.

Кључни појмови садржаја: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака

	(телесно-кинестетичке		- развија кооперативност - оцењује		
Моторичке вештине	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче, анализира - мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира - мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност ученика - поштовање правила - извршавање задатака

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

- сарадња,
- компетенција за учење,
- естетичка компетенција,
- комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој снаге са и без реквизита	Српски језик- Д. Радовић: „А зашто он вежба“
Физичко и здравствено васпитање- Народна коло	Музичка култура- Игра коло
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој брзине	Музичка култура-Темпо
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди	Природа и друштво-Кретање тела по путањи
Физичко и здравствено васпитање-Значај воћа и поврћа у исхрани	Природа и друштво-Њиве, поврћаци и воћнаци

Литература (за наставнике и ученике):

1. Љубинко Милановић: Збирка 300 игара за најмлађе, Завод за уџбенике, Београд, 2004.
2. Љубинко Милановић, Милован Стаматовић: Методика наставе физичког васпитања, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
3. Габриела Крагујевић, Физичко васпитање, Приручник за учитеље, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Физичко и здравствено васпитање – 4. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело; – самостално коригује неправилно држање; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – поштује и примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – прати промене у сопственој тежини и висини; – сагледа резултате физичких способности; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<p>Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности</p>
		МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика
			Спортска гимнастика

<ul style="list-style-type: none"> – уредно одржава простор у коме живи и борави; – увиди значај правилне исхране за вежбање; – повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета и кретања; – користи научена вежбања у рекреацији породице; – правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. 			
		<p>Основе тимских, спортских и елементарних игара</p>	<p>Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент.</p>
		<p>Плес и ритимика</p>	<p>Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази.</p>
		<p>Пливање</p>	<p>Основна обука пливања. Скок на ноге.</p>
		<p>Полигони</p>	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>

	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила вежбања. Основна правила мини- рукомета, фудсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време.
		Здравствено васпитање	Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).

Кључни појмови садржаја: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију, сугерише - подстиче, анализира - мотивише	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака

			- координира, развија кооперативност, оцењује	- поштује правила	
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинететичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

- сарадња,
- компетенција за учење,
- естетичка компетенција,
- комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање-Вежбе лоптом	Музичка култура - Динамика
Физичко и здравствено васпитање- Народна коло из краја у којо се налази школа	Музичка култура - Шетња
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој брзине	Музичка култура - Темпо
Физичко и здравствено васпитање- Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	Математика – Математички изрази
Физичко и здравствено васпитање Значај лекарских прегледа за вежбање	Приода и друштво – Спознај себе

Литература (за наставнике и ученике):

1. Љубинко Милановић: Збирка 300 игара за најмлађе, Завод за уџбенике, Београд, 2004.
2. Љубинко Милановић, Милован Стаматовић: Методика наставе физичког васпитања, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
3. Габриела Крагујевић, Физичко васпитање, Приручник за учитеље, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

А. 9 Дигитални свет

Дигитални свет - 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталних компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Кључни појмови садржаја: дигитални уређаји, интернет, електронски отпад, подаци о личности, безбедност, решавање проблема, алгоритам.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; - наводе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; - упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; - упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; - користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); - упореди дигитални и папирни уџбеник; - упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посрством дигиталних уређаја; - наведе неке од карактеристика „пааметног“ дигиталног уређаја; - наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; - наводе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; - наводе неке од здравствених разлика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталног уређаја; - доводе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; - наброји основне податке о личности; - објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; - именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са не примерним дигиталним садржајем , непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; - наводе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их; - анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; - протумачи симболе познатог/договореног значења и спроводе поступак описан њима; - уочи и исправи грешку у симболима изражено упутству (алгоритму) , провери ваљаности свог решењаи по потреби га поправи (самостално или сараднички); - доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја. 	<p style="text-align: center;">ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p>	<p>Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наведе неке од карактеристика „пааметног“ дигиталног уређаја; - наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; - наводе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; - наводе неке од здравствених разлика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталног уређаја; - доводе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; - наброји основне податке о личности; - објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; - именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са не примерним дигиталним садржајем , непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; - наводе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их; - анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; - протумачи симболе познатог/договореног значења и спроводе поступак описан њима; - уочи и исправи грешку у симболима изражено упутству (алгоритму) , провери ваљаности свог решењаи по потреби га поправи (самостално или сараднички); - доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја. 	<p style="text-align: center;">БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Дигитални уређаји и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама који комуницирају на неприхватљив начин. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наведе неке од карактеристика „пааметног“ дигиталног уређаја; - наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; - наводе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; - наводе неке од здравствених разлика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталног уређаја; - доводе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; - наброји основне податке о личности; - објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; - именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са не примерним дигиталним садржајем , непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; - наводе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их; - анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; - протумачи симболе познатог/договореног значења и спроводе поступак описан њима; - уочи и исправи грешку у симболима изражено упутству (алгоритму) , провери ваљаности свог решењаи по потреби га поправи (самостално или сараднички); - доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја. 	<p style="text-align: center;">АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. Тумачење постојећих и креирање алгоритама израженим симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета дигитални свет:

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња,
- компетенције за учење, дигитална компетенциј,
- комуникација.

Начин остваривања програма:

-**методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, логичке и др.), решавање проблема-хеуристички приступ.

-**облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

-**наставника:** усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује

-**ученик:** слуша, посматра, манипулише сликама, црта, прави, решава задатке.

Начин примене и праћење исхода: иницијални тест, активности на часовима, домаћи задатак.

Корелација са другим предметима :

Дигитални свет: Дигитални уређаји	Музичка култура: Музички инструменти
Дигитални свет: Дигитални уређаји и наше здравље	Физичко и здравствено васпитање: У здравом телу здрав дух
Дигитални свет: Комуникација посредством дигиталних уређаја	Српски језик: Реч и реченица
Дигитални свет: Дигитални уређаји у различитим занимањима	Свет око нас: Занимања

Литература за наставнике и ученике:

1. Анђелковић, Наташа; Калафатић, Биљана и Ињац, Марина (2020): Дигитални свет за први разред основне школе Београд. Логос

Дигитални свет – 2. разред

Циљ: наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – својим речима објасни појам алгоритам; 	<p style="text-align: center;">ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p>	<p>Учење путем школске платформе за онлајн учење.</p> <p>Учење уз помоћ дигиталних уџбеника.</p> <p>Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја.</p> <p>Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.</p>
	<p style="text-align: center;">БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја.</p> <p>Понашање на интернету – интернет бонтон.</p> <p>Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја.</p> <p>Примерена реакција у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин.</p> <p>Организација времена и услова за рад при онлајн учењу.</p> <p>Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.</p>
	<p style="text-align: center;">АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине.</p> <p>Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема.</p>

<p>– анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски;</p> <p>– креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;</p> <p>– анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;</p> <p>– уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички);</p> <p>– креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног</p>		<p>Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен.</p> <p>Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>
---	--	--

Кључни и појмови садржаја: онлајн учење, дигитална слика, покретна слика, умрежавање дигиталних уређаја, комуникација, лични подаци, одлагање електронског отпада, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета дигитални свет:

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема, сарадња,
- компетенције за учење, дигитална компетенциј, комуникација.

Начин остваривања програма:

-**методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, логичке и др.), решавање проблема-хеуристички приступ.

-**облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

-**наставника:** усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује

-**ученик:** слуша, посматра, манипулише сликама, црта, прави, решава задатке.

Начин примене и праћење исхода: иницијални тест, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима, домаћи задатак.

Корелација са другим предметима :

Дигитални свет: Интернет бонтон	Свет око нас: Понашање у првозном средству
Дигитални свет: Организација времена и услова за рад при онлајн учењу	Свет око нас: Мерење времена
Дигитални свет: Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине	Свет око нас: Чувајмо природу
Дигитални свет: Разлагање проблема на мање целине	Математика: Редослед рачунских операција

Литература за наставнике и ученике:

1. Периф, Невена и Николић Гајић, Наташа (2021): Дигитални свет – Радна свеска за други разред основне школе. Београд: Креативни центар

Б. Обавезни изборни наставни предмети**Б.1 Верска настава****Верска настава 1. разред**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса; - бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	Учимо о нашој вери
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици); - моћи да препозна да не можемо једни без других; - знати да нас љубав повезује са другима; - знати да се правилно осени крсним знаком; - знати да је Бог Света Тројица (Заједница); - знати да крштењем постајемо. 	ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА	Моја породица Моја школа и другари Ми смо део Божје породице (Цркве)
<ul style="list-style-type: none"> - знати да заједница са Богом почива на слободи; - знати да је послушност израз љубави; - моћи да препозна да је даривање плод љубави; - моћи да сазна да је молитва разговор са Богом; - моћи да усвоји текст молитве Оче наш; - знати да је Бог Отац створио свет из љубави; - моћи да препозна да је наш живот Божји дар; - знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим; - показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин; - бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом. 	ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ	Послушност Даривање – наша љубав Цео свет на дар Оче наш - зовемо нашег Бога
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима); - моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави; - моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић); - моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему; - код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења; 	ХРИСТОС СЕ РОДИ!	Бог долази у овај свет Христос се роди – Божић у мом дому Како је Растко постао Св. Сава Свети Сава, слава у школи и у мојој породици

<ul style="list-style-type: none"> - код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве. 		
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да опише појединости библијске повести о стварању света; - моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења; - знати зашто за Бога кажемо да је Творац; - моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе; - уочити да се у Цркви остварује. 	ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ	Бог ствара свет Свет је наш дом Прихватимо дарове Божје
<ul style="list-style-type: none"> - упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича); - препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима; - усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“; - бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу; - препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима); - препознати да је прослава празника догађај целе породице; - моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици; - знати обичаје у вези са Васкрсом; - развијати потребу да делима исказују љубав; - развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника. 	ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ	Христова љубав према човеку и свету Препознајемо Христову љубав Христос васкрсе!
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку; - на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе; - препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу; - уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе; - развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи. 	НАША БРИГА О СВЕТУ	Човек домаћин у свету Радост служења Љубав према људима и природи је љубав према Богу Сваки човек је за нас Христос Научили смо о нашој вери

Верска настава 2. разред

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	УВОД	Ми смо Црква
<ul style="list-style-type: none"> - знати да се Крштењем постаје члан Цркве; - знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих; - знати да је Црква заједница са Богом; - разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо); - на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови; - моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве; - знати да у Литургији учесује само онај ко је крштен и ко то жели; - желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова. 	МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ	<p style="text-align: center;">Крштењем постајемо чланови Цркве Црква – заједница Храм – место окупљања заједнице Литургија – догађај Цркве Заједница радости</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији; - знати да свако у Цркви има своју службу; - уочити међусобну повезаност служби у Цркви; - уочити од коликог је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова; - уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве; - моћи да објасни службу Епископа у Цркви; - моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом; - уочити да Епископ предводи молитву Цркве; - моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири; - ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви. 	ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ	<p style="text-align: center;">Народ Божји, различите службе Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон Многе службе, једна Црква Епископ – слика Христова на Литургији Ко су монаси?</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици; - знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас; - уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих; - знати молитву Богородице Дјево; - усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“; - знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица; - знати да је Свети Сава наш први Архиепископ; - знати ко је подигао манастир Хиландар; - пожелети да радо учествује у прослављању празника; 	ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА	<p style="text-align: center;">Пресвета Богородица – мајка Христова Божји – Христос се роди! Богојављење – Христос је Син Божји Свети Сава и Свети Симеон</p>

- пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици.		
- моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу; - уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом; - моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете; - уочити да је заједничка трпеза израз љубави; - знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве; - моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране; - уочити сличности елемената Литургије и славе; - код ученика ће се развити жеља да учествује у Литургији.	ТРПЕЗА ГОСПОДЊА	Литургија наш дар Богу Литургијски предмети Причешће - храна за живот вечни Слава у мојој породици
- препознати значај празновања Васкрса; - проширити своја знања о Христовом Васкрсењу; - уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа; - знати да је Христос увек са нама; - исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз.	СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА	Христос је са нама у Литургији Причешће у мом животу Празнујемо Васкрсење Христово Христово Васкрсење – наше васкрсење
- знати да наброји основне делове храма; - уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије; - знати да објасни ко су светитељи; - испричати ко су и шта су све чинили светитељи које слаavimo; - уочити да постоје светитељи и у данашње време; - сазнати о неким светитељима новијег доба; - бити подстакнут на поштовање и правиан однос према храму и иконама; - бити подстакнут да воли природу и друге људе; - бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје.	ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ	Православни храм Икона - прозор у Царство Божје Буди и ти иконописац Царство Божје у светима

Верска настава 3. разред

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	УВОД	Свет је створен за тебе, чувај га!
- препознати неке елементе библијске повести о стварању света;	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	Свето Писмо нам сведочи о настанку света

<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; - моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; - моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; - моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; - уочити да је човек сличан Богу; - бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; - развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи. 		<p>Света некада уопште није било (1. и 2. дан стварања) Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) Створен сам да личим на Бога</p>
<ul style="list-style-type: none"> - знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; - препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; - увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; - увидети да Бог жели да свет постоји вечно; - увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздвојени; - увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; - знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; - упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; - уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; - упознати садржај молитве Анђелу чувару; - усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“; - бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи; - бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит). 	<p>БОГ НАС ВОЛИ</p>	<p>Бог ствара свет из љубави Бог, људи и природа Свет не може без Бога Бог се брине о свету Божјићни весници</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека; - проширити своје знање о служењу Светога Сава Богу и нашем народу; - уочити да нема љубави без служења ближњима; - упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима; - бити подстакнут да љубав препознаје као служење; - знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим. 	<p>ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА</p>	<p>Човек домаћин и свештеник у свету Свети Сава Свети Сава брине о нама Радост служења</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознати да је Литургија захвалност Богу; - уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; - уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; 	<p>ЛИТУРГИЈА- ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ</p>	<p>Наши дарови благодарности Литургија - преображај света</p>

<ul style="list-style-type: none"> - увидити везу Литургије и спасења човека и света; - проширити своја знања о празнику Васкрсења; - увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; - усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“; - бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; - бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима. 		<p>Литургија – молитва за спасење човека и света Васкрсење Лазарево Васкрсење Христово</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознати личну одговорност за творевину; - увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; - увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; - препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; - уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе; - бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; - бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; - ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света. 	ЧОВЕК И ПРИРОДА	<p>Све чека на љубав човека Чувамо дарове Божије љубави Стварање света у православној иконографији Икона света створеног за мене</p>

Верска настава 4. разред

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда; - уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања; - желети да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	<p>Дружимо са Богом и светима</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уочити важност постојања заједнице; - уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; - уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; - знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; - знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква; - уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно; - бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве; - бити подстакнут да препознаје живот као дар Божији; 	ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР	<p>Заједница је основ живота Црква је наш избор Црква је заједница са Светом Тројицом Црква је циљ стварања света Свет изван заједнице са Богом Свет у заједници са Богом</p>

<ul style="list-style-type: none"> - бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар. - уочити да нас Христос позива у лични однос – заједницу љубави; - увидети да су апостоли људи који су слични нама; - уочити да је вера основ заједнице са Богом; - увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; - разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); - усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“; - бити подстакнут да доживети Христа као Личност која нам. 	ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	<p>Христос позива Апостоле Вера основ заједнице Апостоли позивају свет Човек само срцем јасно види Христос нас зове Божић</p>
<ul style="list-style-type: none"> - поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; - увидети да су сви позвани да буду светиетљи; - уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; - знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; - уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; - знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; - препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо; - бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; - бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину. 	ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА	<p>Светитељи - сведоци љубави Бојје Свети Сава - путеводитељ у живот вечни Успињање ка Христу (опис н.ј – прича о Закхеју) Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом Литургијско путовање заједнице свих светих</p>
<ul style="list-style-type: none"> - увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; - уочити да је грех наш погрешан избор; - увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; - увидети да без врлина нема љубави; - уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; - упознати најважније хришћанске врлине; - увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; - увидети да се и врлине усавршавају; - бити подстакнут да следује светитељима Божјим; - бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине. 	ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА	<p>На путу светости Усавршавању нема краја Пут ка вечности Хришћанске врлине Врлинослов – свети нас уче</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; - упознати садржај молитве «Царе небески»; - увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље; - код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; - бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; - бити подстакнут да и наредне године похађа часове Православног катихизиса; -уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе. 	СА НАМА ЈЕ БОГ	<p>Васкрсење и Педесетница Црква је икона Царства Божијег Црквена уметност - одсјај Царства Божијег</p>

Б.2 Грађанско васпитање

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
први	1	36
други	1	36
трећи	1	36
четврти	1	36

Грађанско васпитање – 1. разред

Циљ: наставе и учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: – наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; – уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; – понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; – препозна код себе и других основна осећања; – препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; – преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;	ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Потребе и права Разлике између жеља и основних животних потреба. Права детета Кршење и заштита права Препознавање кршења права детета. Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.

<ul style="list-style-type: none"> – разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; – комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; – слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; – договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; – својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; – препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; – заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију 	<p>Одељење/група као заједница</p>	<p>Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење.</p> <p>Уважавање различитости.</p> <p>Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи.</p> <p>Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Комуникација и сарадња</p>	<p>Комуникација</p> <p>Слушање/нелушање.</p> <p>Кад разговарамо држимо се теме.</p> <p>Изношење мишљења. Уважавање саговорника.</p> <p>Сарадња</p> <p>Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Акција одељења/групе</p>	<p>Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи</p> <p>Кораци у планирању и извођењу акције.</p> <p>Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.</p> <p>Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл.</p> <p>Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или панона, објављивање прилога у школском листу.</p> <p>Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови садржаја: различитости, комуникација и права.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методe рада	облици рада	наставника	ученика	
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

	<ul style="list-style-type: none"> - демонстративна - метода практичних радова и радионице 		<p>дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	
<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација и сарадња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>-усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p align="center">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
---	--	---	---	--	---

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини.</p>
---	---

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање: Да вам се представим	Српски језик: Моја породица
Грађанско васпитање: Наше сличности и разлике	Свет око нас: У школи се договарамо и поштујемо правила понашања
Грађанско васпитање: Правила понашања	Српски језик: Д. Бојичић: „Буквар лепог понашања“
Грађанско васпитање: Сарадња	Физичко и здравствено васпитање: Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби

Литература (за наставнике и ученике):

1. Приручник за наставнике Грађанског васпитања у првом циклусу образовања и васпитања, Мисија ОБЕС-а у Србији и Завод за унапређење образовања и васпитања, 2020, Београд
2. Ршумовић Љубивоје, Буквар дечјих права, УНИЦЕФ 1995.
3. Конвенција УН о правима детета, УНИЦЕФ
4. Розенберг М: Језик саосећања, Завод за уџбенике, Београд, 2002.
5. Н. Игњатовић Савић: Сазнања о себи и другима, Креативни центар, Београд, 2012.

Грађанско васпитање – 2. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – исказе своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; – препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; – се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; – разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; – саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; – даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<p>Групни идентитет Ко смо ми – сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).</p> <p>Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.</p> <p>Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима.</p> <p>Права детета Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког.</p> <p>Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<p>Школа као заједница Вредности школе као заједнице – равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; – се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; – сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију. 		<p>Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице.</p> <p>Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација.</p> <p>Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<p>Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе – на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих – запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<p>Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови садржаја: група, школа као заједница, безбедност у школи.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама	- монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	- монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p align="center">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
<p align="center">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:

рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини.

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање: Моје потребе и потребе других	Свет око нас: Моје потребе, моје жеље
Грађанско васпитање: Групи којој припадамо	Свет око нас: С вршњацима ван школе
Грађанско васпитање: Сукоби	Српски језик: Душко Трифуновић: „Два јарца“
Грађанско васпитање: Сарадња	Физичко и здравствено васпитање: Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби

Литература (за наставнике и ученике):

1. Приручник за наставнике Грађанског васпитања у првом циклусу образовања и васпитања, Мисија ОЕБС-а у Србији и Завод за унапређење образовања и васпитања, 2020, Београд
2. Ршумовић Љубивоје, Буквар дечјих права, УНИЦЕФ 1995.
3. Конвенција УН о правима детета, УНИЦЕФ.
4. Розенберг М: Језик саосећања, Завод за уџбенике, Београд, 2002.
5. Н. Игњатовић Савић: Сазнања о себи и другима, Креативни центар, Београд, 2012.

Грађанско васпитање – 3. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: - својим понашањем показује да прихвата различитост других; - препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; - се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;	ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни	Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе

<ul style="list-style-type: none"> - препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; - укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; - објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; - укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; - наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; - наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; - наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; - опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; - пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; - заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању 		<p>Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права.</p> <p>Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију.</p> <p>Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници</p>	<p>Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребне и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, културним и уметничким активностима.</p> <p>Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари.</p> <p>Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници.</p> <p>Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глумим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад</p>

	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи</p>	<p>Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажалења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности.</p> <p>Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници</p>	<p>Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови садржаја: равноправност, стереотипи и предрасуде, дискриминација, локална заједница, солидарност, волонтирање.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад

	- метода практичних радова и радионице		координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика	испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници	- монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи	- монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници	- монолошка - игровне активности,	- фронтална - индивидуална - у пару	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје,	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује,	- активност на часу - домаћи задаци

	- дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- групни	ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује	- сарадња у пару и групи са вршњацима
--	--	----------	--	---	---------------------------------------

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:

- рад с подацима и информацијама, сарадња,
- компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву,
- одговоран однос према околини.

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање- Живот у заједници	Природо и друштво-Мој крај
Грађанско васпитање-Различитости у нашој локалној заједници	Природа и друштво-Поштујемо се и помажемо
Грађанско васпитање- Сарадња	Физичко и здравствено васпитање-Између две ватре

Литература (за наставнике и ученике):

1. Приручник за наставнике Грађанског васпитања у првом циклусу образовања и васпитања, Мисија ОЕБС-а у Србији и Завод за унапређење образовања и васпитања, 2020, Београд
2. Ршумовић Љубивоје, Буквар дечјих права, УНИЦЕФ 1995.
3. Конвенција УН о правима детета, УНИЦЕФ.
4. Розенберг М: Језик саосећања, Завод за уџбенике, Београд, 2002.
5. Н. Игњатовић Савић: Сазнања о себи и другима, Креативни центар, Београд, 2012.

Грађанско васпитање – 4. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; – се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; – образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; – аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; – препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи</p>	<p>Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i> Право на здраву животну средину Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција</p>	<p>Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.</p>

<p>– испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;</p> <p>– учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Прекомерна потрошња</p>	<p>Потрошачко друштво</p> <p>Стварне потребе и прекомерна потрошња.</p> <p>Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа.</p> <p>Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада.</p> <p>Притисак произвођача – нови модели новог модела.</p> <p>Деца – омиљена циљна група произвођача.</p> <p>Медији и потрошачка култура</p> <p>Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама.</p> <p>Права потрошача</p> <p>Информације од значаја за потрошаче.</p> <p>Однос цене и квалитета производа.</p> <p>Права и одговорност потрошача.</p> <p>Заштита потрошачких права.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Еколошка акција</p>	<p>Планирање и извођење еколошке акције</p> <p>Одређивање циља и израда плана акције.</p> <p>Извођење и документовање акције.</p> <p>Промоција акције на нивоу школе.</p> <p>Вредновање акције.</p>

Кључни појмови садржаја: право на здраву животну средину, култура, интеркултуралност, права потрошача.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
<p>ЉУДСКА ПРАВА</p> <p>Ја и други на планети Земљи</p>	<p>-монолошка</p> <p>- игровне активности,</p> <p>-дијалогска</p> <p>-илустративна</p> <p>-демонстративна</p> <p>- метода практичних радова и радионице</p>	<p>-фронтална</p> <p>-индивидуална</p> <p>-у пару</p> <p>-групни</p>	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, , сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује</p>	<p>-активност на часу</p> <p>-домаћи задаци</p> <p>-сарадња у пару и групи са вршњацима</p> <p>-истраживачки рад</p>

<p style="text-align: center;">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција</p>	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка - игровне активности, -дијалoшка -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтална -индивидуална -у пару -групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима -истраживачки рад
<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња</p>	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка - игровне активности, -дијалoшка -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтална -индивидуална -у пару -групни 	<p>-усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, дискутује, анализира, мотивише, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима -истраживачки рад
<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција</p>	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка - игровне активности, -дијалoшка -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтална -индивидуална -у пару -групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • рад с подацима и информацијама, сарадња, • компетенција за учење, • естетичка компетенција, • комуникација, • одговорно учешће у демократском друштву, • одговоран однос према околини.
---	--

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање - Узајамни утицај природе и човека	Природа и друштво – Чувамо богатство и лепоте Србије
Грађанско васпитање – Право на здраву животну заједницу	Природа и друштво – Права и обавезе
Грађанско васпитање – Материјално и нематеријално наслеђе	Природа и друштво – Културна баштина Србије
Грађанско васпитање - Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада	Ликовна култура – Деколаж

Литература (за наставнике и ученике):

1. Приручник за наставнике Грађанског васпитања у првом циклусу образовања и васпитања, Мисија ОЕБС-а у Србији и Завод за унапређење образовања и васпитања, 2020, Београд
2. Ршумовић Љубивоје, Буквар дечјих права, УНИЦЕФ 1995.
3. Конвенција УН о правима детета, УНИЦЕФ.
4. Розенберг М: Језик саосећања, Завод за уџбенике, Београд, 2002.
5. Н. Игњатовић Савић: Сазнања о себи и другима, Креативни центар, Београд, 2012.

4. ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ, ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ НАСТАВЕ И ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

4.1 Пројектна настава

У трећем и четвртном разреду пројектна настава је предмет, а у првом и другом разреду облик рада.

Планом наставе и учења у првом циклусу основног образовања и васпитања дефинисана је пројектна настава као облик образовно-васпитног рада којим се развијају опште међупредметне компетенције уз употребу информационо комуникационих технологија. Усмерена је на достизање исхода који се првенствено односе на логичко и критичко мишљење као и припрему ученика за лако сналажење у свету технике, технологије и рачунарства, како у свакодневном животу тако и у процесу учења.

Потреба за увођење пројектне наставе, већ у првом разреду основне школе, почива на савременом схватању детета, наставе, функције образовања и сазнавање као социјалне конструкције подржане кроз сарадничко деловање, коришћењем различитих извора информација и активности.

Пројектна настава је део целокупног образовно-васпитног рада и прати наставни процес уважавајући специфичности наставних предмета. Планом наставе и учења предвиђено је да се пројектна настава реализује са једним часом недељно или као двочас сваке друге недеље. Планирање и организовање пројектне наставе треба да садржи следеће кораке:

- дефинисање циља и исхода које се пројектом жели постићи;
- планирање активности које одговарају теми пројекта, односно циљу пројекта, подела активности, избор материјала и метода рада, дефинисање места и динамике рада;
- реализацију планираних активности;
- приказ добијених резултата и продуката пројекта;
- вредновање пројекта (процена остварености дефинисаних циљева и исхода, указивање на успехе и тешкоће у току реализације пројекта).

При планирању треба дефинисати и тип пројекта. За први разред најпримернији је полуструктурирани тип пројекта. Полуструктурирани тип пројекта подразумева ограничен избор тема које ученицима предлажу учитељи. Како од избора ученика зависи које теме ће бити реализоване, није могуће саставити прецизан годишњи план. Међутим, могуће је планирати које ће теме бити предложене ученицима. Пример тема које се могу понудити ученицима:

- Моја школа; Шта у кући вреба, увек треба знати; Чувамо нашу околину; Мени треба здрава храна,
- У потрази за Змајом; Лепо понашање; Исти, а различити; Чаробни кутак наше учионице,
- Од сликовнице до енциклопедије; Лице науке; Трошим, али паметно; Знањем против поплава,
- Мислим на ваздух; Игра је најважнији дечји посао; Волонтер сам, тим се дичим,
- Шта у кући вреба увек треба знати; Распевана дружина; Распевана фарма; Дигитални свет,
- Шетам, гледам, стварам; Лепо мисли, лепо пиши; Друштвене игре некад могу и сада
- Те зелена биљке; Разне кесе свуда расуте много ме љуте; Дошао нам мај на чај,
- Од њиве до трпезе; Штедимовише вредимо; Прича једног креденца; Еколошка патрола,
- Хербаријум, лична карта биљака; Дечји водич кроз моје место; Ускршњи обичаји у мом месту,
- Водич кроз четири годишња доба у мом месту; Прича једне добре роде; Или грми, ил се земља тресе,

- Чаробни кишобран; Слово по слово причица; На путу око света; Игре без границе; Квизоманија...

Кроз пројектну наставу треба започети са развијењем основа дигиталне писмености са циљем да ученик буде у стању да:

- правилно укључи рачунар, покрене програм за цртање, користи одговарајуће алатке овог програма, сачува свој цртеж и искључи рачунар;
- користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ наставника;
- правилно седи при раду за рачунаром;
- зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја.

Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. То се може постићи представом, изложбом, прављење брошура, прављење макета, текст у новинама...

Пројектном наставом тачније њеном сврхом и њеним најважнијим исходима треба да буду упознати и родитељи/старатељи ученика.

4.2 Допунска настава

Српски језик – 1. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
Почетно читање и писање	-припрема за читање и писање, почетно читање и писање -разумевање прочитаног, -изговарање и писање гласова (ђ, ћ, ч, ц, љ, ј, р)	-монолошка -демонстративна -текстуална -дијалoшка -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-именује и чита слова, -прави речи од слова, -прави од речи реченице, -чита текстове са разумевањем прочитаног (штампаним и писаним словима ћирилице) -вежба у изговору и писању гласова (ђ, ћ, ч, ц, љ, ј, р) -пише по диктату	-правилно изговарати гласове -правилно интонирати реченицу -записује правилно дата слова, дате речи и реченице (штампаним и писаним словима ћирилице) -раузме прочитано -изговара и записује правилно гласове (ђ, ћ, ч, ц, љ, ј, р)

ЈЕЗИК (Граматика)	-реченица; реч; глас и слово - препознавање -разликовање реченице (обавештајна, упитна и узвична)	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише- координира -наводи на повезивање и примену знања	-препознаје слова, речи, реченице -игра се мењајући гласове у речима, -препозна обавештајну, упитну и узвичну реченицу	-правилно изговарати гласове, речи и реченице -зна да напише обавештајну, упитну и увичну реченицу
ЈЕЗИК (Правопис)	-употреба великог слова на почетку реченице -употреба великог слова у писању личних имена и презимена, насеља, улица, назив школе	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише- координира -наводи на повезивање и примену знања	-започиње реченицу велики словом -пише лична имена и презимена, једночлана имена насеља, имена улица и назив школе	-правилно употребљавати велико слово на почетку реченице у писању имена и презимена, имена једночланих назива, имена улица и назив школе

Српски језик – 2. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
Језичка култура	-Припрема за читање и писање, штампаним и писаним словима латинице	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-фронтални -индивидуални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем	-именује и чита слова латинице (штампаним и писаним словима)	-правилно именује и записује слова латинице (штампаним и писаним словима)

	-разумевање прочитаног -писмено изражавање (описивање, препричавање)			-подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-пише по диктату штампаним и писаним словима латинице	-записује правилно дате речи и реченице (штампаним и писаним словима латинице) -раузме прочитано -писмено се изражава (описивање, препричавање)
ЈЕЗИК (Граматика)	-самогласници и сугласници -именице (властите и заједничке), род и број именица -глаголи, глаголска времена -реченице по значењу и облику -придеви (описни) -бројеви (основни и редни)	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-фронтални -индивидуални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координ. -наводи на повезивање и примену знања	-именује самогласнике и сугласнике -именује именице, глаголе, придеве и бројеве -из реченице издвоји именице (властите и заједничке), глаголе, придеве (описни) и бројеве (описне и редне), -одреди глаголска времена -одреди реченицу по значењу и облику -одреди род и број именица	-именовати самогласнике и сугласнике -препознати именице, глаголе, придеве и бројеве -из реченице издвојити именице (властите и заједничке), глаголе, придеве (описни) и бројеве (описне и редне), -одредити глаголска времена -одредити реченицу по значењу и облику -одредити род и број именица
ЈЕЗИК (Правопис)	-употреба великог слова у писању имена држава, градова, села	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска	-фронтални -индивидуални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише	-пише имена држава, градова и села	-правилно употребљава велико слово у писању

	-писање речце ЛИ и НЕ -скраћенице -писање две тачке, тачке и запете -писање датума и римских бројева	-писаних радова		-поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира -мотивише -координ. -наводи на повезивање и примену знања	-пише правилно речце ЛИ и НЕ -пише скраћенице -правилно употребљава две тачке, тачку и запету -пише датуме и римске бројева	имена држава, градова и села -правилно записује речце ЛИ и НЕ -правилно записује скраћенице -зна да употреби две тачке, тачку и зарез -зна да правилно запише датум и римске бројеве
--	---	-----------------	--	--	--	--

Српски језик – 3. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ЈЕЗИК (Грамматика)	-именице (градивне и збирне), -придеви (присвојни и градивни), -род и број придева, -заменице, -глаголи (лице и број), -управни говор (1. и 2. модел), -неуправни говор	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-фронтални -индивидуални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-из реченица издваја именице (градивне и збирне), придеве (присвојне и градивне), заменице, -одређује лице и број глагола и род и број придева, -пише управни говор у првом и другом моделу, -претвара реченицу из управни у неуправни говор	- препознаје именице (градивне и збирне), придеве (присвојне и градивне) и заменице у реченици, -одреди лице и број глагола, -одреди род и број придева, -правилно записује први и други модел управног говора, -правилно записује реченицу у неуправном говору

ЈЕЗИК (Правопис)	-употреба великог слова у писању имена народа, вишечланих географскиј назива (планина, река, језера, мора), празника, наслова књига и часописа, -правилно записивање присвојних придева, речце НЕ уз именице и придеве и наводника, -скраћенице (за масу, време, запремину и дужину)	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-фронтални -индивидуални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-пише велико слово при записивању имена народа, планина, река, језера, мора, празника, наслова књига и часописа, -пише правилно присвојне придеве, речцу НЕ уз именице и придеве, -записује скраћенице за масу, време, запремину и дужину	-правилно употребљава велико слово у писању имена народа, планина, језера, река, мора, празника, наслова, књига и часописа, -пише правилно присвојне придеве, речцу НЕ уз именице и придеве, -пише правилно скраћенице (за масу, време, запремину и дужину)
Језичка култура	Основни облици усменог и писменог изражавања препричавање, причање, извештавање, описивање, усмена и писмена вежбања.	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-фронтални -индивидуални	-усмерава, наводи, ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	- слушање - посматрање - учествује у причању - пише састав	- споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; - извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности

Српски језик – 4. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
ЈЕЗИК (Граматика)	-променљиве и непроменљиве речи, -реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, атрибут, објекат и прилошке одредбе) -управни говор (3. модел)	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише- координира -наводи на повезивање и примену знања	-слуша -пише -тражи -одређује -записује	- у реченици зна да пронађе речеиничне чланове (субјекат, предикат, атрибут и прилошке одредбе) - зна да напише реченицу у управном говору 3. модел
ЈЕЗИК (Правопис)	-велико слово у писању имена становника држава и насеља, уметничких дела, назив улица и тргова, институција, предузећа, установа, манифестација, историјских догађаја -писање предлога СА уз заменице, -вишечлани бројеви	-монологска -демонстративна -текстуална -дијалогска -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише- координира -наводи на повезивање и примену знања	-пише -тражи -чита -исправљава	-правилно употребљава велико слово при записивању имена становника држава и насеља, уметничких дела, назив улица и тргова, институција, предузећа, установа, манифестација, историјских догађаја -правилно записује предлог СА уз заменице,

Језичка култура	-препричавање -причање -описивање -извештавање -усмена и писмена вежбања -припрема за писање писаних састава	-монолошка -демонстративна -текстуална -дијалозна -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише- координира -наводи на повезивање и примену знања	-посматрање -упоређивање слика -учествује у разговору -описује на основу онога што је видео, осетио, доживео -пише краћи састав	-развијање смисла и способности за правилно и течно усмено и писмено изражавање; богаћење речника
----------------------------	--	---	-----------------------------	--	--	--

Математика– 1. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ГЕОМЕТРИ ЈА	Просторне релације Величина предмета и бића Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао Права, крива и изломљена линија Затворена и отворена линија Тачка и линија Дуж	- монолошка -демонстративна -дијалозна -илустративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-посматра -уочава -именује -разликује	-оријентисати се у простору користећи одреднице горе, доле, изнад, испод, лево, десно... -разликовати и именовати геометријска тела и фигуре -одређивати положај предмета -разликовати и именовати тачку, дуж и линију -умети да их нацрта

						-упоређивати по облику и дужини
БРОЈЕВИ ДО 100	<p>Бројање, писање и читање бројева</p> <p>Приказивање бројева на бројевној правој</p> <p>Упорјеђивање бројева</p> <p>Редни бројеви</p> <p>Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој</p> <p>Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој</p> <p>Својства сабирања</p> <p>Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом</p> <p>Динар, кованице и новчанице до 100 динара</p>	<p>- монолошка</p> <p>-демонстративна</p> <p>-дијалогска</p> <p>-илустративна</p> <p>-писаних радова</p> <p>-практични рад</p>	<p>-индивидуални</p> <p>-фронтални</p>	<p>-усмерава</p> <p>-наводи</p> <p>-ствара ситуацију</p> <p>-сугерише</p> <p>-поставља проблем</p> <p>-подстиче</p> <p>-дискутује</p> <p>-анализира</p> <p>-мотивише</p> <p>-координира</p> <p>-наводи на повезивање и примену знања</p> <p>-подстиче на логично мишљење</p> <p>-развија кооперативност</p>	<p>-посматра</p> <p>-групише</p> <p>-пребројава</p> <p>-броји</p> <p>-сређује по редоследу</p>	<p>-користити математичке термине: скуп, елемент</p> <p>-уочити једноставне правилности</p> <p>-читати, писати и упоређивати бројеве од 0 до 100</p> <p>-савладати сабирање и одузимање до 100</p> <p>-одређује непознати број</p> <p>-препознаје и именује новчанице до 100</p>
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење дужине нестандартним јединицама мере</p>	<p>- монолошка</p> <p>-демонстративна</p> <p>-дијалогска</p> <p>-илустративна</p> <p>-писаних радова</p> <p>-практични рад</p>	<p>-индивидуални</p> <p>-фронтални</p>	<p>-усмерава, сугерише</p> <p>-поставља проблем</p> <p>-подстиче, дискутује</p> <p>-анализира, мотивише</p> <p>-наводи на повезивање и примену знања</p> <p>-подстиче на логично мишљење</p>	<p>-упоређује</p> <p>-мери и процењује</p>	<p>-мерити дужину: стопом, кораком, лактом, педљом и дужина квадрата квадратне мреже</p>

Математика – 2. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БОЈЕВИ ДО 100	<p>Сабирање и одузимање са преласком</p> <p>Замена места и здруживање сабирака</p> <p>Веза сабирања и одузимања</p> <p>Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање)</p> <p>Римске цифре I, V, X, L, C</p> <p>Множење и дељење (таблично)</p> <p>Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник</p> <p>Замена места и здруживање чинилаца</p> <p>Редослед рачунских операција</p> <p>Множење и дељење збира и разлике бројем</p> <p>Веза множења и дељења</p> <p>Једначине са једном операцијом (множење или дељење)</p> <p>Бројевни изрази Формирање израза на основу реалистичних ситуација</p>	<p>-монолошка</p> <p>-демонстративна</p> <p>-дијалогска</p> <p>-илустративна</p> <p>-писаних радова</p> <p>-практични рад</p>	<p>-фронтални</p> <p>-индивидуални</p>	<p>-усмерава</p> <p>-наводи</p> <p>-ствара ситуацију</p> <p>-сугерише</p> <p>-поставља проблем</p> <p>-подстиче</p> <p>-анализира</p> <p>-мотивише</p> <p>-координира</p> <p>-наводи на повезивање и примену знања</p> <p>-подстиче на логично мишљење</p> <p>-развија кооперативност</p>	<p>-сабирање и одузимање до 100</p> <p>-множење и дељење</p> <p>-примењивање стечених знања</p> <p>-решавање проблема</p> <p>-запажање</p> <p>-уочавање</p>	<p>-зна да сабира и одузима до 100</p> <p>-зна да множи и дели</p> <p>-зна да напише и прочита римске бројеве</p> <p>-зна да напише и прочита разломак</p>

	Разломци облика , $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање					
ГЕОМЕТРИЈА	Дуж, права и полуправа Тачка и права Отворена и затворена изломљена линија Графичко надовезивање дужи Дужина изломљене линије Обим геометријских фигура без употребе формула Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи Симетричне фигуре Подударност фигура (интуитивно)	- монолошка -демонстративна -дијаложка -илустративна -писаних радова -практични рад	-фронтални -индивидуални	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-посматра -уочава -именује -упоређује -разликује -примењује стечено знање	-зна да нацрта праву, полуправу и дуж, -зна графички да надовеже дужи, -зна да нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm) Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)	- монолошка -демонстративна -дијаложка -илустративна -писаних радова -практични рад	-фронтални -индивидуални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира, наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-упоређује -мери -прави -примењује стечено знање	-зна да именује и напише јединице мере за дужину и време

Математика – 3. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БРОЈЕВИ ДО 1000	Бројеви прве хиљаде Сабирање и одузимање Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка Зависност резултата од промене компонената једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a * x = b$ Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$ Римске цифре D, M. Разломци облика $\frac{m}{n}$ Упоредивање разломака са једнаким именицима Децимални запис броја са једном децималом	- монолошка -демонстративна -дијалогска -илустративна -писаних радова -практични рад	- индивидуални - фронтални	-усмерава , наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-посматра -уочава -именује -упоређује -разликује -сабира и одузима -множи и дели	-чита, пише и упоређује бројеве до 1000, -множи и дели, -решава једначине и неједначине -записује, чита и упоређује разломке, -записује, чита и упоређује римске бројеве
ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу) Угао, врсте углова Троугао, врсте троуглова Кружница и круг Правоугаоник и квадрат Обим троугла, квадрата и правоугаоника	- монолошка -демонстративна -дијалогска -илустративна -писаних радова -практични рад	- индивидуални - фронтални	-усмерава -наводи , ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче , дискутује -анализира , мотивише -координира	- посматра - уочава - именује - упоређује - разликује	-одређује у ком су положају две праве, -црта круг, -кружницу, углове, правних и нормалних пава, геометриске фигуре,

	Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира Конструкције троугла и кружнице Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи			-наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење		-зна да именује врсте углова, -одређује обим троугла, правоугаоника и квадрата
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење масе (kg, g, t) Мерење времена (деценија, век, секунд) Мерење дужине (mm, km) Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl) Мерење површине геометријских фигура задатом мером	- монолошка -демонстративна -дијалогска -илустративна -писаних радова -практични рад	- индивидуални - фронтални	-усмерава ,наводи ,ствара ситуацију -сугерише , поставља проблем -подстиче, дискутује -нализира,мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	- посматра - уочава - именује - упоређује - разликује -црта -рачуна	-зна да напише, упореди и прочита мерне јединице за масу, време, дужину, запремину, -зна да израчуна површину дате геометријске фигуре

Математика – 4. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БРОЈЕВИ ДО 1000	Скуп природних бројева са нулом Декадни систем записивања бројева Месна вредност цифре	- монолошка -демонстративна -дијалогска -илустративна -писаних радова -практични рад	-индивидуални -фронтални	-усмерава -наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање	-сабира,одузима, множи и дели, -упоређује -запажа -уочава	-примењује својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачун олакшица

	<p>Својства скупа природних бројева</p> <p>Сабирање и одузимање (писмени поступак)</p> <p>Множење и дељење (писмени поступак)</p> <p>Својства рачунских операција (изражена формулама)</p> <p>Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом)</p> <p>Једначине и неједначине у скупу \mathbb{N}_0</p> <p>Разломци облика $(m, n \leq 10)$</p> <p>Упоредивање разломака са једнаким бројиоцима</p> <p>Једнакост разломака</p> <p>Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима</p> <p>Децимални запис броја са две децимале</p> <p>Сабирање и одузимање децималних бројева</p>			<p>- дискутује</p> <p>- анализира</p> <p>- мотивише</p> <p>- координира</p> <p>- наводи на повезивање и примену знања</p> <p>- подстиче на логично мишљење</p> <p>- развија кооперативност</p>		<p>- зна да чита, саставља и израчунава вредност израза са више операција</p> <p>- зна да решава задатке помоћу једначина и неједначина</p> <p>- зна да сабира и одузима разломке са истим имениоцима</p> <p>- зна да упоређује разломке</p> <p>- зна да сабира и одузима декадним бројевима</p>
ГЕОМЕТРИ ЈА	<p>Квадар</p> <p>Коцка</p>	<p>- монолошка</p> <p>- демонстративна</p> <p>- дијалогска</p> <p>- илустративна</p> <p>- практични рад</p>	<p>- индивидуални</p> <p>- фронтални</p>	<p>- усмерава, наводи</p> <p>- ствара проблемску ситуацију</p> <p>- сугерише, подстицање</p> <p>- дискутује</p>	<p>- упоређује</p> <p>- прави моделе</p> <p>- црта</p>	<p>- зна да именује и да нацрта квадар и коцку</p>

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине (m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 , km^2 , ha , a)	- монолошка -демонстративна -дијалoшка -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава -наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује -анализира -мотивише	-упоређује -мери -записује -рачуна	-зна да напише, именује и упореди мерне јединице за површину и запремину -зна да израчуна површину квадрата, правоугаоника, квадрата и коцке -зна да израчуна запремину квадрата и коцке
	Површина квадрата и правоугаоника Површина квадрата и коцке Мерење запреmine (m^3 , dm^3 , cm^3 , mm^3) Запремина квадрата и коцке	-писаних радова -практични рад				

4.3. Додатна настава

Математика – 3. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БРОЈЕВИ ДО 1000	Бројеви прве хиљаде Сабирање и одузимање Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка Зависност резултата од промене компонената једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a * x = b$ Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$	-демонстративна -монолошка -дијалoшка -писаних радова -истраживачка -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује, анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-решава -запажа -уочава -упоређује	- консултације - тестови - такмичења

	Римске цифре D, M. Разломци облика $\frac{m}{n}$ Упоредивање разломака са једнаким именицима Децимални запис броја са једном децималом			-подстиче на логично мишљење -развија кооперативност		
ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу) Угао, врсте углова Троугао, врсте троуглова Кружница и круг Правоугаоник и квадрат Обим троугла, квадрата и правоугаоника Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира Конструкције троугла и кружнице Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи	-монологска -дијалогска -демонстративна -писаних радова -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстицање -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење	-упоређује -мерери -решава -црта	-консултације -тестови -такмичења
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење масе (kg, g, t) Мерење времена (деценија, век, секунд) Мерење дужине (mm, km) Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl) Мерење површине геометријских фигура задатом мером	-демонстративна -монологска -дијалогска -писаних радова -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише,поставља проблем, подстицање -дискутује, анализира, мотивише -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење	-посматра -уочава -именује -упоређује -разликује	-консултације -тестови -такмичења

Математика – 4. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БРОЈЕВИ ДО 1000	Скуп природних бројева са нулом Декадни систем записивања бројева Месна вредност цифре Својства скупа природних бројева Сабирање и одузимање (писмени поступак) Множење и дељење (писмени поступак) Својства рачунских операција (изражена формулама) Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом) Једначине и неједначине у скупу \mathbb{N}_0 Разломци облика $(m, n \leq 10)$ Упоредивање разломака са једнаким бројоцима Једнакост разломака Сабирање и одузимање разломака са једнаким именицима Децимални запис броја са две децимале Сабирање и одузимање децималних бројева	-монолошка -дијалогска -демонстративна -писаних радова -илустративна -игра -хеуристичка	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-меморисање -примењивање стечених знања -запажање -уочавање -решавање проблема -анализа и синтеза	- консултације - тестови - такмичења

ГЕОМЕТРИЈА	Квадар, Коцка	-експериментал. -демонстративна -игра -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-упоређивање -мерење -прављење модела -примена стечених знања -посматрање	- консултације - тестови - такмичења
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине (m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 , km^2 , ha , a) Површина квадрата и правоугаоника Површина квадра и коцке Мерење запремине (m^3 , dm^3 , cm^3 , mm^3) Запремина квадра и коцке	-експериментал. -демонстративна -игра -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-упоређивање -мерење -рачунање -примена стечених знања	- консултације - тестови - такмичења

4.4 Ваннаставне активности

Од I до IV разреда:

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
ПЕШАЧКИ ИЗЛЕТИ рекреативно – сазнајног карактера	ПЕШАЧКИ ИЗЛЕТИ рекреативно – сазнајног карактера	-излагања -дијалогска -очигледности -практичних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-шетање -уочавање -учење -препознавање -прикупљање биљака, гранчица, каменчића -прављење хербаријума	-развијање правилног односа према природи и њеном очувању -развијање спретности и кондиције у природи -стицање нових знања -примена стечених знања на очигледним, природним објектима -боравак на чистом ваздуху ради очувања здравља
КУЛТУРНО – ЗАБАВНЕ АКТИВНОСТИ	КУЛТУРНО – ЗАБАВНЕ АКТИВНОСТИ	-демонстративна -експериментална -практичних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира	-играње -певање -креирање маски и фризура -имитирање -такмичење у знању, умењу и вештинама	-неговање лепоте и задовољства у дружењу -развијање такмичарског духа -подстицање оригиналности и креативности -препознавање склоности ученика и карактеристичних особина
ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ	ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ	-монолошка -дијалогска	-индивидуални -фронтални	--усмерава, наводи -ствара ситуацију	-црта -прави	-развијање емпатије

		-игровне активности -практични рад	-рад у пару -групни	-сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира	-пише -прикупља -дарива	-разумевање туђег бола -развијање осећаја припадности заједнице -стварање односа поштовања према старијим и немоћним људима
СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	-монолошка -дијалозна -игровне активности	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира	-трчи -скаче -игра	-развијање издржљивости -развијање такмичарског духа -поштовање правила игре

5. ПЛАН ТРАНЗИЦИЈЕ

Циљ и сврха плана транзиције је подршка ученику и породици при преласку са једног нивоа образовања у други ниво образовања. Прелазак детета на виши ниво образовања помиње се у Закону о основама система образовања и васпитања, као ситуација у којој посебну пажњу треба посветити томе да се осигура остваривање основних принципа образовно-васпитног система.

Група активности	Активности	Циљ групе активности	Носиоци и учесници	Динамика	Исходи (навести кључне исходе)
1.Активности усмерене на ученика и породицу	1.1. Индивидуални рад са дететом, ПП службе – саветодавни разговори, редукација анксиозности, страха, план учења, методе учења и сл	Оснаживање ученика за предстојећу промену.	Учитељица, одељ. старешина, стручна служба.	Септембар и током године	Ученици растерећени долазе у школу и прихватају сарадњу са различитим наставницима
	1.2. Разговор са родитељима о важним променама у понашању детета.	Добијање важних информација ради	Одељењски старешина, стручна	Септембар	Одељењски старешина и стручна служба поседују

		правилног поступања према детету.	служба-		битне информације
	1.3. Достављање родитељима распореда консултација са предметним наставницима	Планирање разговора са наставницима.	Одељењски старешина,	Септембар	Родитељи имају распоред консултација
2.Активности усмерене на одељење	2.1. Предметни наставници реализују часове у одељењима четвртог разреда	Упознавање ученика са наставницима који ће им предавати у 5. разреду	Учитељица и предметни наставници	Током године	Ученици су упознали наставнике
	2.2.Разговор о разликама између разредне и предметне наставе.	Упознавање свих ученика са разликама између разредне и предметне наставе.	Учитељица, стручна служба, будући одељењски старешина.	Мај	Ученици имају свест о разлици између разредне и предметне наставе
3.Активности у установи	3.1. Саветодавно инструктивни рад са свим наставницима који предају ученицима ради боље припреме наставника за прихватање ученика	Упознавање наставника са образовним могућностима детета.	Учитељица, стручна служба, будући одељењски старешина.	Мај-јун-август	Наставници су упознати и спремни за планирање садржаја рада за ученицима.
	3.2. Заједнички састанак ОВ 5.разреда (наставници који ће предавати ученику) са учитељицом која је учила ученика и наставницом енглеског језика		Учитељица, стручна служба, одељењски старешина.	Август-септембар	
	3.3. Израда, по потреби, прилагођеног-измењеног распореда часова	Праћење образовних потреба и дететовог дневног ритма.	Одељењски старешина, родитељи ученика, стручна служба по потреби учитељица.	Септембар	Утврђен је распоред часова који у потпуности прати дететов дневни ритам.
4.Активности усмерена на институције у локалној заједници	4.1. Интерресорна комисија, по потреби.	Обезбеђивање ЛП за наредну школску годину. Сарадња са ИРК и ученика.	Учитељи 4. разреда, будући одељењски старешина, стручна служба, директор школе.	Април,јун, август-октобар	Ученик има ЛП у петом разреду. Остварује се подршке која му је потребна.

6. ПРОГРАМ „ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ“

Програм „Покренимо нашу децу“ је намењен ученицима основне школе од првог до четвртог разреда. Вежбе је за те потребе осмислио Српски савез професора физичког васпитања и спорта. Циљ овог програма је повећана физичка активност деце, као и утицање на правилно држање тела и развој моторичких способности ученика.

Вежбање се састоји из 3 модела и то су:

1. Вежбе у учионици – „Веселе столице“ , „Причам ти причу“ , „Здрава стопалца“ , „Разиграна палица“
2. Вежбе уз музику – „Музичка гимнастика“ , „Плеши и заледи се“
3. Вежбе на отвореном простору – „Јесење, зимске и пролећне игарије“

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време Реализације
Петнаестоминутно вежбање	За време часа или одмора	учитељи	Свакодневно Учионица или школско двориште

7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљ програма је развијање креативних капацитета ученика, промоција и афирмација ученичких и школских постигнућа.

Задаци:

- развијања креативности ученика;
- пружање могућности свим ученицима да покажу склоности и учествују у појединим културним активностима
- увођење ученика у разне области културног живота;
- пружања могућности ученицима да доживљавају културне вредности;
- навикавања ученика да на културан и организован начин проводе слободно време;

У области културне и јавне делатности школе биће организоване приредбе и то: поводом Дана школе, Дана Светог Саве, пријема нових првака, поводом завршетка школе ученика VIII разреда, као и свечана академија ревијалног карактера за грађане Чачка. Програме за приредбе поводом пријема нових првака припремиће млађи разреди. Носиоци активности су руководиоци актива учитеља. План, припрему и организацију осталих приредби вршиће Комисија за културну и јавну делатност.

У току године биће организоване најмање две ликовне изложбе. Задужени су наставници ликовне културе.

Хор старијих разреда учествоваће на одговарајућим јавним наступима поводом Дана школе и значајним јубилејима везаним за друштвену средину.

У марту месецу биће организована традиционална презентација школе радионичког карактера под називом „Школа по мери првака“ за будуће прваке. Радионице воде професори разредне и предметне наставе, а присуствују предшколци и њихови родитељи.

У току школске године биће организоване две продајне изложбе честитки ученика ове школе и то за Нову годину и Осми март.

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време реализације
1. Пријем првака	приредба	Стручно веће учитеља 2. разреда	1. септембар хол школе
2. Дан школе	Приредба изложба	Стручно веће наставника музичке културе, ликовне културе и српског језика	7. новембар Хол школе
3. Промоција школског листа „Вуковац“	Приредба Изложба промоција	Стручно веће наставника музичке културе, ликовне културе, српског језика, уредник листа и ђачка редакција Стручно веће учитеља	Новембар Хол школе
4. Израда, изложба и продаја новогодишњих честитки у хуманитарне сврхе	изложба	Стручно веће учитеља и наставника ликовне културе	Децембар Хол школе
5. Новогодишњи маскенбал за ученике од 1. до 4. разреда	Игранка Ривија маски	Стручно веће учитеља	Децембар Хол школе
6. Прослава Светог Саве	приредба	Стручно веће наставника музичке културе, ликовне културе, српског језика, верске наставе Стручно веће учитеља	27. јануар Хол школе

7. Израда, изложба и продаја честитки за Дан жена (хуманитарна изложба)	изложба	Стручно веће учитеља и наставника ликовне културе	Март Хол школе
8. Књижевне вечери	приредба	Стручно веће наставника ликовне културе, музичке културе, српског језика	Хол школе
9. Школа по мери првака	радионице	Стручно веће учитеља, наставника природних наука, наставника физичког васпитања, стручна служба	Март Учионице, школско двориште, куиња
10. Свечана додела годишњих диплома	приредба	Стручно веће наставника ликовне културе, музичке културе и српског језика	Јун Хол школе
11. Додела Вукових диплома	приредба	Стручно веће наставника српског језика, ликовне и музичке културе Стручно веће учитеља 4. разреда	Јун Хол школе
12. Хуманитарне игранке	игранке	Стручно веће учитеља и разредне старешине	Фебруар Хол школе
13. Културне и спортске активности поводом Дечје недеље	Спортеке активности Радионице Изложбе...	Стручно веће учитеља и наставника физичког васпитања	Октобар Школа, град
14. Смотра школског позоришта	Позоришне представе	Стручно веће српског језика	Март Хол школе
15. Одељењске приредбе и изложбе поводом пригодних датума	Приредбе изложбе	Стручно веће учитеља	Хол школе Учионице
16. Прилози на медијима и сајту о активностима школе	Извештаји, прилози, чланци	Стручна служба Учитељи Предметни наставници	Школа, током године

8. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Циљ програма школског спорта и спортских активности је развијање физичких способности, спортско техничко образовање и повезивање физичког и здравственог васпитања са животом и радом.

Задаци програма су:

- -Стимулисање телесног развоја повећањем снаге мишића и даљем развоју способности;
- -Развијање примарног биомоторички мотива израженог у потребу за кретањем, игром, борбом
- -Утицање на развој моторичких способности, а посебно на развој брзине, координације, гipкости и експлозивне снаге;
- -Развијање зглобно мишићне (кинетичке) осетљивости које се манифестују свесним и самосталним, управљањем, својим кретањем;
- -Повезивати моторичке задатке у целину, али без стварања крутих моторичких аутоматизма;
- -Задовољавати потребе за афирмацијом, али и сузбијати тенденције процењивања властитих способности услед-недовољно развијене самокритичности ученика и ученица;
- -Задовољавати потребе ученика и ученица за групном идентификацијом која у знатној мери убрзава процес социјализације личности;
- -Развијати способности за посматрање, доживљавање и стварање естетских вредности (лепота кретања, лепота спорске игре и лепота природе);
- -Уводити ученике у организован систем припрема за игре, сусрете и манифестације;

Уместо спортских активности Министарство спорта и омладине увело је трећи час физичког васпитања као обавезни који ће бити посвећен спортовима за које се изјасне ученици.

Активности	Носиоци активности	Учесници	Временски оквир
Крос РТС	Такмичење у трчању свих узраста	Министарство просвете, школа, СЦМ (спортски центар Младост), ученици.	Септембар
Спортске активности у оквиру спортске недеље	Турнири, посете "стази здравља"	учитељи, ученици. професори физ. васпитања, ученици.	Октобар
Недеља спорта	Такмичење у спортовима	школа, СЦМ, ученици	прво полугодиште

Јесењи крос	Такмичење у трчању свих узраста	школа, ученици, проф. физ, васпитања	Октобар
Спортске активности за дан школе	Турнири	проф. физ. васпитања	Новембар
Пешачење’’Овчар и Каблар’’ (излет са пешачењем)	пешачење	учитељи, наставници и ученици	Новембар
Такмичење у спортовима: -стони тенис -рукомет -одбојка -мали фудбал -кошарка -стрелаштво -атлетика	турнир турнир турнир турнир турнир турнир турнир	Спортски центар Младост	Октобар децембар фебруар март
Клизање	проф.фитичког васпитања	Спортски центар Младост Школа	новембар-фебруар
Бициклијада - Јавни час физичког и здравственог васпитања	вожња градом час физичког и здравственог васпитања	проф. физ. васпитања, сви ученици	Мај
Пролећни крос	трчање ученика свих узраста	ученици, наставници, школа, сви ученици	Пролеће
Лига-атлетика	Митинг	СЦМ, школа, сви ученици	Мај
Пецање	такмичење у пецању	Нестле, Атлетски савез	Пролеће
Секције	обука спортова кроз додатне часове	наставници, ученици	током године
Активан одмор	вежбање на 2. одмору	наставници, ученици	током године

9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Циљ програма

Стварање безбедног окружења, неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Задаци:

- обучавање ученика за развијање социјалних вештина и ненасилног решавања конфликта у оквиру редовне наставе и ваннаставних активности,
- стална комуникација са родитељима, институцијама, и локалном заједницом на отклањању ризика за појаву насиља,
- развијање и примена процедура поступања у случајевима насиља,
- примена правила понашања,
- превентивни рад са ученицима,
- рад Тима за превенцију насиља
- унапређивање рада унутрашње и спољашње заштитне мреже.
- стално стручно усавршавање наставника

Сврха Посебног протокла

Уређују се интерни поступци унутар система и појединачних установа;

Разрађује се интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;

Оквир је за превентивне активности и води ка унапређењу стандарда за заштиту деце/ученика;

Намењен је деци, свим запосленим у образовно-васпитним установама, родитељима и другим релевантним појединцима и институцијама које су укључене у превенцију и решавање проблема насиља.

Законски оквир

Основе за успостављање процедура за реаговање у установама образовања и васпитања које се односе на злостављање деце/ученика од стране запослених у установи постављене су Законом о основама система образовања и васпитања (члан 44,45 и 46) и Законом о раду;

Директор је одговоран за поштовање законитости рада установе и предузимање мера у складу са Законом (члан 61. и члан 62., став 2., тачка 12.). Документа и закони на којима се заснива израда Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Протокола):

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ” – додатак: Међународни уговори, број 15/90 и „Службени лист СРЈ” – додатак: Међународни уговори, број 4/96 и 2/97) – према овом Закону и Уговору држава се

обавезала да преузме мере за спречавање насиља у породици, институцијама и широј друштвеној средини и да обезбеди заштиту детета од:

- физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања (члан 19);
- свих облика сексуалног злостављања и искоришћавања (члан 34);
- отмице и трговине децом (члан 35);
- свих других облика искоришћавања (експлоатације) штетних по било који вид дететове добробити (члан 36);
- нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања (члан 37);
- да држава обезбеди мере подршке за физички и психички опоравак детета жртве насиља и његову социјалну реинтеграцију (члан 39).
- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС” бр. 72/09, 52/11, 55/13), дефинисао је да се права детета и ученика остварују у складу са потврђеним међународним уговорима, и да је установа дужна да обезбеди њихово остваривање (члан 95);
- Национални план акције за децу – стратешки документ којим је Влада дефинисала општу политику земље према деци, за период до 2015. године. (усвојен фебруара 2004. године);
- Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, усвојен од Владе Републике Србије августа 2005. године.

Сви облици насиља, злостављања, злоупотреба и занемаривања деце, којима се угрожава или нарушава физички, психички и морални интегритет личности детета, представљају повреду једног од основних права детета: право на живот, опстанак и развој, што је дефинисано у Конвенцији Уједињених нација о правима детета. Конвенција је послужила као основ за међународне уговоре, документе и стратегије, које је потписала и донела и наша држава.

Значење појмова (насиље, злостављање и занемаривање)

Општим протоколом дефинисани су појмови злостављање и занемаривање.

Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког и/или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ. (Дефиниција је усвојена на Консултацији о спречавању злоупотреба деце у Светској здравственој организацији у Женеви, 1999. године, Општи протокол.)

У складу са наведеним документима и законским основама, у Протоколу ће се користити појам насиље, који ће подразумевати различите врсте и облике насилног понашања, злостављања, занемаривања, злоупотребе и искоришћавања.

Насиље се овде дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства деце/ученика.

Насиље може имати следеће форме:

1. Физичко насиље се односи на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета/ученика.

Примери физичког насиља су: ударање, шутирање, гурање, шамарање, чупање, давлeње, бацање, гађање, напад оружјем, тровање, паљење, посипање врућом водом, ускраћивање хране, сна и сл.

2. Емоционално/психолошко насиље односи се на оно понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета/ученика.

Односи се и на ситуације у којима се пропушта обезбеђивање прикладне и подржавајуће средине за здрав емоционални и социјални развој у складу са потенцијалима детета/ученика. Емоционално насиље и злостављање обухвата поступке којима се врши:

омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмевање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, манипулисање, претња, застрашивање, ограничавање кретања деце/ученика, као и други облици непријатељског понашања.

3. Социјално насиље представља искључивање из групе и дискриминацију.

Односи се на следеће облике понашања: одвајање детета/ученика од других на основу различитости, довођење у позицију неравноправности и неједнакости, изолацију, недружење, игнорисање и неприхватање по било ком основу.

4. Сексуално насиље и злоупотреба деце/ученика подразумева њихово укључивање у сексуалну активност коју она не схватају у потпуности, за коју нису развојно дорасла (не прихватају је, нису у стању да се са њом сагласе) и која има за циљ да пружи уживање или задовољи потребе друге особе.

Сексуалним насиљем сматра се: сексуално узнемиравање - ласцивно коментарисање, етикетирање, ширење прича, додиривање, упућивање порука, фотографисање, телефонски позиви и сл.; навођење или приморавање детета/ученика на учешће у сексуалним активностима, било да се ради о контактним (сексуални однос, сексуално додиривање и сл.) или неконтактним активностима (излагање погледу, егзибиционизам и сл.); коришћење деце/ученика за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

5. Насиље коришћењем информационих технологија (електронско насиље): поруке послате електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме и сл.

6. Злоупотреба деце/ученика представља све што појединци и институције чине или не чине, а што директно утиче или индиректно шкоди деци/ученицима или им смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи их у немоћан, неравноправан и зависан положај у односу на појединце и установу.

7. Занемаривање и немарно поступање представљају случајеве пропуштања установе или појединца да обезбеде услове за правилан развој детета/ученика у свим областима, што, у противном, може нарушити његово здравље, физички, ментални, духовни, морални и друштвени развој.

8. Занемаривање представља и пропуст родитеља, усвојоца или стараоца, односно друге особе која је преузела одговорност или обавезу да негује дете да обезбеди услове за развој по питању: здравља, образовања, емоционалног развоја, исхране, смештаја и безбедних животних услова у оквиру разумно расположивих средстава породице или пружаоца неге, што изазива, или може, са великом вероватноћом, нарушити здравље детета или физички, ментални, духовни, морални и његов социјални развој. Ово обухвата и пропусте у обављању правилног надзора и заштите детета од повређивања у оноликој мери у којој је то изводљиво.

9. Експлоатација деце/ученика односи се на њихов рад у корист других особа и/или установе. Она обухвата и киднаповање и продају деце у сврху радне или сексуалне експлоатације. Ове активности имају за последицу нарушавање физичког или менталног здравља, образовања, као и моралног, социјалног и емоционалног развоја детета/ученика.

Сви који имају сазнање о насиљу обавезују на поступање и примену општих циљева Посебног протокола и унапређивање квалитета живота деце применом:

- **мера превенције**
- **мера интервенције**

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ У СКЛОПУ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ- УЧЕНИКА ОД НАСИЉА

У области превенције раде се радионице превенције насиља које треба да промене климу у школи, развују ненасилну комуникацију и солидарност међу ученицима. Радионице спроводе одељенске старешине са свим ученицима од 1 до 8 разреда. Програм ове школске године освежен је сетом радионица на тему превенције појава тужакања, ругања, давања погрдних надимака, радионицама за грађење толеранције и пријатељства и неговање матерњег језика.

Следећи важан сегмент превенције је рад Вршњачког тима који треба да буде главни носилац свих активности у школи које су посвећене грађењу позитивне и пријатељске климе

На подручју наставе и ваннаставних активности организоваће се разне манифестације, догађања и такмичења, форум представе и сл.

Будући да је школа била у пројекту „Школа без насиља“ основне поставке пројекта, садржај и активности уграђени су у програм Заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања.

Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља обављаће се кроз низ родитељских састанака као и на састанцима Савета родитеља школе.

Радиће се на континуираном унапређивању компетенција наставника и ненаставног особља, деце, ученика, родитеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

Кроз програм се дефинишу процедуре и поступци за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља што захтева и овај Протокол.

АКЦИОНИ ПЛАН ШКОЛЕ

Општи циљеви:

1. Праћење поступања по дефинисаним улогама и одговорностима у примени процедура и поступака Посебног протокола

Задатак: Праћење примене поступања по Протоколу.

Носилац активности: Школски тим

2. Унапређивање знања наставника о ненасилној комуникацији

Задатак: организовати обуке на предвиђене теме

Носилац активности: Школски тим, ментор

3. Укључивање родитеља у реализовање предавања и трибина

Задатак: Одабрати родитеље за предавање на тему насиља и здравља и организовати предавања за ученике и родитеље.

Носиоци активности: одељењске старешине

4. Унапређивање рада унутрашње и спољашње заштитне мреже.

Задатак: Интензивирање сарадње са Центром за социјални рад и Министарством унутрашњих послова и Дечјим диспанзером кроз састанке, предавања и консултације.

Носиоци активности: Школски тим

Интервентне активности – процедуре и поступци интервенције у заштити деце од насиља

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време реализације
Праћење примене поступања по Протоколу	Праћење поступања по дефинисаним улогама и одговорностима у примени процедура и поступака Посебног протокола	-Школски тим	-током године
Организовање обуке на предвиђене теме сс посебним освртом на дискриминацију	Унапређивање знања наставника о ненасилној комуникацији и Трговина људима, Дискриминацији	-Школски тим	-током године
Организовање предавања за ученике и родитеље на тему насиља и здравља	Укључивање родитеља у реализовање предавања и трибина	Одељењске старешине	-током године - новембар
Интензивирање сарадње са Центром за социјални рад и Министарством унутрашњих послова и Дечјим диспанзером кроз састанке, предавања и консултације	Повезивање унутрашње и спољашње заштитне мреже	Школски тим	-током године
Трговина људима	Предавање, трибине за родитеље и ученике	Вршњачки тим Одељењске старешине ПП служба, МУП	Током године
Упознавање са кућним редом школе	Разговори и саветовања о битним питањима на одељењским заједницама	одељењски старешина	-I полугодиште -септембар
Школске и кућне обавезе и коришћење слободног времена	Разговори, Одељењске заједнице	одељењски старешина	-током године
Знаци пријатељства – како неговати пријатељство у одељењу	Разговори, Одељењске заједнице	одељењски старешина	-током године
Тужакања у одељењу, давање погрдних надимака	Разговори, Одељењске заједнице	-одељењски старешина	-током године

Неговање матерњег језика	Разговори, Одељењске заједнице	одељењски старешина	-током године
Борба против свих облика дискриминације (односи поштовања и уважавања међу половима)	Разговори, Одељењске заједнице	одељењски старешина	-током године -децембар
Конструктивно решавање проблема	Разговори, Одељењске заједнице	одељењски старешина, психолог, педагог	-током године

Свака особа која има сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању обавезна је да реагује.

Интервентне процедуре и поступци морају уважавати следеће критеријуме:

- да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље;
- где се дешава – да ли се дешава у школи или ван ње;
- ко су учесници насиља, злостављања и занемаривања;
- облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања.

На основу ових критеријума врши се процена нивоа ризика за безбедност детета и одређују поступци и процедуре и начин реаговања:

- случај се решава у Школи;
- случај се решава у Школи у сарадњи са другим компетентним установама;
- случај се прослеђује надлежним службама

Ситуације у којима може бити присутно насиље:

- Насиље или сумња да се насиље дешава између деце/ученика.
- Насиље или сумња да је дете/ученик изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у Школи.
- Насиље или сумња да се насиље дететом/учеником од стране одрасле особе која није запослена у Школи.

Кораци и поступци у интервенцији

1. Проверавање сумње или откривање насиља.
2. Заустављање и смиривање учесника.
3. Обавештавање родитеља.
4. Консултације.
5. Мере и активности – план заштите.
6. Праћење ефеката предузетих мера и активности.

Најстроже је забрањено физичко обрачунавање и самоволно решавање сукоба или сукоба са другим лицима у школском простору и сматраће се тежом повредом обавеза.

Ови кораци и поступци имају обавезујући карактер.

У процени је потребно **уважити и лични доживљај детета које трпи насиље**. На пример, **исмевање** је чест начин понашања у вршњачкој комуникацији, али ако дете на које је усмерен овај облик понашања пати, онда треба и ову ситуацију решавати у сарадњи са Тимом. Некада гурање, ударање, шамарање, уцењивање и сл. могу имати озбиљне последице и захтевају укључивање Тима, али и других надлежних институција (Дом здравља, Центар за социјални рад, полиција).

Откривање, сазнање о насиљу, први је корак у заштити деце/ученика од насиља. У неким ситуацијама знаци насиља су очигледни, док је у другим ситуацијама веома тешко открити проблем и због тога је улога професионалца и особе која ужива поверење детета веома важна. Посебно је тешко открити да дете трпи емоционално или социјално насиље. Деца се некад повлаче у себе, раздражљива су, агресивна, преосетљива, тј. различито реагују.

Прекидање, заустављање насиља је обавеза свих који имају било какво сазнање или сумњу да се насиље догађа.

Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности за дете/ученика, разговор са учесницима и посматрачима.

После прекидања насиља и смиривања учесника, запослени који је непосредно реаговао или има сазнање о насиљу иницира консултације унутар установе ради процене ризика и израде плана заштите за све учеснике. У овој фази Тим процењује степен ризика и одлучује на који начин ће решавати случај, да ли ће га самостално решавати или ће укључити друге надлежне институције. Неопходно је водити рачуна о поверљивости података, заштити приватности и стављању интереса детета изнад интереса родитеља, школе и др. Посебна обавезност је потребна када тим одлучује и процењује само на основу сумње.

Након заустављања насиља реализују се договорене активности и мере заштите.

Праћење ефеката предузетих мера: Са циљем провере успешности предузетих заштитних мера, одељењски старешина/наставник/Тим планира праћење и вредновање поступака и процедура који су примењени у односу на све учеснике насиља.

Потребно је пратити понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку) и детета које се понаша насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...).

Облици насиља и злостављања	Физичко	Психичко	Социјално	Сексуално	Електронско
ПРВИ НИВО	ударање чврга, гурање, штипање, гребане, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, имитирање, „прозивање“	добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина	неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално, недвосмислена гестикација	узнемиравајуће позивање, слање узнем. СМС и ММС порука
ДРУГИ НИВО	шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање,	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана	сплеткарење, игнорисање, неукључивање,	сексуално додиривање, показивање порнографског	оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова,

	пљубање, отимање и уништ. имовине, измицање столице, чупање за уши и косу	комуницирања, искључивање. Манипулисање	неприхватање, манипулисање, искоришћавање	материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	форума, четовања, снимање појединаца против његове воље, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика
ТРЕЋИ НИВО	туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина, повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем	заstraшивање, уцењивање уз претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање деструктивне групе	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање кланова, које за последицу има повређивање других	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечја порнографија

Како ће се поједини облици насиља решавати у конкретним ситуацијама, то јест на ком нивоу, зависи и од следећих околности:

- да ли насиље чини појединац или група, вршњак или неко старији;
- да ли се насилно понашање понавља;
- које су могуће последице;
- какве су компетенције наставника, одељењског старешине.

Облике насиља на првом нивоу решава самостално наставник/одељењски старешина у оквиру саветодавног рада са учеником, групом ученика или целим одељењем. Међутим, уколико исти ученик учестало испољава насилно понашање, или је, са друге стране, често изложено насилном понашању, у решавање проблема неопходно је укључити и Тим.

Облике насиља на другом нивоу решава одељењски старешина у сарадњи са педагогом, Тимом за заштиту и директором, тј. са унутрашњом заштитном мрежом, уз обавезно учешће родитеља у циљу појачавања васпитног рада. Уколико појачан васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру у складу са Законом.

На трећем нивоу насиља активности предузима директор у сарадњи са Тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа (ЦСР, ПУ, друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу детета, тј. може да му штети, директор обавештава Центар за социјални рад или полицију. На овом нивоу обавезан је васпитни рад који је по интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере у складу са Законом. У том поступку ученик може бити кажњен укором директора или укором Наставничког већа и може бити премештен у другу школу уз сагласност родитеља или старатеља.

Појачан васпитни рад са учеником обухвата следеће активности:

- саветодавни контакт са починиоцем/има насиља;
- саветодавни контакт са учесницима насиља;
- потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања;
- повремено састајање са родитељима починиоца;
- повремено састајање са родитељима ученика који трпи насиље;
- сарадња са Центром за социјални рад;
- праћење реализације Индивидуалног плана за промену понашања;
- сарадња са институцијама у евентуалном корективном третману са учеником/има;
- редован контакт одељењског старешине и психолога са родитељима укључених у посебни план или програм заштите и превенције поремећаја понашања.

Насиље или сумња да се насиље дешава између деце/ученика

1. Опажање или добијање информације да је насиље у току.

Сумња да се насиље дешава на основу:

- препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика и породице, или
- путем поверавања
непосредно – од стране самог детета/ученика
посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, старатеља...).

2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе - свака одрасла особа која има сазнање о насиљу(дежурни наставник, учитељ, одељењски старешина, предметни наставник, сваки запослени у установи), у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати помоћ (уколико процени да самостално не може да прекине насиље).

2.1. Хитна акција – позивање МУП-а, здравствених служби (уколико су сукоби и насиље таквих размера да имају веће последице по учеснике насиља).

3. Смиривање ситуације – подразумева обезбеђивање сигурности за дете/ученика, раздвајање, разговор са учесницима насиља;

3.1 Прикупљање информација: разговор са учесницима и другим актерима (прикупљање информација се односи и на насиље и на сумњу да постоји насиље).

4. Консултације – остварују се непосредно по појави сумње или по стицању информација о насиљу или након непосредног насиља. Обављају се у оквиру установе на следећи начин:

А) уколико је видео насиље или је обавештен да се насиље непосредно дешава, обавештава неког од наведених особа: дежурног наставника, педагога, одељењског старешину, директора, члана Тима за заштиту деце/ученика од насиља...

Б) уколико код њега постоји сумња на насиље или је добио информације да постоји сумња на насиље, о томе обавештава стручну службу, одељењског старешину, директора, члана Тима).

4.1. Обавештавање стручне службе у школи: Након А и Б ситуације, информације о насиљу и чињенице о вршењу насиља прослеђују се стручној служби (педагогу), која је дужна да забележе све релевантне податке:

- име и презиме особе која је дала информације о насиљу или сумњи да постоји насиље;
- имена особа који су актери насиља или потенцијалног насиља;
- опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
- белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем;
- опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја.

4.2. Састанак педагога са Тимом и упознавање чланова са околностима и чињеницама;

4.3. Тим на основу података процењује ниво ризика и сачињава (уколико процени да је потребно):

- план заштите и даље кораке поступања (реаговања) и праћења ситуације и последица ситуације и план реинтеграције учесника насиља;
- Тим одређује задатке, одговорности и улоге чланова тима и других запослених у Школи;
- разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика.

4.4. Тим се може, у зависности од сложености ситуације, консултовати са службама изван установе:

- са Центром за социјални рад;
- специјализованим здравственим службама.

5. Након откривања насиља и обављених консултација са релевантним стручњацима и/или институцијама Тим доноси одлуку о предузимању акција које се односе на:

- информисање родитеља деце/ученика учесника у насиљу и о предузетим планом заштите и праћења развоја ситуације (родитељи се обавештавају и позивају непосредно после насиља и у време консултација);
- организовање посебних програма оснаживања деце/ученика за конструктивно поступање у ситуацијама насиља);
- укључивање надлежних служби: здравствена служба, МУП, ЦЗС (уколико се процени да је потребно).

Напомена: У случајевима у којима је постојала сумња на насиље, прати се понашање потенцијалних учесника (одељењски старешина, предметни наставници, стручна служба).

Подношење пријаве надлежној служби обавеза је директора установе. Пријава се подноси у усменој и писаној форми. Пријава садржи податке о детету/ученику и породици, који су у том моменту познати, и разлоге за упућивање. Пре пријаве потребно је обавити разговор са родитељима, осим ако тим установе процени да ће тиме бити угрожена безбедност детета/ученика.

6. Праћење ефеката предузетих мера

Тим за заштиту деце/ученика је у обавези да у сарадњи са запосленим у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих заштитних мера и активности због планирања новог циклуса Програма заштите деце/ученика од насиља.

ВАЖНО: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета!

ВАЖНО: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Насиље или сумња да је дете/ученик изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у Школи

1. Непосредно опажање или непосредног добијање информације да је насиље у току или да се насиље десило.

1.1. Сумња да се насиље дешава на основу:

- препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика

путем поверавања:

непосредно – од стране самог детета/ученика;

посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, старатеља...).

2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе – свака одрасла особа која има сазнање о насиљу (дежурни наставник, учитељ/одељењски старешина, предметни наставник, сваки запослени у установи) у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати помоћ (уколико процени да самостално не може да прекине насиље);

2.1. Хитна акција – позивање МУП-а, здравствених служби; (уколико су сукоби и насиље таквих размера да имају веће последице по учеснике насиља);

3. Особа која је опазила насиље, добила посредно или непосредно информацију о насиљу или има сумњу о насиљу, дужна је да информације саопшти директору школе.

4. Тим обавља консултације и прикупљање информација: Након сазнања да постоји или се сумња на насиље директор је дужан да обавести Тим. Тим организује консултације и прибављање информација уз поделу задатака који се односе на:

- обављање разговора са учесницима и другим актерима насиља или сумње о насиљу ради прикупљања чињеничних информација или на неки други начин за који Тим процени да је адекватан ситуацији;
- имена особа који су актери насиља или потенцијалног насиља;
- опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
- белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем или сумњом на насиље;
- опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја;
- разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика.

4.1. Уколико је насиље или сумња на насиље потврђена, предузимају се следеће мере:

- предузимају се мере према запосленом у складу са законима;
- информишу се родитељи о предизутим мерама;
- Тим сачињава заштитне мере према детету/ученику на основу процена нивоа ризика;
- организовање посебних програма оснаживања деце/ученика за конструктивно поступање у случајевима насиља и план реинтеграције учесника насиља;
- информишу се надлежене службе (уколико се процени да је потребно): Центар за социјални рад; специјализоване здравствене службе, Министарство унутрашњих послова, у случајевима када је детету потребна физичка заштита или када постоји сумња да је учињено кривично дело или прекршај.

5. Тим прати предузете мере: реализацију плана заштите и даље кораке поступања и праћења ситуације и последица ситуације, одређујући задатке, одговорности и улоге чланова Тима;

Напомена: У случајевима у којима је постојала сумња на насиље, прати се понашање потенцијалних учесника (одељењски старешина, предметни наставник, стручна служба, остали запослени у Школи).

Подношење пријаве надлежној служби обавеза је директора установе. Пријава се подноси у усменој и писаној форми. Пријава садржи податке о детету/ученику и породици, који су у том моменту познати, и разлоге за упућивање. Пре пријаве потребно је обавити разговор са родитељима, осим ако тим установе процени да ће тиме бити угрожена безбедност детета/ученика.

6. Праћење ефеката предузетих мера

Тим за заштиту деце/ученика је у обавези да у сарадњи са запосленим у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих заштитних мера и активности због планирања новог циклуса Програма заштите деце/ученика од насиља.

ВАЖНО: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета!

ВАЖНО: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Насиље или сумња на насиље од стране одрасле особе која није запослена у установи

1. Непосредно опажање или непосредно добијање информације да је насиље у току или да се насиље десило:

- прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе;
- смањивање напетости (смиривање учесника насиља...)
- консултације Тима: Тим организује консултације и прибављање информација уз поделу задатака који се односе на:
- обављање разговора са учесницима и другим актерима насиља или на основу информације да се насиље десило ради прикупљања чињеничних информација или на неки други начин за који Тим процени да је адекватан ситуацији;
- имена особа који су актери насиља;
- опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
- белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем;
- опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја или информација које особа име у вези са догађајем које се може назвати насиљем;
- разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика;
- процена нивоа ризика за учеснике насиља;
- информисање родитеља, старатеља или друге особе од поверења;
- информисање надлежних служби (по потреби ЦЗР, МУП, Здравствене службе);
- предузимање заштитних мера и плана акције;
- праћење ефеката предузетих мера и плана акције.

2. Сумња да се насиље дешава на основу:

- препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика;
 - путем поверавања:
 - непосредно – од стране самог детета/ученика
 - посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, старатеља...).

3. Тим за заштиту деце/ученика врши консултације у установи тако што се консултује са другим надлежним службама, разговара са родитељима или особама од поверења, ако то не угрожава безбедност детета;

На основу консултација Тим процењује да ли да:

- неодложно пријави насиље МУП-у и Здравственој установи (ако постоји повреда или је угрожен живот);
- одложи пријављивање ако је у питању изузетна ситуација и консултује се са више надлежних установа, служби и институција;
- пријави насиље Центру за социјални рад;
- пружање подршке детету/ученику кроз програм оснаживања и заштите и праћење реализације програма и тазвоја ситуације;
- пружање подршке детету/ученику у оквиру међусекторске мреже заштите.

ВАЖНО: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета!

ВАЖНО: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Евиденција и документација

Одељењски старешина, стручна служба, директор су у обавези да воде евиденцију о појавама насиља.

Тим за заштиту ученика од насиља води евиденцију о случајевима насиља који захтевају њихово укључивање.

Документација се чува на сигурном месту, како би се обезбедила поверљивост података.

Обавеза је одељењских старешина и учитеља да упознају родитеље и ученике са овим документом.

За информисање о обавезама и одговорностима проистеклим из *Посебног протокола*, као и за његову примену, одговоран је директор установе.

У случају непоштовања процедура прописаних *Посебним протоколом*, поред примене мера прописаних *Законом о основама система образовања и васпитања* (члан 128, 129, 131 и члан 145, став 1, тачке 2 и 3), неопходно је предузети додатно информисање, саветодавни рад, обуке и друге педагошко-психолошке мере.

Интервенција у случају дискриминације

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању

Дискриминација у области образовања и васпитања уређена је Законом, а ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације прописани су Правилником и обавезују све учеснике у образовном и васпитном процесу на дужност поштовања те забране и уздржавања од свих аката чињења или нечињења који могу да доведу до кршења исте.

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

- 1) узраст учесника у образовању;
- 2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;
- 3) облик и начин дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање;
- 4) последица дискриминаторног понашања.

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

Елементи матрице јесу:

- 1) узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

(1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (детедете, ученик-ученик, одрасли-одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

(2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;

(3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

- 2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена - која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

- 3) облик и начин дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

Праћење примене *Посебног протокола* је у надлежности просветне инспекције и службе стручно-педагошког надзора.

10. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ програма

Опши и професионални развој ученика и омогућавање ученицима да се што боље опробају у оним склоностима и способностима које могу да задовоље њихову радозналост и пронађу оне активности које највише одговарају њиховим потребама и реалнијим могућностима.

Задаци:

- подстицање ученика на најразноврсније облике стваралаштва,
- задовољавање и развијање интелектуалне радозналости, иновација и проналазаштва код ученика у техници и науци,
- пружање услова за заједничку игру, забаву, спортске активности и учење ученика конструктивном провођењу слободног времена.

Основни принципи по којима се одвија рад ученика у оквиру слободних активности су добровољност и интересовање ученика.

Принцип добровољности огледа се у самосталном одређивању ученика за оне облике делатности које највише одговарају њиховим склоностима, способностима и испољеним интересовањима. Овај принцип подразумева и слободу у промени активности после дужег или краћег временског периода, као и самосталан избор нове делатности за наредни период.

За успешнији рад слободних активности неопходна је континуирана и осмишљена педагошка сарадња између школе, родитеља ученика, друштвене средине, средстава јавног информисања, Дечјег савеза, Народне технике, Клуба за уједињене нације, Феријалног савеза, Подмлатка Црвеног крста, Савеза извиђача, Покрета горана, Савеза за физичко васпитање, Музичке омладине, ученичке задруге, младих истраживача и других.

Ученицима ће бити омогућено да успостављају непосредне контакте са културним институцијама, библиотекама, музејима, галеријама, позориштима, другим васпитно-образовним организацијама, као и другим институцијама за чију делатност ученици испољавају посебне склоности и интересовања.

У слободне активности су укључени сви ученици од I до VIII разреда. Евиденција рада слободних активности се води за ученике од I до IV разреда у Дневнику образовно-васпитног рада сваког одељења. Табеларни приказ слободних активности, задужења наставника и фонда часова је дат у табели.

Планови рада слободних активности су саставни део Годишњег плана рада школе.

На почетку сваке школске године анкетирају се родитељи, односно ученици у вези изборних предмета и слободних активности који ће изучавати у току текуће школске године. На основу тога раде се програми и планови.

ВРСТА АКТИВНОСТИ	АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	МЕСТО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Час
КУЛТУРНЕ	Дружење са песником	Октобар	Школа	Чланови Стручног већа	8
	Припрема програма за прваке	мај, јун, август	Школа	Чланови Стручног већа другог разреда	
	Припрема за такмичење у лепом говору	Април	Школа	Чланови Стручног већа	
	Приредбе	Јануар	Школа	Чланови Стручног већа	
	Припрема за такмичење у рецитовању	Март	Школа	Чланови Стручног већа	
ПОСЕТЕ	Позоришне представе	новембар, април	Дом културе	Чланови Стручног већа	6
	Биоскоп	Септембар	Дом културе	Чланови Стручног већа	
	Музеј	мај, јун	Народни музеј	Чланови Стручног већа	
	Галерије	Октобар	Галерије	Чланови Стручног већа	
	Изложбе	новембар, мај	школа, музеј	Чланови Стручног већа	
ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	Уређење учионице	септембар, јануар	Школа	Чланови Стручног већа	10
	Ботанички кутак	септембар, април	Школа	Чланови Стручног већа	
	Лична хигијена	Март	Школа	Чланови Стручног већа	
	Исхрана	Фебруар	Школа	Чланови Стручног већа	
	Значај спорта за здравље	октобар, мај	Школа	Чланови Стручног већа	
	Игре без граница	октобар, јун	школски терени	Чланови Стручног већа	

РАЗГОВОРИ СА ПОВОДОМ	Садржај излета	Мај	Школа	Чланови Стручног већа	4
	Историјске личности	Мај	Школа	Чланови Стручног већа	
	Текстови	Фебруар	Школа	Чланови Стручног већа	
	Приче и песме	Јануар	Школа	Чланови Стручног већа	
ИГРЕ И ЗАБАВНЕ АКТИВНОСТИ	Друштвене игре	Децембар	Школа	Чланови Стручног већа	8
	Квизови	Новембар	Школа	Чланови Стручног већа	
	Прављење честитки	децембар, март, мај	Школа	Чланови Стручног већа	
	Прављење поклона	март, мај	Школа	Чланови Стручног већа	

11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ

Циљ програма

Циљ професионалне оријентације у основној школи је развијање спремности код ученика да стичу знања и искуства о себи и свету рада и да доносе реалне одлуке у погледу свог даљег образовања и опредељења за будуће занимање.

Задаци:

- упознавање, праћење и постизање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика,
- формирање правилних ставова према раду,
- оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја,
- сарадња са учениковим родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци,
- сарадња са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју (Биро рада, презентације средњих школа)

Поред општих задатака за ученике свих разреда, утврђују се и посебни задаци ПО чије систематско и континуирано извршавање треба да допринесе постизању одређеног нивоа професионалне зрелости.

Први циклус

- одељењски старешина “Шта раде моја мајка и мој отац?”;

- одељењски старешина- “Зашто човек ради?”;
- родитељски састанак- ”Како развијати радне навике код деце?”
- одељењски старешина- “Занимања људи и главне привредне гране краја“;
- родитељски састанак- “Како родитељи могу да помогну својој деци при избору занимања?”
- Даље праћење психофизичког развоја ученика,
- Утицање на даље формирање навике за бављење физичким и спортским активностима,
- Уочавање посебних способности и укључивање у рад слободних активности и додатни рад.

12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви програма

- Стицање знања, формирање ставова понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима.
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређивању ученика.

Задаци:

- Развијати код ученика навике одржавања личне хигијене.
- Упознати ученике са начинима спречавања и сузбијања инфекција и болести зависности.
- Развијати хумане односе међу половима.
- Развијати навике правилног коришћења слободног времена, бављење спортом, боравак у природи.
- Развијати правилне навике у исхрани

Програм ће реализовати наставници кроз свакодневне школске активности, а здравствени радници биће ангажовани за реализацију одређених делова програма. Реализацију овог програма пратиће комисија за праћење здравственог васпитања и унапређивање хигијенских услова и здравственог стања ученика.

Здравствена заштита ученика школе обухвата:

- дневно праћење здравственог стања ученика,
- у случају сумње на инфекцију КОРОНА 19 тренутна изолација и позивање родитеља,
- праћење развоја ученика,
- анализа здравственог стања ради раног откривања болести (систематски прегледи, контролни прегледи у случају болести, патронажне посете породици и сл.),

- прегледи, лечење и рехабилитација оболеле деце,
- спровођење мера вакцинације, контрола колективне исхране у школској кухињи, предузимање противепидемиолошких мера, контрола школских WC-а,
- надзор над школском средином, хигијенско-санитарни прегледи особља школе, хигијена просторија, контрола воде,
- рана дијагноза и лечење зубног каријеса,
- здравствено васпитање ученика у свим областима (кроз стручна предавања и приказивање филмова у сарадњи са здравственим организацијама).

Програм ће реализовати наставници кроз свакодневне школске активности, а здравствени радници биће ангажовани за реализацију одређених делова програма. Реализацију овог програма пратиће комисија за праћење здравственог васпитања и унапређивање хигијенских услова и здравственог стања ученика.

Програми здравственог васпитања ће се реализовати на одељењским заједницама кроз садржај рада одељењског старешине, родитеља, лекара, стоматолога и психолога.

Садржај	Разред	Носиоци посла	Временска динамика
<ul style="list-style-type: none"> • Формирање личних хигијенских навика са посебним освртом на све мере против КОВИД 19 инфекције • Одржавање школског прибора, радног места, правилно седење , ношење маски и физичка дистанца • Усвајање основних разлика код полова и поштовање тих разлика • Упознавање са превенцијом болести прљавих руку са посебним освртом на КОВИД 19 • Одржавање стечених хигијенских навика • Припрема деце за психофизичке промене код дечака и девојца 	I- II	Учитељи	Прво полугодиште Током године
	III -IV	Дечји лекар Од. старешина	Током године Мај

13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Циљ програма

Социјална заштита угрожених ученика и интеграција у школи.

Задаци:

- формирање Комисије
- усвајање Годишњег плана рада
- прикупљање података

-расподела средстава

Социјална заштита сиромашних ученика и ученика чији су родитељи избеглице остварује се преко Подмлатка Црвеног крста, Тачког динара, хуманитарних одељењских акција у школи и Заједнице ученика уз сталну сарадњу одељењских старешина. Зависно од материјалне ситуације њима се најчешће бесплатно обезбеђује: исхрана у школској кухињи, уџбеници и школски прибор, одећа и обућа, одлазак на излете и екскурзије.

У школи се програм социјалне заштите углавном остварује кроз активности. Комисије за хуманитарна питања, која је и основана са циљем прикупљања података о потребама ученика за додатном материјалном подршком, у складу са могућностима школе. Осим тог примарног циља, као друга, али не мање важна активност, јесте и координирање активностима Црвеног крста и осталим хуманитарним акцијама у оквиру сарадње са локалном самоуправом.

Комисију чине два члана, представника Савета родитеља и представник запослених. Средства се прикупљају у току школске године. Износ се сваке године поново одређује, а расподељују се два пута: једном у првом и једном у другом полугодишту, а на основу образложења и захтева које подносе родитељи, учитељи и одељењске старешине. На тај начин се прави листа приоритетних потреба којима се излази у сусрет на различите начине.

Ред. бр.	Активност	Носиоци	Динамика
1	Формирање Комисије и усвајање Годишњег плана рада	директор школе и представник запослених	почетак школске године
2	Састанак око расподеле за прво полугодиште	Комисија, учитељи, родитељи и одељењске старешине, директор школе	Децембар
3	Прикупљање и подела хуманитарне помоћи у част Дана Светог Саве	Тим за сарадњу са Црвеним крстом, директор школе, Комисија, ученици, родитељи, наставници и одељењске старешине	јануар
4	Састанак око расподеле за друго полугодиште	Комисија, учитељи, родитељи и одељењске старешине, директор школе	Мај

Састанци се одржавају и ванредно, по потреби, у циљу праћења актуелних догађаја и координације свих дешавања која организује локална самоуправа, а у којима школа редовно учествује.

План рада социјалне заштите за млађе разреде:

I – IV разред

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време реализације
Коришћење кухиње без надокнаде	Социјална заштита сиромашних ученика и ученика чији су родитељи избеглице	Школа	-током године
Набавка уџбеника, школског прибора	Социјална заштита сиромашних ученика и ученика чији су родитељи избеглице	Школа	-током године
Набавка одеће и обуће	Социјална заштита сиромашних ученика и ученика чији су родитељи избеглице	Школа	-током године
Одлазак на излете и екскурзије	Социјална заштита сиромашних ученика и ученика чији су родитељи избеглице	Школа	-током године
Праћење процеса прилагођавања ученика првог разреда и новоуписаних ученика	Одељењске заједнице	Одељењски старешина, стручна служба	-током године
Другарство	Одељењске заједнице	Одељењски старешина	-током године

14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ програма

Израђивање позитивног става према животној средини, природи и здравом начину живота, односно животу у складу са природним окружењем.

Задаци:

- еколошко васпитање ученика
- рад на унапређивању хигијенско-естетског изгледа школе
- озелењавање холова, степеништа, учионица и других радних просторија.
- образовати групу младих цвећара од ученика шестог разреда, који ће неговати и одржавати школско зеленило.
- са јавним комуналним предузећем договорити постављање још једног контејнера и строго забранити спаљивање отпадака.
- увести у рад “Еколошку патролу” састављену од ученика седмог разреда, чији задатак ће бити стално надгледање и оцењивање изгледа школе и њене околине.
- награђивати одељењску заједницу која буде имала најбоље резултате у уређењу школе

Ред. бр.	Активност	Носиоци	Динамика
1.	Избор најуређеније учионице и додела зеленог листа.	директор школе, еколошка патрола, одељенске старешине, ученици	октобар-новембар
2.	Сакупљање секундарних сировина и дистрибуција. Јесења и полећна акција (папир и електронски отпад)	директор школе, одељењске старешине, учитељи, родитељи, ученици	новембар, април
3.	Уређење ентеријера и екстеријера сталном акцијом озелењавања школског простора	Учитељи, наставници, одељењске заједнице, помоћно особље	континуирано током године
4.	Еколошке манифестације-организовање ЕКО-ФЕСТА на нивоу града.	Учитељи, наставници, ученици	јун
5.	Организовање еколошке изложбе и презентација	Стручно веће природних наука	континуирао током године
6.	Учествовање у локалним еколошким пројектима у сарадњи са локалном самоуправом (акције: пошумљавање, чишћење...)	Ученици и наставници	октобар-јун

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљ програма

Сарадња са локалном заједницом, коришћење ресурса локалне заједнице и афирмација школе.

Задаци:

- успостављање сарадње са свим релевантним актерима
- реализовање заједничких активности
- сарадња, консултације, информисање, саветовање

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време реализације
Сарадња са Школским диспанзером	Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19. систематски преглед; вакцинације, издавање картона ученицима који иду на вишедневну екскурзију, укључивање ученика са проблемима у саветовалишта за младе при Дому здравља, радионица „Превенција болести и зависности“	Одељењске старешине, Секретар школе, Педагог, Психолог, Школски диспанзер	-током године -март, април и јун
Сарадња са Центром за социјални рад	Укључивање Центра за социјални рад у рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању и развоју	Стручни тим Центра за социјални рад, Психолог, Педагог, Одељењске старешине	-током године
Сарадња са МУП –ом	Основи безбедности деце и предавања на тему Превенције насиља, едукација деце у саобраћају, акција Трка за срећније детињство, дописи по потреби, предавања: Електронско насиље, Трговина људима, У зачараном кругу дроге и алкохола и др.	Директор, представници Полицијске управе	- септембар -током године
Сарадња са Црвеним крстом	Акција солидарности “Друг другу”; Курс „Прва помоћ“; „Трка за срећније детињство“ Предавање „Болести прљавих руку“; „Безбедност у саобраћају“, обележавање Дечје недеље, обележавање Светског дана борбе против АИДС-а	-Руководилац Црвеног крста	-током године

Библиотека	Такмичење у рецитовању, литерарни конкурси, ликовни конкурси, књижевне вечери -Учитељи и наставници српског језика, ликовне културе	- учитељи и наставници српског језика, наставници ликовне културе	-током године
Сарадња са медијима	Снимање прилога по позиву школе	-директор	-током године
Сарадња са Школском управом	Разговори и саветовања о битним и актуелним питањима	-директор, стручна служба и запослени по потреби	-током године
Сарадња са Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању	Похађање семинара Одржавање састанака стручних актива	-сви запослени	-током године
Сарадња са Општинском управом (Одељење за друштвене делатности)	Пријава ученика који не похађају редовно школовање, сарадња са Интерресорном комисијом	-директор -секретар -стручна служба	-током године
Сарадња са просветном инспекцијом	Путем континуираног праћења рада школе, просветна инспекција даје предлоге, указује на недостатке, пружа повратну информацију о тренутном раду школе, као и о начинима за унапређивање	-директор, -психолог, -педагог, -учитељи, -наставници	-током године
Спортски центар	Коришћење атлетске стазе, спортских терена, клизалиште (зими)	-наставници, -ученици	-током године
Дом културе	Позоришне представе за све ученике	-одељењске старешине -ученици	-током године
Музеј града и Галерија „Надежда Петровић“	У склопу реализације предмета народне традиције, ликовне културе, историје и других културних активности ученика	-одељењске старешине -ученици	-током године
Сарадња са средњим школама	Професионална оријентација (презентација школа и образовних профила) – Отворена врата	-одељењске старешине 8.разреда -психолог -педагог -Тим за професионалну оријентацију	-друго полугодиште
Национална служба за запошљавање	Посете ученика и предавање у циљу пружања што обухватнијег професионалног саветовања ученика	-психолог и службе за запошљавање -психолог и педагог	-током године

Сарадња са Просветном инспекцијом	Путем континуираног праћења рада школе просветна инспекција даје предлоге, указује на недостатке, пружа повратну информацију о тренутном раду школе, као и о начинима за унапређивање	-директор -психолог -педагог -учитељи и наставници	-током године
-----------------------------------	---	--	---------------

16. ПРОГРАМ ОСНОВЕ БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ

Циљ програма: Стицање нових и унапређивање већ постојећих знања, вештина и ставова ради подизања безбедносне културе ученика четвртог и шестог разреда основне школе.

Задаци:

- развијање сарадње и партнерства са локалном самоуправом;
- ширење знања из области безбедности ученика;
- изградња јасних ставова у погледу насиља, дрога, злоупотребе интернета и других безбедносних ризика којима су деца изложена;
- обављање саветодавно-васпитног рада са ученицима;
- васпитање у слободном времену.

р. бр.	Активности	време	разред	Извршиоци	сарадници
1.	Безбедност деце у саобраћају	Током школске године у трајању од 8 месеци	IV и VI разред	Представници МУП-а Републике Србије	Одељењске старешине IV и VI разреда
2.	Полиција у служби грађана				
3.	Насиље као негативна појава				
4.	Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола				
5.	Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа				
6.	Превенција и заштита деце од трговине људима				
7.	Заштита од пожара				
8.	Заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода				

17. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ програма

Развијање сарадње и партнерских односа са родитељима у циљу унапређивање квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивање свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Задаци:

- Организовање индивидуалних разговора, одељенских састанака, родитељских састанака
- Рад Савета родитеља, рад Школског одбора
- Организовање предавања за родитеље
- Организовање Дана Отворених врата и Школе по мери првака
- Информисање и саветовање родитеља
- Укључивање родитеља у школске активности, и рад Тимова за самовредновање и Школско развојно планирање

Сарадња се односи на побољшање општег образовно-васпитног рада школе, на информисање о психофизичком и социјалном развоју ученика и резултатима њиховог рада и понашања. Планирано је и укључивање родитеља у организовање слободних активности ученика, као и помоћ у опремању и уређењу школе и спортских терена.

У оквиру рада на педагошко-психолошком образовању родитеља, поред индивидуалних разговора, по потреби ће се реализовати предавања на родитељским састанцима.

Индивидуални контакт одељењских старешина и наставника је обавезан вид сарадње и она се може остварити:

- на захтев родитеља
- на позив одељењског старешине или предметног наставника преко одељењског старешине

На захтев директора школе сваки одељењски старешина и предметни наставник је обавезан да утврди један час седмично за овај облик сарадње.

Одељењске старешине и предметни наставници су обавезни да одреде дан и време за сусрете са родитељима, а ови сусрети и разговори не могу се одвијати за верме трајања часа одељењског старешине или предметног наставника. Само у изузетним случајевима ови сусрети могу бити и ван ових термина.

Актив учитеља и одељењских старешина бира по две до три предложене теме, али могу сходно својим плановима одабрати и друге теме. Предлог тема дат је у табели.

	Активност	Начин реализације	Носиоци	Време и место
I разред	-Значај плана дневних активности у формирању навика и улога родитеља са посебним освртом на заштиту здравља у условима пандемије КОВИД 19	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	-Развој и промена	родитељски састанак	Психолог	Прво полугодиште; Школа
	- Моје дете је постало ђак	родитељски састанак	Учитељи	Друго полугодиште; Школа
	- Сарадња породице и школе	родитељски састанак	Учитељ	Друго полугодиште; Школа
	- Најчешћа обољења школске деце;	родитељски састанак	Лекар	Друго полугодиште; Школа
II разред	-Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19 - Како помагати деци у изради домаћих задатака;	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	- Однос родитељ- наставник - учитељ	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	- Употреба лекова	родитељски састанак	Лекар	Прво полугодиште; Школа
	-Како родитељи могу да помогну својој деци при избору занимања?	родитељски састанак	Учитељи	Друго полугодиште; Школа
III разред	-Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	- Однос родитељ- наставник - учитељ;	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	- Деца и псовање/лагање/крађа	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	-Развој и промена	родитељски састанак	Психолог	Друго полугодиште; Школа
	- Индивидуалности школске деце	родитељски састанак	Учитељи	Друго полугодиште; Школа
IV разред	-Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; Школа
	- Однос родитељ- наставник - учитељ;	родитељски састанак	Учитељи	Прво полугодиште; школа
	- Прелазак са разредне на предметну наставу	родитељски састанак	Педагог	Прво полугодиште; Школа
	-Слободно време	родитељски састанак	Учитељи	Друго полугодиште; Школа
	- Индивидуалности школске деце	родитељски састанак	Учитељи	Друго полугодиште; Школа

Представници Савета родитеља учествоваће у Општинском савету родитеља.

8. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

ЦИЉ ЕКСКУРЗИЈЕ је савлађивање дела наставног програма непосредним упознавања садржаја наставних предмета, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

ЗАДАЦИ ЕКСКУРЗИЈЕ који се остварују реализацијом програма екскурзије јесу: проучавање објеката и феномена у природи и уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; стицање нових сазнања развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање занимања људи која су карактеристична за поједине крајеве; развијање позитивног односа према националним, уметничким и културним вредностима; изграђивање естетских, културних и спортских потреба и навика, као и позитивних социјалних односа међу ученицима и наставницима.

У циљу савлађивања дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавања културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, школа организује екскурзије за ученике од I до VIII разреда (у трајању од једног до три дана).

Програм, циљ и задатак екскурзије сачињава стручна комисија која на предлог директора именује Наставничко веће. Приликом организовања екскурзија и излета директор школе и наставници се у потпуности придржавају Упуства о планирању и извођењу екскурзија за ученике основних школа „Просветни гласник“ бр. 7 од 3.06.2006. године и Правилника о програму за остваривање екскурзија у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС“ – Просветни гласник бр. 30/19).

Екскурзија је ваннаставни облик образовно-васпитног рада. Од првог до четвртог разреда ће се реализовати једнодневне екскурзије.

НАСТАВА У ПРИРОДИ се планира и изводи за ученике од првог до четвртог разреда. Настава у природи је увршћена у наставном плану за ученике од првог до четвртог разреда на основу одлуке Националног просветног савета и Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

ЦИЉ:

- Успостављање корелације наставе са природним условима и животом;
- Коришћење природних услова за побољшање здравља ученика;
- Организација разноврсних друштвених, спортских, ликовних, радно-техничких и културних активности.

ЗАДАЦИ:

А) ОБРАЗОВНИ ЗАДАЦИ НАСТАВЕ:

- реализација оперативног плана рада наставних предмета;
- примена активних метода учења (метода разговора, метода посматрања, демонстративна);
- реализација различитих облика рада (групни рад, рад у пару)

Б) ВАСПИТНИ ЗАДАЦИ НАСТАВЕ:

- развијање правилног односа ученика према природи (биљкама и животињама);
- подстицање ученичког интересовања за посматрање, упознавање и доживљавање природе, биљног и животињског света;
- развијање стваралачких и истраживачких способности ученика, креативности и маште;
- развијање другарства, колективног начина живота и такмичарског духа;
- неговање културе живота, рада и понашања у целодневној комуникацији ученика и учитеља, као и њихово међусобно упознавање и зближавње.

Сви наставни садржаји се реализују по планираној динамици у зависности од периода у којем се изводи настава у природи. При реализацији садржаја нема начина праћења постигнућа ученика, као што су: писмене вежбе, тестови, контролни задаци, писмени задаци, итд. Циљеви и задаци се реализују према плану. Часови се одржавају према утврђеном распореду часова.

План за наставу у природи од I до IV разреда разрађује се уочи утврђеног периода за реализацију наставе у природи.

Место и време извођења наставе у природи, као и циљеви, задаци и садржаји остварују се на основу наставног плана и програма образовно – васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Настава се изводи из обавезних и изборних предмета, изузев верске наставе и енглеског језика.

19. ПРОГРАМ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљ програма

Промовисање и подстицање читања и самосталност ученика у учењу.

Задаци:

- развијања и неговања навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника,
- развијања и промовисања правилне употребе свих облика извора информација,
- мотивисања за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота,
- сарадње са наставницима, ученицима и њиховим родитељима,
- праћења и подстицања развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју,
- пружања помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима, као и ученицима са посебним потребама,
- стварања услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација,
- вођења библиотечног пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови),
- заштита и чување књижне и некњижне грађе и периодична ревизија фонда.

Општи подаци о библиотеци

Библиотека ОШ „ Вук Караџић “ смештена је на првом спрату школске зграде, на централном месту. Просторија је површине 34 метра квадратна, са добрим осветљењем и парним грејањем. Читалачког простора нема. Опрему чине: 190 метара дужних полица за радне књиге, радни сто и столица за радника, сто за ученике, рачунар (без Интернета и електронске базе података) и копир апарат.

Књижевни фонд чине уведене књиге. Библиотека располаже новим и вредним насловима енциклопедија, речника и других публикација, које чине наставнички фонд. Ученички фонд чине наслови лектира, дечјих романа, сликовница и часописа за децу. Оба фонда се уводе у инвентарску књигу, а сликовнице и часописи се евидентирају у посебну свеску. Инвентарска књига се води на одговарајућим обрасцима, уведена је у деловодни протокол школе, стране су дупло означене. У употреби је један печат који обједињује инвентарски број и сигнатуру.

Радно време библиотеке је од 8 до 14³⁰ сваког дана.

Средства за финансирање школске библиотеке издвајају се из буџета и сопствених средстава школе. Библиотекачки фонд се проширује поклонима књига разних дародаваца.

Библиотека школе успоставља сарадњу са субјектима друштвене средине који имају значај за интересе рада школе (сарадња са Градском библиотеком „Владислав Петковић Дис“, Школском управом и другим школама).

План и програм рада стручног сарадника – библиотекара усклађен је са Правилником о програму свих облика рада стручних сарадника („ Службени гласник“, број 52012).

<i>Планирање и програмирање образовно-васпитног рада</i>		
Активности	Време реализације	Носиоци активности
- ревизија и отпис библиотечко-информационе грађе и извора и утврђивање бројног и физичког стања -Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике наставнике и стручне сараднике; -Израђивање годишњих, месечних и оперативних планова за школску библиотеку; -Планирање рада са ученицима млађих разреда у школској библиотеци;	Током године	Библиотекар, директор, наставници, стручни сарадници
<i>Праћење и вредновање образовно-васпитног рада</i>		
-Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновање рада установе; -одабирање и припремање литературе за разне образовно-васпитне активности (допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.); -коришћење сазнања и резултата сопственог истраживачког рада;	Током године	Директор и тимови
<i>Рад са ученицима</i>		
-почетно упознавање првака са библиотеком (просторија школе, радници библиотеке); -планирање активности у раду са ученицима; -информисање ученика о библиотекачком фонду;	Септембар	Библиотекар
-упознавање ученика са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за самостално коришћење књига, енциклопедија, часописа, ...	током године	Библиотекар
-обележавање важнијих датума, годишњица и догађаја (Дан школе, Савиндан, Дан матрењег језика, Светски дан поезије, Светски дан књиге за децу, Дан заштите животне средине);	током године	Библиотекар, учитељи
-обележавање Дечје недеље;	Октобар	Библиотекар, Тим за Дечји савез
-мотивација ученика и припрема за такмичење у лепом говору (пружање помоћи ученицима при избору текстова);	Децембар	Библиотекар и учитељи
-упис ђака првака у библиотеку;	јануар	Библиотекар, учитељи првог разреда
-посета ученика млађих разреда и одржавање часа у школској библиотеци;	Током године	Библиотекар, учитељи
-појачана активност на враћању позајмљених књига;	током године	Библиотекар, учитељи

-мотивација ученика за учешће на такмичењу у лепом говору;	Март	Библиотекар и учитељи
-дружење са првацима (нај читалац, најчитанија књига);	Јун	Библиотекар, учитељи првака
Сарадња са наставницима разредне наставе		
-информисање учитеља о библиотекарском фонду;	током године	Библиотекар
-упис нових радника у библиотеку;	Септембар	Библиотекар
-сарадња у вези са посетом Сајма књига;	Октобар	Библиотекар
-договор и припрема програма поводом Дана школе и Савиндана;	октобар, новембар, децембар	Чланови Комисије за културну и јавну делатност
-припрема програма за књижевно вече посвећено завичајном песнику;	током године	Библиотекар
-припремање и сакупљање материјала за школски лист, ученици млађих разреда;	Током године	Библиотекар, наставник разредне наставе
-издавање и презентација школског листа „ Вуковац“	Новембар	Библиотекари
Сарадња са директором, педагогом и психологом школе		
-учествовање у припремању Годишњег плана школе;	Септембар	Директор, стручни сарадници, библиотекар
-учествовање у изради Школског програма;		
-присуство седницама Наставничког већа;	током године	Библиотекар
-припремање и организовање културних активности школе	Током године	Директор, библиотекари
-Учешће у припремању прилога и изради школског листа „Вуковац“ и интернет презентације школе;	Током године	Директор, библиотекари
-Сарадња око обезбеђивања стручне литературе за школску библиотеку (дидактичко-методичке и педагошко-психолошке литературе);	Током године	Директор, библиотекар
Рад са стручним органима и тимовима		
-рад у стручним тимовима у складу са решењем директора (Комисија за културну и јавну делатност, Тим за Дечји савез); - рад у стручним тимовима у циљу промовисања школе и прикупљање средстава за обнову књижевног фонда;	Током године	Библиотекар, директор, чланови тимова
-планирање културних садржаја за текућу школску годину;	Током године	Комисија за културну и јавну делатност, библиотекар
Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање		
-израда Школског програма од 1.до 4.разреда, Годишњег плана и програма рада библиотеке;	Септембар	Библиотекари
-систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима и часописима;	током године	Библиотекар

-сређивање и естетско уређење библиотеке;	током године	Библиотекар
-сређивање књига на полицама и сређивање ознака по полицама;	током године	Библиотекар
-остваривање стручних послов (инвентарисање, сигнирање, ...);	током године	Библиотекар
-повремено праћење издавачке делатности и набавка каталога;	Током године	Библиотекар
-Евидентирање учесталости коришћења ученичког и наставничког фонда;	Дневно, месечно и годишње	Библиотекар
-преглед задужења ученика и обавештења о редовном враћању књига у библиотеку;	Током године	Библиотекар
-вођење прописане евиденције - састављање извештаја и записника о ревизији	током године	Библиотекар
-стручно усавршавање- учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима у којима учешће узимају школски библиотекар;	Током године	Библиотекар
Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе		
-Сарадња са другим школама , школским библиотекарима и подружницом ДШБС на територији Моравичког округа;	Током године	Библиотекари
-учешће на Сајму издаваштва;	током године	Библиотекар, ученици новинарске секције
-систематско информисање свих корисника о новим књигама;	током године	Библиотекар
Рад са родитељима, односно старатељима		
-учешће на родитељским састанцима ради давања информација о читалачким интересовањима и потребама ученика, ради развијања читалачких навика и формирања личних и породичних библиотека.	Током године	Библиотекар, родитељи, старатељи и одељењске старешине

Библиотечка секција

Библиотечка секција има значајну улогу у васпитању и образовању ученика , јер навикава и оспособљава за самостални рад, развија љубав према књизи, негује колективизам, подстиче истраживачку радозналост и индивидуалну креативност. У рад библиотечке секције укључени су ученици IV разреда.

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	МЕСЕЦ
Упознавање ученика са програмом рада, са деловима књиге...	Ученици и библиотекар	септембар
Упознавање са смештајем књиге, техником издавања и враћања књиге	Ученици и библиотекар	
Упознавање ученика са правилима понашања у библиотеци	Ученици и библиотекар	
Обележавање Дечије недеље, Презентација сликовница првом разреду	Ученици и библиотекар	

Разгледница мога завичаја	Ученици и библиотекар	октобар
Упознавање писаца и дела, ученици као млади писци (асоцијације)	Ученици и библиотекар	
Обележавање <i>Светског дана поште</i> (писање писма)	Ученици и библиотекар	
Прикупљање исечака из новина ,занимљивости, читање уз дискусију...	Ученици и библиотекар	
Другарство и особине својих другара	Ученици и библиотекар	новембар
Читање дечијих песама	Ученици и библиотекар	
Европски дан науке (коришћење различитих извора сазнања)	Ученици и библиотекар	
Сређивање полица	Ученици и библиотекар	
Писање честитки	Ученици и библиотекар	децембар
Декорација школе	Ученици и библиотекар	
Обележавање дана рођења Јована Јовановића Змаја (6.12.1833)	Ученици и библиотекар	
Учешће на конкурс <i>„Пиши Деда Мразу“</i>	Ученици , библиотекар	
Презентација енциклопедија четвртог разреду	Ученици и библиотекар	јануар
Предлагање књига за читање	Ученици и библиотекар	
Прикупљање литерарних радова и прављење изложбе	Ученици и библиотекар	фебруар
Обележавање дана рођења Мире Алечковић (2.2.1924)	Ученици и библиотекар	
Обележавање Дана жена,прављење честитки...	Ученици и библиотекар	
Представљање нових наслова у библиотеци	Ученици и библиотекар	март
Обележавање дана рођења Мирослава Антића (14.3.1932)	Ученици и библиотекар	
Пролеће(писање песама ,састава,читање текстова о пролећу...)	Ученици и библиотекар	
Обележавање Светског дана књиге (23. април)	Ученици , библиотекар,	април
Ученици у улози библиотекара	Ученици , библиотекар	

Предлагање наслова књига за награде ученика, претраживање на интернету.	Ученици , библиотекар,наставници и чланови тима за културне делатности	
Промоција нових наслова	Ученици , библиотекар	мај
Сређивање библиотеке	Ученици , библиотекар,наставници и чланови тима за културне делатности	

20. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Продужени боравак је облик организованог рада са ученицима првог и другог разреда и представља могућност да деца, поред редовне наставе, буду у школи још један део дана, док су им родитељи на послу. Настао је као одговор на потребе запослених родитеља који немају друге могућности за збрињавање деце, а пошто су њихове школске обавезе краће од радног времена родитеља. Сам рад у продуженом боравку усклађен је са васпитно – образовним задацима у редовној настави. У продуженом боравку раде две учитељице.

У продуженом боравку планира се остваривање следећих активности:

- Усклађивање активности у продуженом боравку са наставним градивом, као и са распоредом часова редовне наставе одељења чији су ученици укључени у продужени боравак
- Организовање индивидуалног рада ученика на изради домаћих задатака и савлађивању школског градива уз помоћ учитеља у продуженом боравку
- Приликом рада неопходно је користити све познате облике рада што подразумева рад у пару, колективни, индивидуални и групни рад
- Планирање самосталног рада ученика у зависности од узраста ученика, предмета, као и од брзине савладавања нових наставних области, односно психо – физичких могућности сваког појединца
- Усмеравање и мотивисање ученика од стране учитеља, уз примену разних наставних метода и техника, у циљу што успешнијег осамостаљивања ученика за даљи индивидуални рад
- Сарадња са учитељима првог и другог разреда у циљу што квалитетнијег рада са ученицима у продуженом боравку, као и размена мишљења, како би слика о напредовању сваког појединца била што потпунија
- Праћење и поштовање иницијативе од стране учитеља, кроз заједничке састанке ради континуираног међусобног информисања
- Сарадња са стручном службом
- Планирање што разноврснијих садржаја и облика слободних активности неопходних за развој свих компонената личности ученика (интелектуалне, моралне, физичке, радно-техничке, естетске...). Слободне активности подразумевају: креативне радионице, музичке, ликовне, спортске и драмско – рецитаторске активности
 - Укључивање ученика у друштвена збивања средине у којој се школа налази
 - Учешће у обележавању значајних датума које школа прославља
 - Оспособљавање ученика за руковање разним наставним средствима (компјутер)
 - Сусрети са уметницима из разних области и организовање вечери поезије
 - Организовање јавних наступа
 - Сарадња са родитељима деце у продуженом боравку.

ПЛАН РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Септембар

Формирање групе продуженог боравка за ученике првог и другог разреда.

Часови учења, упознавање ученика са дужностима, обавезама, понашањем у школи и на јавном месту. Упознавање са уџбеницима и градивом које треба савладати.

Израда домаћих задатака и утврђивање пређеног градива.

Слободно време: Посета актуелних дешавања у граду, одласци до градског парка, „Стазе здравља“, игра у школском дворишту; гледање анимираних филмова.

Октобар

Часови учења, утврђивање и обнављање пређеног градива. Израда домаћих задатака.

Слободно време: Читање одабраних књига и часописа и разговор о њима. Праћење образовног ТВ програма, елементарне игре у сали, ликовни прилози повезани са променама у природи, цртање, прављење ликовних радова од лишћа и семења, друштвене игре. Читање пригодних текстова и прављење ликовних радова повезаних са Дечјом недељом, Светским Даном домаћих животиња и Светским даном заштите животиња.

Новембар

Часови учења: утврђивање и обнављање пређеног градива, израда домаћих задатака; рад на описмењавању ученика; израда таблица сабирања, као и прављење дидактичког материјала за занимљивије и лакше савладавање математике.

Слободно време: Украшавање паноа; гледање школског, образовног ТВ програма и анимираних филмова; учествовање у припреми новогодишње представе; разговори, читање текстова и извођење ликовних радова повезаних са темама Светског дана љубазности и Светског Дана толеранције; спортск-рекреативне активности у физкултурној сали.

Децембар

Часови учења: израда домаћих задатака, утврђивање и обнављање, систематизација градива првог полугодишта.

Слободно време: Читање одговарајуће штампе, певање обрађених песама; пратимо образовни ТВ програм; гледање анимираних филмова; припрема и извођење новогодишње представе; израда новогодишњих честитки; игра и рекреација у физкултурној сали.

Јануар

Часови учења: систематизација градива; израда домаћег задатка.

Слободно време: Читање одабраних књига, игре на снегу, слушање музике, ликовне илустрације, посета и гледање представа које су припремили ученици у редовној настави поводом Дана Светог Саве.

Фебруар

Часови учења: утврђивање и обнављање градива, као и израда домаћег задатка.

Слободно време: Читање дечјих часописа; гледање школског ТВ програма и анимираних филмова; игре на снегу; ликовни прилози; слушање музике; друштвене игре;

Март

Часови учења: утврђивање и обнављање пређеног градива, израда домаћих задатака.

Слободно време: шетња околином и учечавање промена у природи, прављење честитки за Дан жена; спортско-рекреативне активности у физкултурној сали или у школском дворишту; бављење темама загађења природе поводом Светског Дана заштите шума и Светског Дана заштите вода.

Април

Часови учења: утврђивање и обнављање пређеног градива, израда домаћег задатка.

Слободно време: шетња околином, одласци до Градског парка, шетња до Западне Мораве, игра у школском дворишту; гледање анимираних филмова; бављење темама заштите природе поводом Светског дана планете Земље.

Мај

Часови учења: утврђивање и обнављање пређеног градива, израда домаћег задатка.

Слободно време: игра у школском дворишту; украшавање паноа; праћење промена у природи и извођење ликовних радова на ту тему; посета Мајског салона; бављење темом породице поводом међународног Дана породице.

Јун

Часови учења: израда домаћег задатка, утврђивање и обнављање градива; анализа успеха и владања.

Слободно време: Шетња до реке, Градског парка, игра у школском дворишту. Гледање образовног и анимираног програма.

*У програму нису наведене активности и посете различитих градских дешавања, прикладних за ученике првог и другог разреда, а које ће бити реализоване уз сагласност родитеља, због тренутног нерасполагања информација о њима.

21. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА НОВО-ПРИДОШЛИХ УЧЕНИКА

Циљ програма је подршка у адаптацији на школску средину свих новопридошлих ученика као и ученика првог и петог разреда.

Задаци програма су:

- разрађени поступци и процедуре при пријему новоуписаних ученика
- упознавање учитеља са ученицима првог разреда
- упознавање наставника и одељенских старешина са ученицима петог разреда и сарадња са учитељима
- програм упознавања будућих родитеља првака са школом кроз манифењстацију Школа по мери првака

- рад тима за пријем и праћење (учитељи, наставници, психолог, педагог)

Припремне активности за пријем ученика обављају се кроз разговор са родитељима који желе да пребаце своје дете из друге у нашу школу. Родитељи се упознају са наставним предметима – пре свега са страним језиком, изборним предметима који се нуде у нашој школи и са избором наслова уџбеника по којима се уче предмети; и упознају се са процедуром која се у Школи спроводи при пријему новодошних ученика.

Поступци при пријему новопридошлог ученика:

1. Родитељ се обраћа директору за пријем ученика;
2. Директор и секретар врше увид у књижицу или сведочанство.
3. Стручни сарадник контактира директора или сараднике школе из које ученик долази, информише се о преласку ученика, од школе се тражи педагошки профил ученика или службено шаље захтев да се пошаље педагошки профил ученика.
4. Стручни сарадник упознаје све чланове одељењског већа о поднетом захтеву родитеља за пријем новог ученика у Школу и упознаје их са педагошким профилем детета, породичном ситуацијом, успехом и владањем ученика.
5. Одељењски старешина уводи ученика у одељење, представља ученика одељењу, одређује ученика који ће седети са њим као подршка.

План праћења новопридошлог ученика:

1. Одељењски старешина прати постигнућа ученика на часу, понашање на одмору, у ваннаставним активностима.
2. Предметни наставници прате постигнућа ученика и извештавају одељењског старешину о евентуалним тешкоћама.
3. Уколико се испоље тешкоће у прилагођавању предузимају се мере:
 - одељењски старешина информише родитеље;
 - одељењски старешина разговара са учеником о тешкоћама у прилагођавању, укључује и вршњачку подршку;
 - одељењски старешина евидентира испољене тешкоће;
 - одељењски старешина обавештава стручног сарадника о тешкоћама. Стручни сарадник испитује тип личности, радне навике, јаке и слабе стране детета и предлаже мере подршке родитељу и одељењском старешини.
4. Континуирано праћење понашања и постигнућа ученика.
5. Одељењски старешина подноси периодичне извештаје о прилагођености ученика и предлаже даље мере ако је то потребно.
6. Кроз посете часова стручног сарадника и директора обраћа се пажња на новодошле ученике.
7. Нове ученике укључивати у ваннаставне активности према њиховим интересовањима.

Тим за пријем новопридошних ученика чине: учитељ, одељењски старешина, директор, психолог, педагог, представници одељењске заједнице ученика.

22. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Циљ програма

Развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности. Развој и изградња сазнања, умења, способности и вредности за формирање одговорне и креативне личности свесне себе и света у коме живи.

Задаци :

- формирање ученичког колектива, подела задужења, одељењска правила
- формирање учионице без насиља – дефинисање и препознавање насилничког понашања; утврђивање правила понашања; превенција и реаговање у случајевима насиља;
- систематско праћење развоја ученика, њиховог успеха и помагање у разрешавању проблема;
- обављање саветодавно-васпитног рада са ученицима;
- подстицање и усмеравање процеса формирања одељењског колектива;
- богаћење интерперсоналних односа у одељењу;
- отклањање узрока евентуалног неуспеха појединих ученика;
- развијање међусобне љубави, толеранције, поштовања, уважавања различитости, а тиме и превенција насиља међу ученицима;
- подстицање ученика на формирање основних хигијенских, културних и радних навика;
- усмеравање ученичких афинитета и подстицање да се укључе у различите општешколске акције и манифестације;
- координирање и усклађивање рада и захтева свих наставника према ученицима;
- неговање и ширење опште културе;
- праћење социјалних и породичних прилика у којима ученици живе и организовање помоћи угроженим ученицима;
- унапређивање успеха у настави и другим ученичким активностима;
- чување здравља, заштите и унапређивања животне средине;
- васпитање у духу патриотизма и међусобног разумевања;
- разумевање хуманих међусобних односа;
- професионална оријентација;
- васпитање у слободном времену.

Први, други и трећи разред

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
-септембар	-Организовање одељенске заједнице избор председника и договор о раду -Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19 -Упознавање са програмским садржајима, нормама понашања и рада у школи -Доношење одељенских правила у оквиру пројекта Школа без насиља – допуна и дискусија на правила од прошле године -Израда паноа одељењских правила	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици
-октобар	-Програм у оквиру Дечје недеље по избору -Развијање радних навика и планирање учења –израда индивидуалног плана -Исти и различити а сви заједно -Знаци пријатељства-како неговати пријатељство у одељењу -Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици - Дечији савез
-новембар	-Одељенска прослава Дана школе- шта могу да урадим за моју школу -Тужакање у одељењу -Увредљиви надимци и како их се решити -Шта је трачарење и оговарање	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици
-децембар	-Како решавати сукобе-поновити -Детективи у акцији 1 из Грађанског васпитања -Детективи у акцији 2 из Грађанског васпитања -Одељенски квиз -Прослава Нове године	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици
-јануар	-Прослава Светог Саве	-приредба	-одељењски старешина -ученици
-фебруар	-Како поштујемо донета правила и реституцију -Дан матерњег језика-најлепше песме -Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19	-радионице -разговор -дискусија	-ученици -одељенски старшина

-март	-Час посвећен Дану жена Захвалност мамама -Шта је то дискриминација -Како још боље да учимо-планови учења -Покажи шта знаш	-едукативна радионица -разговор -приредба	-одељењски старешина - ученици
-април	-Анализа до сада постигнутих резултата -Посете биоскопу или позоришту -Чувајмо здравље, како се хранимо -Расне разлике и другарство	-разговор -дискусија -посета -радионица	-ученици -одељењски старешина
-мај	-Шта би ти урадио-постоје многи начини за решавање проблема -Како поштујемо правила а како реституцију -Уређивање дворишта или учионице -Ланац пријатељства	-едукативна радионица -разговор -акција у дворишту	- ученици -одељењски старешина
-јун	Анализа успеха на крају године Одељенска прослава- лепе речи за крај	-разговор -прослава	-ученици -одељењски старешина

Четврти разред

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
-септембар	- Организовање одељенске заједнице избор председника и договор о раду -Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19 -Упознавање са програмским садржајима, нормама понашања и рада у школи -Доношење одељенских правила –допуна и дискусија на правила од прошле године -Израда паноа одељенских правила - Предавање – Основи безбедности деце*	-разговор -дискусија -радионица	-одељењски старешина -ученици
-октобар	- Програм у оквиру Дечје недеље по избору	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици

	<ul style="list-style-type: none"> -Развијање радних навика и планирање учења –израда индивидуалног плана – -Знаци пријатељства-како неговати пријатељство у одељењу -Занимање чланова моје породице - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -радионице -приредба 	- Дечији савез
-новембар	<ul style="list-style-type: none"> - Одељенска прослава Дана школе- шта могу да урадим за моју школ -Тужакање у одељењу - Којим се занимањима баве људи из мог суседства - Одржавање школског прибора, радног места, правилно седење - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -приредба -разговор -дискусија 	-одељењски старешина -ученици
-децембар	<ul style="list-style-type: none"> - Важност рада за човек -Формирање личних хигијенских навика -Одељенски квиз- погађање занимања -Прослава Нове године - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -разговор -дискусија -квиз 	-одељењски старешина -ученици
	<ul style="list-style-type: none"> -Прослава Светог Саве -Колико примећујемо и поштујемо туђи рад? - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -приредба -дискусија 	-одељењски старешина -ученици
-фебруар	<ul style="list-style-type: none"> -Усвајање основних разлика код полова и поштовање тих разлика -Дан матерњег језика-најлепше песме -Занимања људи и главне привредне гране краја -Заштита здравља у условима пандемије КОВИД 19 	<ul style="list-style-type: none"> -радионице -разговор -дискусија 	-ученици -одељенски старшина
-март	<ul style="list-style-type: none"> -Час посвећен Дану жена - Захвалност мамама -Како још боље да учимо-планови учења -Занимања која познајем -Усвајање хигијенских навика код заразних болести - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -приредба -едукативна радионица -разговор -приредба 	-одељењски старешина - ученици
-април	<ul style="list-style-type: none"> -Анализа до сада постигнутих резултата и одговорност према раду -Колико примећујемо и поштујемо туђи рад -Расне разлике и другарство -Израдња односа поштовања и уважавања међу половима - Предавање – Основи безбедности деце* 	<ul style="list-style-type: none"> -разговор -дискусија -посета -радионица 	-ученици -одељењски старешина

-мај	-Правилна исхрана -Шта би ти урадио-постоје многи начини за решавање проблема -Уређивање дворишта или учионице -Ланац пријатељства - Предавање – Основи безбедности деце*	-едукативна радионица -разговор -акција у дворишту	- ученици -одељењски старешина
-јун	-Анализа успеха на крају године -Одељенска прослава- лепе речи за крај	-разговор -прослава	-ученици -одељенски старешина

*Програм Основи безбедности деце има за циљ стицање нових и унапређивање постојећих знања, вештина и ставова ради подизања безбедносне културе ученика четвртог разреда основне школе. Програм се реализује у укупном трајању од осам месеци, кроз један час одељењског старешине на месечном нивоу. Програм ће реализовати предавачи који поседују знања и вештине из области које се изучавају и који су запослени у Министарству унутрашњих послова. Планирана је реализација предавања у оквиру 8 тема за ученике.

Списак тема дат је у табели:

1.	Безбедност деце у саобраћају	„Поштуј саобраћајне прописе и буди безбедан у саобраћају“
2.	Шта ради полиција	„Полицајац је заштитник деце“
3.	Заједно против насиља	„Заједно против насиља“
4.	Заштита деце од злоупотребе алкохола и опојних дрога	„НЕ дрогама и алкохолу“
5.	Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа	„Сурфуј интернетом безбедно“
6.	Заштита деце од трговине људима	„Заштитимо децу од трговине људима“
7.	Заштита од пожара	„Опрезно са ватром и водом“
8.	Заштита од опасних материјала и природних непогода	„Знањем се штитимо од природних непогода“

23. ПРОГРАМ РАЗВОЈА ИНКЛУЗИВНЕ КУЛТУРЕ

Циљ програма:

Циљ програма је развој ученика и друштвена укљученост.

Задаци:

- формирање Инклузивног тима школе
- идентификовање ученика којима је потребна подршка
- саветодавни разговори са родитељима
- формирање ИОП тимова
- израда индивидуалних планова
- евалуација и праћење

Члан 77. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09, 52/11, 55/13), предвиђа постојање индивидуалног образовног плана.

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, у складу са његовим способностима и могућностима.

Циљ ИОП-а је оптимални развој детета и ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општих и посебних исхода образовања и васпитања, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика.

ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на:

- 1) прилагођавању начина рада, као и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад (ИОП 1);
- 2) прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП 2);
- 3) обogaћивању и проширивању садржаја образовно-васпитног рада за дете и ученика са изузетним способностима (ИОП 3).

Доношењу ИОП-а 2, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Изузетно, за ученика који образовање стиче остваривањем ИОП-а 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику (у даљем тексту: Тим).

Тим у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно старатељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно пратилац за личну помоћ ученику, на предлог родитеља, односно старатеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност на спровођење ИОП-а, у складу са законом.

У првој години уписа у установу, ИОП се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Право на ИОП има и ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

1. има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју);
2. има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);
3. потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
4. из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Право на прилагођен и обogaћен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима који стиче основно образовање и васпитање.

Прикупљање података

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности.

Ако у поступку праћења напредовања детета, односно ученика, наставник или стручни сарадник, утврди да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно старатеља детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попуњавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

Предлог за утврђивање права на ИОП

Предлог за утврђивање права на ИОП може да поднесе Стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник, или родитељ ученика.

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно старатеља да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Стручни тим за инклузивно образовање подноси предлог за доношење ИОП-а ако ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда. Предлог садржи наводе и образложене разлоге за подношење предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником.

Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са поднетим предлогом за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово подношење и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.

Изузетно, ако родитељ, односно старатељ не да сагласност за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, односно наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

Право на заштиту података

Подаци прикупљени од стране Тима за пружање додатне образовне подршке ученику, ради израде ИОП-а, морају бити заштићени од злоупотребе и не смеју се користити у друге сврхе без сагласности лица чија је сагласност неопходна за спровођење ИОП-а.

Школа је дужна да обезбеди заштиту података детету, односно ученику у току остваривања права на ИОП.

Програм инклузивног образовања у школи

Активности	Носиоци активности	Учесници	Временски оквир
Формирање Тима за инклузију	Директор, Педагошки колегијум	Директор, стручни сарадници, наставници, одељењске старешине	Август сваке школске године.
Састанак Тима и упознавање са активностима и програмом инклузивног образовања и презентација Наставничком већу и Савету родитеља	Директор, Педагошки колегијум, Тим за инклузију	Наставничко веће, Савет родитеља	Септембар-октобар
Идентификовање ученика са сметњама у развоју	Психолог и одељењске старешине	Наставници и учитељи	Септембар- октобар- новембар
Процена развојног статуса ученика	Психолог	одељењске старешине, родитељи	Септембар- октобар- новембар
Процена социјалног статуса ученика	Педагог	одељењске старешине, родитељи	У току првог тромесечја
Израда плана рада са ученицима који имају сметње	Педагошки колегијум, Тим за инклузију(ИО)	одељењске старешине, одељењско веће	На крају првог тромесечја
Израда плана рада за даровите ученике	Педагошки колегијум, Тим за инклузију(ИО)	одељењске старешине, одељењско веће	На крају првог тромесечја
Евалуација плана рада са ученицима са посебним потребама, и акциони планови за следећи период	Педагошки колегијум, Тим за инклузију(ИО)	одељењске старешине, одељењско веће, родитељи	На крају другог, трећег и четвртог класификационог периода, и чешће по потреби и процени тима

24. УЧЕНИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Циљ програма рада свих ученичких организација је развијање способности, ставова и вештина ученика у разним областима, као и развој креативности у циљу активизма и партиципације ученика у школи и локалној заједници.

Задаци:

- изабрати чланове, носиоце активности из редова ученика и наставника
- донети годишње планове рада
- одржавати редовне састанке
- реализовати предвиђене активности
- сарађивати са медијима и локалном заједницом

-бити активни на сајту школе

Принципи рада:

- сви облици ових активности морају бити у складу са општим васпитним циљевима и задацима школе и повезани са осталим облицима и садржајима васпитно-образовног рада у школи
- садржаји, облици и начини организовања и рада морају бити прилагођени узрасним и развојним могућностима као и потребама ученика
- укључивање ученика у поједине облике и опредељивање за садржаје и начин рада мора бити на принципу добровољности

Дечји савез

Рад Дечјег савеза усмерен је ка специфичним васпитно-образовним циљевима комплементарним са процесима који се одвијају у школи и породици и базира на областима и облицима рада које ове две средине не могу да остваре у потребној мери. Сви ученици школе су чланови Дечјег савеза.

Ученички парламент

Закон о основама система образовања и васпитања у "Службеном гласнику РС" број 72/09 од 3. 09. 2009. године у члану 105. прописује рад ученичког парламента.

Ученички парламент представљају ученици седмог и осмог разреда и то по два представника из сваког одељења. Њих бирају ученици одељенске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника као и два представника који учествују у раду Школског одбора без права одлучивања.

Орјентациони преглед тема којима ће се бавити Ученички парламент:

- конституисање ученичког парламента
- избор председника, избор два члана који ће учествовати у раду Школског одбора,
- мишљења и предлози за Годишњи план рада парламента, мишљења и предлози за Годишњи план рада школе,
- мишљења и предлози за Школски развојни план
- правила понашања у школи
- безбедност ученика и пандемија КОВИД 19
- предавање и обележавање Европског дана против трговина људима
- активност у школи поводом обележавања Дана школе
- успех и дисциплина ученика на класификационим периодима
- оптерећеност ученика школским обавезама
- учешће у самовредновању школе
- односи и сарадња између ученика и наставника и стручних сарадника
- учешће ученика у хуманитарним акцијама и акцијама солидарности
- Јелка толеранције
- учешће ученика на такмичењима
- плакат – Стоп насиљу
- естетско уређење школског простора
- припрема прилога за школски лист „Вуковац“
- рад слободних и осталих ваннаставних активности ученика
- учешће ученика у школском маркетингу (изложбе, трибине, програми, ...)
- професионална оријентација ученика - припреме за избор средње школе
- мишљење чланова парламента о избору кандидата за доделу дипломе “Ученик генерације“
- ставови ученика о раду парламента
- организација свих манифестација ученика у школи и ван школе са посебним освртом на реализоване екскурзије, излете и школу у природи.

Подмладак Црвеног крста

Активност се одвија према упутствима датим у наставном плану и програму, а у сарадњи са Општинским одбором Црвеног крста Чачак. Сталне активности у којима ће ученици школе учествовати су следеће:

- Недеља борбе против туберкулозе
- Прикупљање чланарине црвеног крста и набавка основног здравственог материјала за приручне апотеке у школи
- Акције типа: “За срећније детињство”; “Солидарност на делу”; “Недеља црвеног крста”; “Недеља солидарности”
- Обележавање и учешће на конкурсима: “Друг другу”; “Крв живот значи”; “7. април-Светски дан здравља”
- Хуманитарне акције прикупљања одеће, обуће и хране за избеглице на територији МЗ којој школа припада.

25. ПРОГРАМ УВОЂЕЊА ПРИПРАВНИКА У ПОСАО И РАД ВОЛОНТЕРА

Циљ програма је способљавање наставника и стручних сарадника за самосталан образовно - васпитни и стручни рад и за полагање испита за лиценцу. Програмом увођења у посао наставник, васпитач и стручни сарадник - приправник стиче неопходна знања, вештине и вредносне ставове (у даљем тексту: компетенције) потребне за остваривање образовно-васпитног рада.

Задаци:

- педагошко-инструктивни рад ментора са приправником,
- педагошко-инструктивни рад педагога и психолога са приправником,
- инструктивни рад директора и секретара са приправником,
- организовање часа/активности за проверу савладаности програма.

За рад са приправником одређује се ментор

За ментора може бити одређен истакнути наставник, васпитач или стручни сарадник са истим степеном и врстом образовања као и приправник, који има лиценцу, једно од прописаних звања или најмање пет година радног искуства у области образовања и васпитања.

Ментора одређује директор установе решењем, почев од дана пријема у радни однос приправника, а по претходно прибављеном мишљењу стручног органа, и то за:1) наставника - од стручног већа за област предмета;2) васпитача и стручног сарадника у дејем вртићу и дому ученика - од стручног актива;3) стручног сарадника у школи - од педагошког колегијума.

Директор може да одреди за ментора наставника, васпитача или стручног сарадника из друге установе исте врсте ако у установи нема одговарајућег лица.

Ментор уводи у посао приправника, и то:1) пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно-васпитног рада;2) присуствовањем образовно-васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког стажа;3) анализирањем образовно-васпитног рада у циљу праћења напредовања приправника;4) пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма.

Наставник, присуствује настави, односно активностима ментора, а по препоруци ментора и раду других наставника, у трајању од најмање 12 часова у току приправничког стажа. Стручни сарадник установе, присуствује облику образовно-васпитног рада ментора, а по препоруци ментора и раду других стручних сарадника, у трајању од најмање 12 часова у току приправничког стажа. Ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада.

У установи се води: евиденција, у складу са законом, педагошка документација и документација о увођењу у посао приправника наставника, васпитача и стручних сарадника. Педагошка документација, у смислу овог правилника јесте: план рада (годишњи и месечни) и писане припреме за часове наставника, активности васпитача, односно план радастручног сарадника, и други материјали којима се документује рад ментора и приправника.

Ментор води документацију о: 1) остваривању плана увођења у посао приправника; 2) темама и времену посећених часова, односно активности, 3) запажањима о раду приправника у савладавању програма и његовом напредовању;4) препорукама за унапређивање образовно-васпитног рада и рада са родитељима; 5) оцени поступања приправника по датим препорукама.

Приправник, осим педагошке документације, води и документацију о: 1) остваривању плана увођења у посао; 2) темама и времену посећених часова, односно активности; 3) запажањима о свом раду са децом, односно ученицима; 4) препорукама ментора и сопственим идејама за унапређивање свих облика образовно-васпитног рада и рада са родитељима; 5) оствареним облицима стручног усавршавања.

Ова документација је саставни део портфолиа приправника.

Приправник коме престане радни однос у установи пре истека приправничког стажа преноси у другу установу портфолио и мишљење ментора о увођењу у посао до престанка радног односа. Уколико приправник који је у потпуности савладао програм увођења у посао, а коме престане радни однос у установи пре пријављивања за полагање испита за лиценцу, у другу установу преноси: портфолио, мишљење ментора и извештај комисије установе о савладаном програму.

Провера савладаности програма

Провера савладаности програма увођења у посао врши се на српском језику, односно језику на ком наставник, васпитач или стручни сарадник остварује образовно-васпитни рад, у складу са законом. Остварује се најраније након годину дана рада у установи, и то: извођењем и одбраном часа наставника у школи, односно извођењем активности и њеном одбраном у дејем вртићу, као и приказом и одбраном активности стручног сарадника у установи и васпитача у дому ученика (у даљем тексту: одговарајући облик образовно-васпитног рада). Приправник бира, у сарадњи са ментором, тему облика образовно-васпитног рада.

Комисија за проверу савладаности програма

Проверу савладаности програма врши комисија у школи. Комисију образује директор решењем. Комисију чине најмање три члана, и то: 1) за наставника у школи - директор као председник, члан стручног већа за област предмета и стручни сарадник; 2) за васпитача који остварује предшколски програм у установи и васпитача у школи са домом – директор као председник, члан васпитно-образовног већа, односно педагошког већа и стручни сарадник; 3) за стручног сарадника - директор установе као председник, стручни сарадник установе и представник васпитно-образовног, наставничког или педагошког већа. Ментор не може да буде члан комисије, али има обавезу да присуствује провери савладаности програма. Проверу савладаности програма врши комисија у пуном саставу. Пред комисијом приправник изводи одговарајући облик образовно-васпитног рада. Оцену о савладаности програма даје комисија у писаној форми у виду извештаја. Приликом сачињавања извештаја комисија разматра: извештај ментора, евиденцију приправника о његовом раду, оцену комисије о припреми, извођењу и одбрани одговарајућег облика образовно-васпитног рада.

Извештај комисије садржи: основне податке о приправнику, тему одговарајућег облика образовно-васпитног рада и оцену остварености програма - "у потпуности савладао програм" или "делимично савладао програм". Када комисија оцени да је приправник делимично савладао програм, даје ментору и приправнику препоруку за даљи рад са роком за поновну проверу савладаности програма. Приправник који у потпуности савлада програм стиче право на полагање испита за лиценцу.

Програм рада волонтера

Програм рада волонтера односиће се на све сегменте образовно-васпитног рада у школи. Волонтери ће имати свог ментора. Ментор волонтера прави програм рада волонтера на основу анализе потреба школе. Волонтер све активности обавља под надзором одређеног ментора. Годишњи и месечне планове рада волонтер израђује у договору са ментором. Волонтер води дневну, месечну и годишњу документацију о свом раду.

26. ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ

Циљ стручног усавршавања је оспособљавање наставника и стручних сарадника за што успешније остваривање и унапређивање образовно-васпитног рада и стицање компетенција потребних за рад.

Задаци:

- Израда личних планова професионалног развоја
- Израда годишњег плана стручног усавршавања за установу
- Похађање семинара, стручних скупова и других облика стручног усавршавања који су акредитовани од стране Министарства – стручно усавршавање ван установе
- Организација, реализација и присуствовање различитим облицима стручног усавршавања на нивоу установе
- Израда годишњих извештаја о реализацији планираног стручног усавршавања и напредовања (појединачних и заједничког)

Закон о основама система образовања и васпитања одређује да су наставници и стручни сарадници дужни да се стално стручно усавршавају. Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставници и стручни сарадници дефинише структуру стручног усавршавања на годишњем нивоу:

- 64 сати годишње стручног усавршавања и то:
- 44 сата на нивоу установе
- 20 сати акредитованих семинара и стручни скупови

Носиоци активности:

- Директор и помоћници директора
- Наставници и стручни сарадници
- Координатор Тима за стручно усавршавање

27. ПРОГРАМИ РАДА СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Послови стручног сарадника из сваке области рада, који се конкретизују кроз активности у оперативним плановима, наведени су у Службеном Гл.бр.5/2012 6/2021.

Стручни сарадници свој програм рада реализују у следећим областима:

- планирање и програмирање образовно-васпитног рада,
- праћење и вредновање образовно-васпитног рада,
- рад са наставницима,
- рад са ученицима,
- рад са родитељима, односно старатељима,
- рада са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика,
- рад у стручним органима и тимовима,
- сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе,
- вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање.

Програм рада психолога

Циљ

Психолог школе применом теоријских и практичних сазнања психологије као науке доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у школи у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци

- Учествовање у праћењу и подстицању развоја ученика.
- Подршка јачању наставничких компетенција и њиховог професионалног развоја.
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада школе.
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености општих и посебних стандарда постигнућа ученика и предлагање мера за унапређивање.
- Подршка отворености школе према педагошким иновацијама.
- Развијање сарадње школе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља.
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу.
- Стално стручно усавршавање и праћење развоја психолошке науке и праксе.

Програм рада педагога

Циљ

Применом теоријских, практичних и истраживачких сазнања педагошке науке педагог доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у школи, у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци

- Учешће у стварању оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада,
- Праћење и подстицање целовитог развоја ученика,
- Пружање подршке наставнику на унапређивању и осавремењивању васпитно-образовног рада,
- Пружање подршке родитељима, односно старатељима на јачању њихових васпитних компетенција и развијању сарадње породице и школе по питањима значајним за васпитање и образовање деце и ученика,
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада,
- Сарадња са институцијама, локалном самоуправом, стручним и струковним организацијама од значаја за успешан рад установе,
- Самовредновање, стално стручно усавршавање и праћење развоја педагошке науке и праксе.

Програм рада библиотекара

Циљ

Стручни сарадника- библиотекар (у даљем тексту: школски библиотекар) својим стручним ангажовањем доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основној школи, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и библиотекачко-информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката. Он подстиче промовисање читања и самосталности ученика у учењу, остварује сарадњу и заједничко планирање активности наставника и школског библиотекара и локалне самоуправе.

Задаци

Школски библиотекар, реализовањем задатака и послова из области образовања и васпитања, библиотекачко-информацијских послова и културних активности школе доприноси унапређивању свих облика и подручја рада, тако што учествује у планирању, програмирању, организовању, унапређивању и праћењу рада школе.

Задаци библиотекара као члана школских тимова су:

- Развијање и неговање навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника;
- Развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информација;
- Мотивисање за учење и подстицање на оспособљавање за самостално учење и образовање;
- Сарадња са наставницима, ученицима;
- Пружање помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе;
- Стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотекачком фонду;
- Вођење аутоматизованог библиотекачког пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотекачке грађе).

Области рада

- Планирање и програмирање образовно-васпитног рада (планирање набавке литературе за ученике и наставнике, израђивање годишњих, месечних и оперативних планова, планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци).
- Праћење и вредновање образовно-васпитног рада (учешће у изради Годишњег плана рада, одабирање и припремање литературе за разне образовно-васпитне активности).
- Рад са наставницима (сарадња на промоцији читања, избору лектуре и информисање корисника библиотеке о новоиздатим књигама и тематским изложбама).
- Рад са ученицима (припрема ученике за самостално коришћење различитих извора сазнања, ради на развијању позитивног односа према књизи, важности разумевања текста и упућивања на употребу енциклопедија, речника и лексикона, навикава ученике да пажљиво користе и чувају библиотекачку грађу, да узимају учешће у културно-просветним активностима у школи).
- Рад са директором и стручним сарадницима (сарадња у вези са потребама библиотеке, заједничко утврђивање приоритета при набавци књижевне и некњижевне грађе, припремање и организовање културних активности у школи).
- Рад у стручним органима (договор са Комисијом за културну и јавну делатност школе у вези са актуелним дешавањима на нивоу школе).

- Сарадња са надлежним установама (сарадња са другим школама и школским библиотекама, локалном самоуправом по питању промоције рада библиотеке).
- Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање (праћење издавачке делатности и набавка каталога издавачких кућа, информисање корисника о новим књигама и часописима, праћење и евиденција коришћења литературе, вођење документације о раду школске библиотеке и стручна усавршавања – учешће на семинарима, трибинама и стручним скуповима).

28. КЉУЧНЕ И ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Кључне компетенције за целоживотно учење и међупредметне компетенције дефинисане су у члану 11 и 12 Закона о основама система образовања и васпитања.

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

- 1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;
- 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;
- 3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);
- 4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;
- 5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;
- 6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;
- 7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација;

5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.

КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

Учење је процес стицања знања и вештина, развијања свести и ставова неопходних за лични и професионални развој и активно учешће у друштвеном животу. Способност за целоживотно учење обухвата све компетенције које се стичу образовањем. Компетенција за учење основа је целоживотног учења.

Ученик треба да буде оспособљен и мотивисан да схвати значај учења; изабере одговарајуће методе; прати сопствени напредак током учења и усмерава учење у складу са намерама и циљем који има. Ученик стиче нова знања и вештине, примењујући претходно учење и ваншколско искуство. Развија свест и о стваралачкој природи учења. Истрајан је и превазилази тешкоће у учењу.

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

Ученик разуме и прихвата значај принципа правде, слободе, солидарности, националне, верске, родне и етничке равноправности и одговорности – као темеља демократског друштва, активно учествујући у животу школе (одељенска заједница, вршњачки тим, ученички парламент и сл.) и заједница којима припада (нпр. породица, локална заједница) у складу са својим узрастом. Поштује и залаже се за поштовање дечјих и људских и мањинских права, као и личног и националног достојанства. Упознаје себе, развија своје друштвене улоге и јача свој идентитет, лични интегритет, самосталност, самопоуздање и позитиван однос према другима. Поштује равноправност различитих заједница, њихову традицију и културни идентитет. Одговоран је

за изборе и одлуке које чини и понаша се хумано и с уважавањем према другима. Аргументовано заступа ставове и мишљења уважавајући супротна гледишта, као и усвојене процедуре доношења одлука.

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња, итд.).

ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик влада основним значењем појмова култура и естетичка вредност¹. Естетичку вредност не везује само и искључиво за уметност, већ и за друге садржаје: природне или биологистичке (нпр. непоновљивост природе), социолошке или идеолошке (човеково деловање на природу, односи унутар заједнице), емотивно-афективне (креативност и стваралачко мишљење и понашање² како појединца, тако и групе) и практичне (појмови, модели, поступци, теоријске основе игре, литерарних, ликовних, музичких и сценских облика и сл.).

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила која припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.
- Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе

КОМУНИКАЦИЈА

Ученик комуницира на сврсисходан и конструктиван начин у приватном, јавном, и образовном контексту. Прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације. Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације специфичан за различите научне, техничке и уметничке дисциплине. У комуникацији уме да изрази мишљење, осећања и ставове и да представи своје циљеве на позитиван,

конструктивани аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим ситуацијама. Има развијену свест о значају конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада.

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета, итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ

Ученик стиче знања и развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; усваја ставове о неопходности очувања непосредне и шире околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици. Познаје људске активности и начин на који оне могу да угрозе или унапреде околину, живи свет и природу у окружењу. Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу. Разуме сопствену одговорност и одговорност заједнице у изградњи личне и заједничке будућности, као и будућности наредних генерација. У области одрживог развоја – зна основне поставке одрживости, разуме принципе одрживог развоја и практикује активности које га подржавају.

- Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.
- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.
- Практикује активности које подстичу одрживост, на пример штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа; повезује значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице, као и живот будућих генерација.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.
- Процењује и вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада, и одређује какав утицај оне имају на животну средину, квалитет живота и здравља и одрживи развој.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ

Ученик користи знања, вештине и усваја ставове ради очувања и унапређивања психофизичког здравља. Одговоран однос према здрављу укључује развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности, знања о основним чиниоцима који утичу на здравље и практиковање здравих животних стилова. Својим понашањем, као појединац и део различитих група и заједница, промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове

живота. Уочава опасности по здравље и доноси одлуке значајне за превенцију болести и очување здравља и укључује се у друштвене активности значајне за превенцију болести и очување здравља.

- Познаје улогу и значај воде и састојака намирница, примењује правила и принципе здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност, разноврсност, начин прераде намирница) и зна последице неправилне исхране.
- Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције, личне хигијене и хигијене простора.
- Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести зависности (нпр. интернет, клађење, дијете) и свестан је здравствених, породичних и социјалних последица сопственог избора.
- Разуме утицај природних појава и индустријских производа (фармацеутских, техничких, хемијских, итд.) на здравље, чита декларације и упутства на производима, слуша савете стручњака и према њима поступа.
- Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.
- Бира стил живота и навике, имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

Ученик препознаје могућности у школи и заједници да идеју претвори у активност, покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност, показује иницијативу и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха. Ученик кроз образовање стиче свест о сопственим потенцијалима и интересовањима и бива оснажен да самостално доноси одлуке о изборима будућег образовања, занимања и професионалне оријентације. Реализује унапред осмишљене идеје и учествује у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. Ученик стиче знања о карактеристикама одређених послова и радних места, разуме свет рада и пословања из перспективе друштва и спреман је на волонтерски рад и покретање хуманитарних акција.

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге.
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

РАД С ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА

Ученик разуме значај коришћења поузданих података и информација у процесу учења, њихову примену за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите

аудио-визуелне форме. Ученик користи и самостално проналази различите изворе информација и података, (библиотеке, медије, интернет, институције, личну комуникацију, итд.), критички разматра њихову поузданост и ваљаност, разврстава их и повезује релевантне информације из различитих извора.

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- Селекује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

Ученик примењује знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, интелектуалне, емоционалне и социјалне способности у проналажењу одговора/решења у за њега новим ситуацијама које се јављају током учења, као и у свакодневном животу. Оспособљен је да у циљу решавања проблемских ситуација селективно и сврсисходно користи књиге и друге изворе информација, алате, помоћ наставника, ученика и других особа из школског и ваншколског окружења. Ученик је мотивисан да реши проблемску ситуацију, истрајава у решавању, проналази/осмишљава решење проблемских ситуација, процењује тачност решења и начин решавања.

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

САРАДЊА

Ученик развија способност да у сарадњи са другима или да се као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествује у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада: формирање групе, формулисање заједничких циљева, усаглашавање у вези са правилима заједничког рада, формулисање оптималног начина за остварење заједничких циљева на основу критичког разматрања различитих предлога, подела улога и дужности, преузимање одговорности за одређене активности,

надгледање заједничког рада и усклађивање постигнутих договора са новим искуствима и сазнањима до којих се долази током заједничког рада и сарадње.

У процесу договарања, уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе, прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе.

У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.

- Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.
- Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик је способен да користи одређена средства из области информационо- комуникационих технологија (уређаје, софтверске производе и сервисе из области електронских комуникација) на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева, задатака и сопствених потреба у свакодневном животу и образовању. Познаје основне карактеристике информационо-комуникационих технологија (у даљем тексту: ИКТ), односно њихов утицај и значај на живот и рад појединца и заједница. Уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у свакодневним активностима (учење и креативан рад; сарадња; комуникација; решавање проблема; организација, обрада, размена и презентација информација). Приликом коришћења ИКТ-а, свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит, поштује приватност и одговорним поступањем штити себе и друге.

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТа.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације, користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ-а.

29. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Тим за развој школског програма прати реализацији у квалитет школског програма кроз своје годишње планове рада и предлаже мере за унапређивање на годишњем нивоу које могу бити основа за евентуалне анексе програма.

Оквирни план рада Тима

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	МЕСТО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Конституисање актива за текућу годину	Септембар	Школа	Избор координатора, подела задужења у тиму	Директор, координатор
Израда програма рада за текућу школску годину.	Септембар	Школа	Дефинисање активности, начина реализације, временске динамике и носилаца активности	Координатор, актив.
Упознавање са школским програмом.	Септембар-октобар	Школа	Увид у школски програм и анализа садржаја.	Сви чланови актива.
Праћење реализације ШП у текућој школској години. Израда критеријума вредновања остваривања начела за израду школског програма	Континуирано од септембра	Школа	Сакупљање података и анализа, формирање евиденције кроз табеле.	Сви чланови актива.
Корекције ШП.	Током године	Школа	Анекси у складу са: -Програмима наставе и учења - Законом о основама система образовања и васпитања, -Закон о основном образовању, - Акционим плановима Тима за рзвојно планирање и самовредновање.	Директор, стручни сарадник, актив, руководиоци стручних већа.
Праћење измена ШП.	Током године	Школа	Сакупљање података, анализа, формирање листа.	Сви чланови актива.
Иновирање ШП у складу са потребама у оквиру законске регулативе.	Током године	Школа	Анекси у складу са: -Програмима наставе и учења - Законом о основама система образовања и васпитања, -Закон о основном образовању, - Акционим плановима Тима за рзвојно планирање и самовредновање.	Стручна већа, актив, стручни сарадник, директор.

Прилози:

- Индивидуални образовни планови
- Програм безбедности и здравља на раду (документ Акт о процени ризика на радном месту и у радној околини).

Председник Школског одбора

Марија Вуловић

М.П.

Директор школе

Милко Иконић

